

**PROTOCOL PER A L'ABORDATGE INTEGRAL DE
LA VIOLÈNCIA MASCLISTA EN L'ÀMBIT DE LA
PARELLA**

AJUNTAMENT DE BARBERÀ DEL VALLÈS

Índex

Presentació.....	5
Objectius del Protocol.....	7
Comissió Tècnica.....	7
Comissió d'Estudi.....	8
Altres professionals que han col·laborat.....	9
Dades estadístiques.....	9
A.- MARC LEGAL.....	11
A.1. MARC LEGAL EN RELACIÓ A LA VIOLÈNCIA VERS LES DONES.....	11
A.1.1 Àmbit Internacional	11
A.1.2 Àmbit Europeu	13
A.1.3 Àmbit Estatal	17
A.1.3.1 Llei Orgànica 1/2004, de 28 de desembre, de Mesures de Protecció Integral contra la Violència de Gènere.....	18
A.1.3.2 Llei Orgànica 1/2015, de 30 de març, per la qual es modifica la Llei Orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del Codi Penal, que entra en vigor l'1 juliol 2015	19
A.1.3.3 Marc normatiu en relació a les dones immigrades víctimes de violència de gènere.....	20
A.1.4 Àmbit Autonòmic i Local.....	20
A.1.4.1 Llei 5/2008 del dret de les dones per a l'eradicació de la violència masclista	21
A.1.4.2 Normativa Local.....	24
A.2. PROTOCOL D'ACTUACIÓ EN L'ÀMBIT JURÍDIC.....	24
A.2.1 Jutjats de Violència sobre la Dona (VIDO)	25
A.2.2 Ordre de Protecció	26
A.2.3 Assistència Jurídica Gratuïta	31
A.2.4 Intervenció Forense	32

B.- MARC CONCEPTUAL.....	34
B.1. MARC CONCEPTUAL DE LA VIOLÈNCIA MASCLISTA.....	34
B.1.1 Introducció	34
B.1.2 Conceptualització històrica.....	35
B.1.3 Conceptualització segons la Llei 5/2008, del 24 d'abril, del dret de les dones a eradicar la violència masclista.....	36
B.2. COMPRESIÓ DEL FENOMEN.....	40
B.3. MODEL D'INTERVENCIÓ.....	43
B.3.1 Abordatge Integral	43
B.3.2 Xarxa d'atenció i recuperació integral	46
B.3.3 Principis orientadors de les intervencions	47
B.3.4 Treball en xarxa	49
C.- PROTOCOLS D'ACTUACIÓ EN ELS ÀMBITS PROFESSIONALS.....	58
Organigrama dels serveis	58
Protocols d'actuació.....	59
C.1. COSSOS DE SEGURETAT.....	59
C.1.1 Mossos d'Esquadra	59
C.1.2 Policia Local.....	65
C.2. SANITAT.....	73
C.2.1 CAP	73
C.2.2 ASSIR.....	77
C.2.3 Hospital de Sabadell.....	80
C.2.4 CSMA	83
C.2.5 CASD.....	83
C.3. PROGRAMA MUNICIPAL DE POLÍTQUES PER A L'EQUITAT DE GÈNERE.....	84
C.3.1 SIAD. Primera acollida.....	84

C.3.2 Servei d'Atenció Jurídica.....	88
C.3.3 Servei d'Atenció Psicològica.....	89
C.4. PROGRAMA MUNICIPAL DE SERVEIS SOCIALS.....	91
C.5. PROGRAMA MUNICIPAL DE JOVENTUT.....	97
C.6. PROGRAMA MUNICIPAL D'EDUCACIÓ.....	104
C.7. PROMOCIÓ ECONÒMICA.....	107
C.8. ÀMBIT JUDICIAL.....	111
C.8.1 Jutjat de violència contra la dona núm. 7 de Cerdanyola del Vallès.....	111
C.8.2 Ministeri Fiscal.....	113
C.8.3 Metgesses Forenses.....	115
C.8.4 Col·legi d'Advocats i Advocades de Sabadell.....	116
C.8.5 Oficines d'Atenció a la Víctima del Delicte.....	119
C.8.6 Equips tècnics del Departament de Justícia.....	120
C.8.6.1 L'assessorament tècnic penal.....	120
C.8.6.2 L'assessorament tècnic en l'Àmbit de Família.....	122
D.-RECURSOS I SERVEIS DE LA XARXA.....	124
E.- ANNEXOS.....	128
Webs.....	128
Documentació.....	131

PRESENTACIÓ

La nostra societat es basa en una estructura patriarcal, que es caracteritza per fomentar, permetre i justificar la discriminació sistemàtica cap a les dones al llarg de la història.

La manifestació més extrema d'aquesta discriminació és la violència masclista en totes les seves formes i àmbits, convertint-se en una de les vulneracions dels drets humans més greus que existeix a la nostra societat i arreu el món.

Una de les formes més evidents d'aquesta violència masclista és la que succeeix en l'àmbit de la parella, que afecta a la vida quotidiana de totes les persones que conformem la societat.

L'administració local, com a institució més propera a la ciutadania, sent sensible a les problemàtiques de la població, en la seva política ha de tenir la voluntat de vetllar pel seu benestar personal i col·lectiu.

En aquest sentit, l'Ajuntament de Barberà del Vallès ja va crear un protocol d'actuació municipal a l'any 2000, amb l'objectiu de: unificar criteris d'actuació, establir línies de treball conjunt entre tots els serveis que poden estar implicats en un cas de violència masclista, i potenciar el treball en xarxa per tal d'oferir una atenció de major qualitat a les dones que estaven patint aquesta violència.

Els constants canvis i transformacions socials, les modificacions legislatives, i les metodologies de treball innovadores al llarg d'aquests anys, així com la creació de nous serveis al municipi, ha fet indispensable la revisió i actualització del document, per tal de donar una resposta més adient a la realitat actual.

Aquest equip de govern té el compromís de impulsar accions, iniciatives i projectes que permetin la lluita contra qualsevol tipus de violència masclista, a través de la creació i continuïtat d'eines que afavoreixin una resposta integral, eficaç i útil a aquesta inadmissible realitat.

Per aquest motiu, ***El protocol per a l'abordatge integral de la violència masclista en l'àmbit de la parella*** neix amb la voluntat de ser l'eina pràctica que faciliti a les persones professionals implicades poder treballar: la prevenció, la intervenció i el seguiment de l'actuació davant d'aquesta problemàtica social.

L'objectiu d'aquest protocol és el treball coordinat en xarxa entre diferents administracions, serveis i departaments implicats en qualsevol dels nivells d'intervenció (prevenció, detecció, atenció i recuperació) per tal de fer un

abordatge integral, on cada servei des de la seva especificitat hi contribueixi a donar una millor i més holística resposta a les necessitats que presenten les dones en situació de violència masclista.

Per últim, volem agrair a tot l'equip de professionals que ha participat durant el procés d'elaboració d'aquest document, que de ben segur contribuirà a l'eradicació de la violència masclista en l'àmbit de la parella al nostre municipi.

L'Equip de Govern.

OBJECTIUS DEL PROTOCOL

OBJECTIU GENERAL:

Garantir l'atenció coordinada de tots els serveis que poden intervenir, de manera directa o indirecta, en casos de violència masclista en l'àmbit de la parella, així com el treball en xarxa, per tal de donar resposta a les necessitats específiques de les dones que estan en aquesta situació i evitar la victimització secundària.

OBJECTIUS ESPECÍFICS:

- Definir un circuit coordinat d'actuació comú i consensuat que possibiliti una atenció integral, àgil i eficaç.
- Definir els serveis, els seus circuits d'atenció i intervenció i les seves relacions.
- Establir la coordinació entre els diferents serveis implicats.
- Garantir la formació adient i necessària de les persones professionals que formen part del circuit.
- Organitzar formació específica pels diferents serveis, segons les necessitats detectades en cada grup professional.
- Establir mecanismes per revisar, avaluar i fer el seguiment del Protocol.
- Establir un marc d'actuacions consensuat per la comissió en l'àmbit comunitari per tal de fer accions concretes en prevenció primària, secundària i terciària.

COMISSIÓ TÈCNICA

- Mònica Belmonte Expósito. Educadora Social de l'EBAS de l'Ajuntament.
- Marisol Caro Zambudio. Tècnica del Programa Municipal de Polítiques per a l'Equitat de Gènere i del SIAD de l'Ajuntament.
- José Cayero Rodríguez. Agent referent de l'OAV de Policia Local.
- M^aJosé Chinchilla Martínez. Psicòloga del SIAD de l'Ajuntament.

- Núria Domènech Bartomeus. Responsable Orientació de la FBP.
- Rosalia Fernández Álvarez. Agent del Grup d'Atenció a la Víctima de Mossos d'Esquadra de la CD Barberà del Vallès.
- Maria Ferré Espín. Psicòloga. Assessora externa de la Comissió.
- Jordi Freixas García. Tècnic de Joventut de l'Ajuntament.
- Xavi Gallego Laredo. Metge de Primària de l'ABS Rosa dels Vents.
- Marta Miró Fernández. Tècnica de Salut de l'Ajuntament.
- Mercè Pérez Chico. Treballadora Social de l'Hospital de Sabadell.
- Isabel Rosa Trinidad. Llevadora de l'ASSIR.
- Carolina Solé Guerrero. Educadora Social de l'EBAS de l'Ajuntament.
- Esther Susín Carrasco. Advocada del SIAD de l'Ajuntament.
- Iolanda Varona Tarrés. Tècnica d'Educació de l'Ajuntament.

COMISSIÓ D'ESTUDI PER L'ELABORACIÓ DEL PROTOCOL MUNICIPAL PER A L'ABORDATGE INTEGRAL DE LA VIOLÈNCIA MASCLISTA

- Mireia Sánchez Pi. Regidora de Programes per a Col·lectius Socials: Infància, Adolescència, Joventut i Igualtat, Feminismes i LGTBIQ.
- Carmina Pérez Barroso, regidora de Policia Local i Seguretat Comunitària.
- David Clará García, regidor de Serveis Socials Municipals i Emergències Socials.
- Lluís Carol Andrés, cap de l'Àrea de Serveis Personals.
- Blai Fernández Calvo, cap de la Secció de Benestar Social i Salut.
- Cristina Bernabé Pérez, cap de la Secció d'Educació.
- Ramón Galán Sánchez, cap de la Policia Local.
- Marisol Caro Zambudio, tècnica del Programa Municipal de Polítiques per a l'Equitat de Gènere.

ALTRES PROFESSIONALS QUE HAN COL·LABORAT:

- Mar Aguilera López. Metgessa forense dels Jutjats de Cerdanyola.
- Olga Chapinal Sánchez. Coordinadora del CASD.
- José Miguel García Gallego. President de la Subcomissió de Violència Domèstica de l'Il·lustre Col·legi d'Advocats de Sabadell.
- Dolors Giménez Pérez. Metgessa forense dels Jutjats de Cerdanyola.
- Nora Mesa Sánchez. Treballadora social del CASD.
- Jose Antonio Monreal Ortiz. Coordinador Atenció Ambulatòria CSM.
- Neus Pujal i Sánchez. Fiscal en Cap de Sabadell.
- M. Antonia Raedo Santos. Magistrada Jutjat de Primera Instància i Instrucció núm. 7 de Cerdanyola del Vallès.
- Elena Sastre Martínez. Metgessa forense dels Jutjats de Cerdanyola.

DADES ESTADÍSTIQUES

Per consultar les dades estadístiques actualitzades poden consultar les següents webs:

- **Línia 900 900 120 d'atenció a les dones en situació de violència masclista**

http://dones.gencat.cat/ca/ambits/violencia_masclista/estadistiques/index.html

- **Departament d'Interior**

Denúncies, víctimes mortals, violència familiar, agressions sexuals, mutilació genital femenina i matrimonis forçats.

http://victimesviolencia.gencat.cat/ca/01_dades_estadistiques_sobre_violencia_masclista_i_domestica/

- **Ministeri de Sanitat, Serveis Socials i Igualtat**

Víctimes mortals i informació estadística a nivell de l'Estat espanyol.

<http://www.msssi.gob.es/ssi/violenciaGenero/portalEstadistico/home.htm>

- **Estadística judicial**

Ordres de protecció i mesures judicials penals amb ordre de protecció a Catalunya.

<http://www.poderjudicial.es/cgpj/ca/Temes/Estadistica-Judicial/Informes-estadistics-periodics/La-violencia-sobre-la-mujer-en-la-estadistica-judicial--Datos-anuales-de-2015>

A.- MARC LEGAL

Per explicitar el marc legal en relació a la violència contra les dones i descriure el protocol d'actuació en l'àmbit jurídic ens basem en el document elaborat per la Oficina de les Dones i LGTBI, que es detalla a continuació:

A.1. MARC LEGAL EN RELACIÓ A LA VIOLÈNCIA VERS LES DONES

A.1.1 Àmbit Internacional

La violència envers les dones ha estat específicament tractada a diferents conferències internacionals des de la dècada de 1980. Un dels documents de treball bàsic és el dissenyat a la ***Convenció per a la Eliminació de Totes les Formes de Discriminació contra la Dona (CEDAW)*** i que el Comitè CEDAW vetlla per a la seva interpretació i seguiment, oferint recomanacions als Estats que l'han ratificat. Aquesta Convenció fou adoptat l'any 1992.

El text de la CEDAW no conté disposicions específiques en relació amb la violència envers les dones, encara que aborda aquest tema indirectament al senyalar que s'han d'eradicar els estereotips de gènere, lleis i pràctiques en les que es basa la discriminació de les dones. Però, a l'any 1992, el Comitè CEDAW va adoptar la ***Observació General Nº 19***, que senyala expressament que la violència envers les dones *és una forma de discriminació contra la dona* d'acord a la CEDAW:

L'article 1 de la Convenció defineix la discriminació contra la dona. Aquesta definició inclou la violència basada en el sexe, és a dir, **la violència dirigida contra la dona perquè és dona o perquè l'afecta en forma desproporcionada**. Inclou actes que infligeixen danys o sofriments d'índole física, mental o sexual, amenaces de cometre aquests actes, coacció i altres formes de privació de la llibertat.

A l'any 1993, la ***Declaració de la Conferència Mundial de Drets Humans*** celebrada a Viena, va reconèixer expressament que la violència contra les dones és una forma de violació dels seus drets humans i el mateix any es va aprovar la ***Declaració sobre la Eliminació de la Violència envers la Dona*** a Nacions Unides. La Declaració va donar la **primera definició oficial de la violència contra la dona**, com:

“Tot acte de violència basat en la pertinença al sexe femení que tingui o pugui tenir com a resultat un dany o patiment físic, sexual o psicològic

per a la dona, així com les amenaces de tals actes, la coacció o la privació arbitrària de la llibertat, tant si es produeixen a la vida pública com a la privada. (Art. 1)”

Altres conferències mundials convocades per Nacions Unides han servit per atorgar al problema de la violència contra les dones un lloc preeminent en el debat polític i social de la Comunitat Internacional: Mèxic 1975, Copenhaguen 1980, Nairobi 1985, Beijing 1995 i Nova York 2000. També a l'any 1995, la **Declaració i Plataforma d'Acció de Beijing** (Declaració de Beijing) va ocupar-se de la violència contra les dones, senyalant que “la violència contra la dona és una manifestació de les relacions de poder històricament desiguals entre dones i homes, que han conduït a la dominació de la dona per l'home, la discriminació contra la dona, i a la interposició d'obstacles contra el seu ple desenvolupament”. Tanmateix, senyala que aquesta violència les afecta “al llarg del seu cicle vital”.

L'examen als cinc anys de la Declaració i Plataforma d'Acció de Beijing (**Beijing + 5**) demana als Governos que adoptin les mesures oportunes per eliminar la violència i la discriminació contra les dones, comeses per tota persona, organització o empresa, *i que tipifiquin com a delictes totes les formes de violència contra les dones i les nenes.*

La **Resolució de la Comissió de Drets Humans de les Nacions Unides 2001/49** condemna tots els actes de violència masclista contra la dona, i especialment la violència contra les dones en situacions de conflicte armat.

La **Resolució 61/143 (2006)** de l'Assemblea General de Nacions Unides, sobre la **Intensificació dels esforços per eliminar totes les formes de violència contra la dona** adoptada per consens, reitera tots els compromisos internacionals dels Estats, entre ells l'obligació de promoure i protegir tots els drets humans i les llibertats fonamentals de la dona i la nena, i d'actuar amb la diligència deguda per prevenir i investigar actes de violència contra la dona i la nena, castigar els culpables i protegir a les víctimes, i estipula que si deixen de fer-ho es violen els seus drets humans i llibertats fonamentals i es menyscaba o anul·la el seu gaudi.

A més d'aquests instruments específics referits a les dones, cal considerar que els instruments de caràcter general, com la **Declaració Universal de Drets Humans**, el **Pacte Internacional de Drets Civils i Polítics (PIDCP)** o el **Pacte Internacional de Drets Econòmics, Socials i Culturals (PIDESC)**, també s'apliquen a la violència envers les dones, perquè aquesta impedeix el

gaudir dels drets humans com el dret a la vida, el dret a no sotmetre a tortures o a tractes o penes cruels, inhumans o degradants, el dret a la llibertat i seguretat personal, el dret a la igualtat davant la llei, el dret a la igualtat en la família, el dret al més alt nivell possible de salut física i mental i el dret a condicions d'ocupació justes i favorables, entre d'altres (Comitè CEDAW, 1992), drets que estan reconeguts als diferents instruments internacionals de drets humans.

Finalment, també a nivell de Nacions Unides és important subratllar el paper d'altres mecanismes, com la **Relatora Especial sobre la Violència contra la Dona, las seves Causes i Conseqüències**, que des de 1994 produeix informes amb perspectiva de drets humans sobre la situació de la violència contra les dones arreu del món. Els seus informes sempre inclouen la situació de les nenes i la seva particular vulnerabilitat davant diferents formes de violència de gènere, així com la necessitat de que els Estats adoptin mesures adequades per garantir els seus drets. Per exemple, en relació amb l'obligació dels Estats d'actuar amb la deguda diligència davant aquesta violència, senyala:

“que els Estats garanteixin que **les dones i les nenes, que són víctimes de la violència**, o que corren el risc de ser-ho, tinguin accés a la justícia i als serveis d'atenció de salut i suport que responguin a les seves necessitats immediates, les protegeixin contra altres danys i s'ocupin de les conseqüències que es deriven de la violència contra la dona. (...)”

A.1.2 Àmbit Europeu

Dins del marc jurídic europeu s'han de considerar tant els instruments de caràcter general, com el **Conveni per a la Protecció dels Drets Humans i de les Llibertats Fonamentals** (1950) –que garanteix el dret a la vida, la prohibició de tortures, la llibertat i seguretat, el dret a la igualtat i la prohibició de la discriminació, etc.-, com els instruments específics referits a la violència envers les dones.

A l'any 1986, en el sí del Parlament Europeu, es planteja per primera vegada el problema de la violència contra les dones, mitjançant la Resolució sobre Agressions a la dona.

A l'any 1994, el Parlament Europeu adopta la Resolució sobre violacions de les llibertats i drets fonamental de les dones.

La Resolució del Parlament Europeu de setembre de 1997, coneguda com a «Tolerància zero davant la violència contra les dones», desenvolupada l'any 1999, i la Decisió marc del Consell d'Europa del 15 de març de 2001, sobre l'Estatut de la víctima en el procés penal, que assenyala la importància d'evitar els processos de victimització secundària i la necessitat de serveis especialitzats i d'organitzacions de suport a la víctima. S'impulsa la iniciativa Daphne, per donar suport als països per a que desenvolupin programes d'acció comunitària adreçats a promoure mesures preventives per combatre la violència sobre les dones i els i les menors i adolescents.

Dins d'aquests instruments específics, és fonamental el ***Conveni del Consell d'Europa sobre prevenció i lluita contra la violència envers les dones i la violència domèstica*** (Conveni d'Istanbul) adoptat el 7 d'abril de 2011.

El **Conveni d'Istanbul** constitueix el primer instrument de caràcter vinculant en aquesta matèria a nivell europeu, i és el tractat internacional més ampli en relació a les diverses formes de violència contra les dones. El Conveni ha codificat les normes, la jurisprudència i l'evolució que s'ha donat a nivell internacional, així com les millors pràctiques a nivell nacional, i així les seves disposicions tenen més pes i es pot garantir la seva aplicació més àmplia. El Conveni es basa, en particular, en el marc de les mesures de la CEDAW i la jurisprudència desenvolupada pel Comitè de la CEDAW.

El Conveni d'Istanbul, segueix el desenvolupament que va donar l' Observació General 19 del Comitè CEDAW en 1992, i d'aquesta manera també considera la violència contra les dones com una violació de drets humans i una forma de discriminació contra la dona (art. 3 a). Defineix la violència contra les dones com:

“tots els actes de violència basats en el gènere que impliquen o poden implicar per a les dones danys o patiments de naturalesa física, sexual, psicològica o econòmica, incloses les amenaces de realitzar els actes, la coacció o la privació arbitrària de llibertat, en la vida pública o privada (art. 3 a)”.

La seva definició de violència contra les dones és àmplia i inclou per primera vegada el **dany econòmic**. També defineix la **violència domèstica**, d'una manera que permet incloure també les relacions de parella que no suposen convivència:

“tots els actes de violència física, sexual, psicològica o econòmica que es produeixen en la família o a la llar o entre cònjuges o parelles de fet antics o actuals, independentment que l'autor del delictes comparteixi o hagi compartit el mateix domicili que la víctima (art. 3 b)”.

El Conveni defineix explícitament diferents manifestacions de la violència envers les dones que han de ser sancionades com delictes per els Estats. Per als efectes d'aquest document són de particular importància:

- **la violència psicològica** (art. 33): el fet d'atemptar greument contra la integritat psicològica d'una persona mitjançant coacció o amenaces;
- **l'assetjament o stalking** (art. 34): el fet d'adoptar, en diverses ocasions, comportament amenaçador contra una altra persona que porti a aquesta a témer per la seva seguretat;
- **la violència física** (art. 35), el fet d'exercir actes de violència física sobre una altra persona;
- **l'assetjament sexual** (art. 40): tota forma de comportament no desitjat, verbal, no verbal o físic, de caràcter sexual, que tingui per objecte o resultat violar la dignitat d'una persona, en particular quan el comportament creï un ambient intimidatori, hostil, degradant, humiliant o ofensiu,
- També s'inclou la **violència sexual i la violació** (art.36), **el matrimoni forçat** (art.37), **la mutilació genital femenina** (art. 38), **l'avortament forçat i l'esterilització forçada** (art.39) i així com l'assistència o complicitat en la comissió de qualsevol d'aquests delictes (art. 41).

La Directiva 2006/54/CE del Parlament Europeu i del Consell, del 5 de juliol de 2006, relativa a l'aplicació del principi d'igualtat d'oportunitats i igualtat de tracte entre homes i dones en afers de treball i ocupació (refosa), destaca la rellevància d'adoptar mesures per a combatre tota classe de discriminació per raó de sexe en els àmbits regulats per aquesta Directiva, i, en particular, adoptar mesures eficaces per a prevenir l'assetjament i l'assetjament sexual en el lloc de treball.

També el Parlament Europeu ha adoptat una sèrie de resolucions sobre aquesta matèria, com la *Resolució del Parlament Europeu del 26 de novembre de 2009, sobre l'Eliminació de la Violència contra la Dona* que insta als Estats i la *Resolució del Parlament Europeu de 5 d'abril de 2011, sobre les prioritats i línies generals del nou marc polític de la Unió per combatre la violència contra*

les dones, que inclou una estratègia contra la violència domèstica i la mutilació genital femenina, de la qual cosa es desprèn que també s'inclouen formes de violència que afecten a les nenes.

També s'han de considerar les **Directrius de la UE sobre la violència contra les dones i la lluita contra totes les formes de discriminació contra elles** (2008). Aquestes directrius inclouen expressament també la violència contra les nenes.

D'altra banda, el marc europeu relatiu als **drets de les víctimes**, donat per **la Directiva Europea 2012/29/UE (de 25 d'octubre de 2012) de normes mínimes sobre drets, suport i protecció de les víctimes de delictes**, senyala que les víctimes de delictes han de ser reconegudes i tractades de manera respectuosa, sensible i professional, sense discriminació de cap tipus per motius com, entre d'altres, **l'edat, el sexe**, l'expressió de gènere, la identitat de gènere, etc., i que en tots els contactes amb una autoritat –ja sigui a nivell judicial com de serveis de suport– **s'han de tenir en compte "la situació i les necessitats immediates, l'edat, el sexe**, possible discapacitat i maduresa de les víctimes de delictes, al mateix temps que es respecten plenament llur integritat física, psíquica i moral.

Així mateix el seu art. 9, en relació als serveis de suport a les víctimes, senyala específicament que s'ha de proporcionar com a mínim:

"suport específic i integrat a les víctimes amb necessitats especials, com les víctimes de violència sexual, les víctimes de violència de gènere i les víctimes de violència en les relacions personals, inclòs el suport i l'assessorament per a la superació del trauma".

En relació amb *l'avaluació individual de les víctimes per a determinar llurs necessitats especials de protecció*, l'art. 22 senyala que en el context de l'avaluació, es prestarà especial atenció a les víctimes –entre d'altres– **quan la relació amb el infractor o dependència del mateix faci especialment vulnerables**. En aquest sentit, han de ser objecte de deguda consideració les **víctimes de violència de gènere, violència en les relacions personals, violència o explotació sexual**, entre d'altres.

Per tant, les víctimes de violència de gènere, violència sexual i violència en el marc de les relacions personals són considerades **víctimes amb necessitats especials de protecció en el procés penal**, i d'acord a l'article 23, llur dret a

la protecció inclou que totes les declaracions que siguin realitzades davant d'un o d'una fiscal o jutge o jutgessa, siguin dutes a terme per una persona del mateix sexe que la víctima, sempre que aquesta ho desitgi i no sigui en perjudici del desenvolupament del procediment.

Finalment, un altre aspecte rellevant de la Directiva es troba al seu art. 26, on senyala que els Estats han de prendre les mesures adequades

“per a conscienciar sobre els drets establerts l'actual directiva, reduir el risc de victimització, minimitzar la incidència negativa de la delinqüència, i els riscos de victimització secundària o reiterada, intimidació o represàlies, **centrant-se en particular en els grups de risc, com menors d'edat i les víctimes de violència de gènere i de violència en el marc de les relacions personals.** (...)”.

Així, doncs, el marc jurídic europeu posseeix una multiplicitat d'instruments relatius a la violència contra les dones, incloent normes específiques i concretes relatives a la prevenció d'aquesta violència, la protecció i garanties de les víctimes, així com les sancions als perpetradors.

A.1.3 Àmbit Estatal

Les referències sobre la promoció de la igualtat de drets entre homes i dones no apareixen fins el reconeixement de la Constitució Espanyola de 1978.

Fins el Codi Penal (CP) de 1983, la relació conjugal en els maltractaments d'un home cap una dona es considerava una atenuant; serà amb el CP del 89 que apareix per primer cop el delictes de violència domèstica habitual. A partir d'aleshores i fins avui, la redacció dels delictes i les penes ha experimentat diverses reformes, incloent-hi la prohibició d'aproximar-se a la víctima, el reconeixement de la violència psicològica i els supòsits en que hagi finalitzat el vincle matrimonial o situació de convivència. A partir d'aquestes reformes, comencen a desencadenar-se una sèrie d'accions polítiques i propostes legislatives que permetran conèixer una nova pràctica jurídica en matèria de violència envers les dones.

A l'any 2002, el Consell de Ministres aprova per unanimitat la **Carta de Drets dels ciutadans davant la Justícia**, que reconeix el dret de la ciutadania a ser defensada de forma immediata i efectiva pels Jutjats i Tribunals, fent especial menció als casos de violència física o psicològica en l'àmbit familiar.

A l'any 2003 es produeix una important reforma amb la **Llei 27/2003 reguladora de l'Ordre de Protecció** que atorga a la víctima l'estatut integral de protecció que pot fer valer davant l'Administració. Aquesta protecció es duu a terme a través d'un procediment àgil i senzill, davant del tribunal d'instrucció, que habilita al jutjat a determinar una sèrie de mesures de naturalesa civil i penal.

A.1.3.1 Llei Orgànica 1/2004, de 28 de desembre, de Mesures de Protecció Integral contra la Violència de Gènere

Aquesta Llei suposa una fita sense precedents en el nostre ordenament jurídic. Implica el reconeixement legal de la violència de gènere com un problema social de gran rellevància i fa palès el compromís dels poders públics a intervenir de forma coordinada per la salvaguarda dels drets de les dones que en són víctimes. La llei estableix que totes les dones víctimes de violència de gènere han de rebre **informació, assessorament i atenció integral** adequada a la seva situació personal, i incloent-hi també l'atenció als/a les menors que es troben sota la pàtria potestat o la guarda i custòdia de la dona agredida.

La llei estableix que el subjecte passiu és la dona, però estableix la necessitat que es mantingui o s'hagi mantingut matrimoni o relació d'anàloga afectivitat, encara que sense convivència. L'Ordre de Protecció implica el reconeixement de la condició de víctima de violència de gènere a tots els efectes i permet a la dona gaudir de drets econòmics, laborals i de prestacions de la Seguretat Social previstos en la mateixa llei.

- **Drets laborals i prestacions de la seguretat social.** Dret a la reducció o canvi de jornada, dret a la mobilitat geogràfica, excedència amb reserva de lloc i extinció del contracte sense preavís i per decisió de la treballadora, amb subsidi d'atur. Les treballadores per compte propi que cessin en la seva activitat per maltractament quedaran dispensades de cotitzar a la Seguretat Social durant sis mesos. Prioritat en els programes de formació ocupacional i inserció laboral, i bonificació de quotes de la Seguretat Social.

- **Drets econòmics.** Ajut econòmic de pagament únic quan existeixin dificultats raonades per a la inserció laboral. L'ORDRE ASC/342/2008, de 30 de juny, regula el procediment aplicable a la sol·licitud i concessió d'aquest ajut de pagament únic establert a l'article 27 de la Llei orgànica 1/2004, de 28 de desembre, de mesures de protecció integral contra la violència de gènere. A

banda, tenen accés a les altres prestacions econòmiques com la renda activa d'inserció i la renda mínima d'inserció. A més, accés prioritari a l'habitatge protegit i residències públiques per a gent gran.

La Llei també estableix el **dret de defensa i representació jurídica gratuïta i procurador/a** en tots els procediments judicials i administratius que tinguin causa directa o indirecta en la violència de gènere, a les dones que acreditin insuficiència de recursos.

Amb la Llei Integral es crea la **Delegació Especial del Govern contra la Violència sobre la Dona**, encarregada de formular les polítiques públiques en relació a la violència de gènere, i també l'**Observatori Estatal de Violència sobre la Dona** a qui correspon l'assessorament, avaluació, col·laboració institucional, elaboració d'informes i estudis i la presentació de propostes d'actuació en matèria de violència de gènere. A més, les Forces i Cossos de Seguretat de l'Estat (i/o de les Comunitats Autònomes) passen a disposar de **Unitats Especialitzades** en la prevenció de la violència de gènere i en el control i execució de les mesures judicials adoptades pels Jutjats de Violència sobre la Dona, que es creen també a partir d'aquesta Llei.

A.1.3.2 Llei Orgànica 1/2015, de 30 de març, per la qual es modifica la Llei Orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del Codi Penal

Aquesta Llei Orgànica introdueix algunes modificacions per reforçar la protecció específica a les víctimes de violència masclista i de tracta d'éssers humans. Incorpora el gènere com a motiu de discriminació en l'agreujant de comissió del delictes. Tipifica com a delictes lleus determinades faltes en casos de violència de gènere, com: la falta d'injúria o vexació injusta de caràcter lleu, la falta d'amenaça de caràcter lleu i la falta de coacció de caràcter lleu. També introdueix nous tipus penals relacionats amb la violència de gènere, com el **delicte de fustigació** (es castiga la conducta de qui assetja a una persona de forma insistent i reiterada), el **delicte de "ciberassetjament"** (consistent en difondre, revelar o cedir a tercers imatges o gravacions audiovisuals d'una persona, sense la seva autorització, obtingudes en un domicili o lloc privat) i el **delicte de manipulació del funcionament normal dels dispositius tècnics** utilitzats per controlar el compliment de penes, mesures cautelars o de seguretat, com a modalitat del delicte de trencament de condemna.

A.1.3.3 Marc normatiu en relació a les dones immigrades víctimes de violència de gènere

Reial Decret 557/2011, de 20 d'abril, pel qual s'aprova el Reglament de la Llei Orgànica 4/2000, sobre drets i llibertats dels estrangers a Espanya i la seva integració social, després de la seva reforma per Llei Orgànica 2/2009.

D'acord amb aquesta legislació, les dones estrangeres víctimes de violència de gènere i els seus fills i/o filles menors d'edat que es trobin a Espanya en situació irregular podran obtenir **autorització de residència i treball per circumstàncies excepcionals**.

Amb l'ordre de Protecció, dictada per l'autoritat judicial competent en el marc del procés penal o bé informe del Ministeri Fiscal que indiqui l'existència d'indicis de violència de gènere, es concedirà d'ofici una autorització provisional de residència i treball. Per a la concessió definitiva de l'autorització de residència temporal per circumstàncies excepcionals es requerirà la sentència condemnatòria o resolució judicial de la què es dedueixi que la dona ha estat víctima de violència de gènere i amb la qual conclogui el procediment penal. El permís de residència per circumstàncies excepcionals tindrà una durada de 5 anys. En el cas que el procediment penal conclogui amb sentència no condemnatòria, es produirà l'automàtica pèrdua d'eficàcia de l'autorització provisional i, si s'escau, s'iniciarà o continuarà el procediment sancionador suspès.

A.1.4 Àmbit Autonòmic i Local

La Llei Orgànica 6/2006, de 19 de juliol, de **Reforma de l'Estatut d'Autonomia de Catalunya**, estableix en l'article 19.1: "Totes les dones tenen dret al lliure desenvolupament de llur personalitat i capacitat personal, i a viure amb dignitat, seguretat i autonomia, lliures d'explotació, maltractaments i de tota mena de discriminació".

La llei 17/2015, de 21 de juliol, d'igualtat efectiva de dones i homes, estableix a l'art 2 f) la finalitat de la llei d'abordar, prevenir i eradicar, d'acord amb el que disposa la normativa vigent en la matèria, tot tipus de violència masclista contra dones i infants, i reconeix el deure dels poders públics de garantir el seu abordatge (art 3.3).

A.1.4.1 Llei 5/2008 del dret de les dones per a l'eradicació de la violència masclista

La Llei vol contribuir a fer visibles totes les formes en què s'exerceix la violència masclista i tots els àmbits en què es pot produir, tot abordant-la de manera integral. Dóna molta importància a la prevenció i estableix noves mesures adreçades a la sensibilització i la detecció precoç, per impulsar els canvis necessaris en la societat. Es tracta d'una llei de drets que, alhora, defineix i ordena la Xarxa d'Atenció i Recuperació Integral així com les competències dels diferents organismes públics, algunes d'especial interès pel món local i per a la cooperació i coordinació indispensables per a l'abordatge integral que es proposa.

Drets de les Dones

Totes les dones que es troben en situacions de violència masclista, i també llurs fills i filles dependents, que visquin o treballin a Catalunya i amb independència del veïnatge civil, la nacionalitat o la situació administrativa i personal, tenen garantits els drets que aquesta llei els reconeix, sens perjudici del que estableix la legislació en matèria d'estrangeria i de l'exigència de determinats requisits per a les diferents prestacions i serveis. Les referències a les dones incloses en aquesta llei s'entén que inclouen també les nenes i les adolescents, llevat que s'indiqui altrament. Aquests drets es concreten en:

- **Dret a la protecció** integral, real i efectiva tant per mitjans tecnològics com per serveis policials o per qualsevol altre mitjà.
- **Dret a l'atenció i a l'assistència jurídiques**, que comprèn el dret a rebre tota la informació jurídica relacionada amb la situació de violència a través del Servei d'Atenció Telefònica Especialitzada de la Xarxa d'Atenció i Recuperació Integral i els Serveis d'Orientació Jurídica, així com el dret als serveis d'assistència lletrada. Per al reconeixement de l'assistència jurídica gratuïta en els supòsits de violència en l'àmbit de la parella i l'àmbit familiar, es tenen en compte únicament els recursos i ingressos econòmics personals de la dona.

L'atenció jurídica es reconeix també a menors amb perjudici per la mort de la mare o per altres circumstàncies que impedeixin a la mare exercir les potestats que li són pròpies.

- **Dret a l'atenció i l'assistència sanitàries**, a través de la Xarxa Hospitalària d'Utilització Pública i mitjançant un protocol específic per a totes les manifestacions de la violència masclista.

- **Drets econòmics:**

- ✓ **Accés a l'habitatge**, mitjançant la concessió d'ajuts, sempre que s'estigui en situació de precarietat econòmica a causa de les violències o quan l'accés a l'habitatge sigui necessari per recuperar-se. Trobar-se en situació de violència masclista, acreditada mitjançant sentència, ordre de protecció o informe de la Inspecció de Treball i Seguretat Social és una circumstància que serà tinguda en compte per a l'accés als habitatges de promoció pública i per a la concessió d'una plaça en una residència pública per a gent gran. A més, les dones amb discapacitat tenen preferència en les ajudes públiques destinades a l'adaptació funcional de la llar.
- ✓ **Renda mínima d'inserció**, d'acord amb els requisits establerts per la Llei 10/1997. Només es tenen en compte els ingressos i les rendes individuals de la dona.
- ✓ **Prestacions d'urgència social**, establertes per la Llei 13/2006, per atendre situacions puntuals, urgents i bàsiques de subsistència com l'alimentació, el vestit i l'allotjament.
- ✓ **Prestacions econòmiques extraordinàries**, adreçades a pal·liar situacions de necessitat personal avaluables i verificables, sempre amb informe previ dels organismes competents.
- ✓ **Indemnitzacions**. Ajuts econòmics de pagament únic per a les dones que pateixin seqüeles, lesions corporals o danys en la salut física o psíquica de caràcter greu. També es reconeixen aquests ajuts a favor dels fills i filles de víctimes mortals menors de vint-i-sis anys i que en depenguin econòmicament en el moment de la mort de la mare.
- ✓ **Ajuts escolars**. Les situacions de violència masclista són un factor qualificat en els ajuts de l'administració educativa. A l'efecte de determinar els requisits de necessitat econòmica, s'han de tenir en compte únicament les rendes o ingressos personals de la dona. L'administració educativa garantirà, en tot cas, l'escolarització immediata dels fills i filles en els supòsits de canvi de residència derivat d'actes violents.

- ✓ **Fons de garantia de pensions i prestacions**, per a les dones que tenen reconegut judicialment el dret a percebre pensions alimentàries i compensatòries, si hi ha constatació judicial d'incompliment i si aquest comporta una situació de precarietat econòmica.
 - ✓ **Dones amb discapacitat i dones amb VIH**. Les dones en situacions de violència masclista amb un grau de discapacitat igual o superior al 33% i les dones amb VIH tenen dret a una millora econòmica o temporal dels drets econòmics esmentats.
 - ✓ **Dret a l'ocupació i la formació ocupacional**, amb caràcter prioritari, per les dones que pateixen o han patit violència masclista amb l'objectiu d'afavorir la seva formació, inserció o reinserció laboral. Comprèn l'establiment de projectes específics per a l'accés a les tecnologies de la informació i la comunicació, subvencions a la contractació, signatura de convenis amb empreses i organitzacions sindicals per facilitar la reinserció laboral i l'establiment d'ajuts i mesures de suport per a les dones que es constitueixin en treballadores autònomes.
- **Dret a la recuperació social integral**. Les dones en situació de violència masclista tenen dret a l'atenció, l'assistència, la protecció, la recuperació i la reparació, a través dels serveis públics i gratuïts de la Xarxa d'Atenció i Recuperació Integral. Mitjançant els serveis de la Xarxa es fa possible que les dones: rebin informació i assessorament sobre les actuacions que poden emprendre i els seus drets; coneguin els serveis als quals es poden dirigir, accedeixin als diferents recursos d'allotjament, recuperin la seva salut física i/o psicològica, assoleixin la seva formació, inserció o reinserció laboral al llarg de tot el seu itinerari. El dret d'accés a la Xarxa es reconeix també als seus fills i filles dependents.

Competències dels Municipis

Pel que fa als municipis, la llei estableix les següents competències:

- a) **Programar, prestar i gestionar els serveis d'informació i atenció a les dones** i efectuar la derivació als diferents serveis en els termes especificats per aquesta llei.
- b) **Prestar o gestionar altres serveis de la Xarxa d'Atenció i Recuperació Integral**, d'acord amb el que s'estableixi per mitjà d'un conveni amb l'Administració de la Generalitat.

c) Col·laborar en la **gestió de les prestacions econòmiques i les subvencions** que aquesta llei estableix.

d) Complir totes les altres funcions establertes per aquesta llei que, en raó de les competències respectives, els correspongui assumir amb relació a les dones que pateixen o han patit violència masclista.

e) Complir les altres competències atribuïdes per disposició legal.

Els municipis amb una població inferior a 20.000 habitants poden delegar llurs competències a una mancomunitat de municipis o a altres ens locals.

A.1.4.2 Normativa Local

La **lleï 27/2013, de 27 de desembre, de racionalització i sostenibilitat de l'administració local**, modifica la **lleï 7/1985 de Bases de Règim Local** i suprimeix l'art 28 que atorgava competència als municipis per realitzar activitats complementàries relatives a la promoció de la dona. Així, pel tractament de les competències en matèria de serveis socials, benestar i igualtat, cal remetre's a la legislació autonòmica de referència i, en tot cas, a l'emparament de l'Estatut d'Autonomia de Catalunya.

Així mateix, la **Carta Europea d'Autonomia Local de 1985**, reconeix, en base al principi de subsidiarietat, que els governs locals tenen dret i capacitat efectiva per ordenar i gestionar tots aquells assumptes públics que incumbeixen directament la seva comunitat, amb l'objectiu de dispensar serveis de qualitat i beneficiar la ciutadania.

Finalment, la **Carta Europea per la Igualtat d'homes i dones a l'àmbit local** de 2006 reconeix el paper clau dels Governos Locals i el seu compromís a instaurar i a reforçar polítiques i accions contra la violència de gènere (art 22).

A.2. PROTOCOL D'ACTUACIÓ EN L'ÀMBIT JURÍDIC

La LO 1/2004, preveu en el seu capítol IV, la matèria relativa a les mesures judicials de protecció i seguretat de la víctima.

En l'àmbit jurídic, la tutela judicial pertany als Jutjats de Violència sobre la Dona, però en tot cas, intervenen en la detecció, atenció, acompanyament i derivació diversos subjectes, com cossos de policia, organismes o entitats assistencials (públics o privats), el Ministeri Fiscal, lletrats/des i altres

professionals que puguin tenir un paper determinant en l'activació de les mesures de protecció de la víctima.

A.2.1 Jutjats de Violència sobre la Dona (VIDO)

La creació de jutjats especialitzats és una de les novetats més destacables de la LO 1/2004. Els Jutjats VIDO tenen competències en matèria penal i civil amb l'objectiu de centralitzar les actuacions, millorar l'agilitat del procés i garantir la seguretat jurídica de la víctima.

Amb els jutjats de violència sobre la dona es pretén aconseguir, en tots els partits judicials, una atenció adequada davant dels problemes relacionats amb la violència masclista. En cada partit judicial n'hi haurà un o més Jutjats de Violència. També, un mateix Jutjat podrà estendre la seva jurisdicció a dos o més partits dins la mateixa província.

Serà competent el Jutjat de Violència sobre la Dona que pertorqui segons el domicili de la víctima.

Competències dels Jutjats de Violència sobre la Dona

Coneixeran de l'Ordre de Protecció, sens perjudici de les competències atribuïdes al Jutjat de Guàrdia, i tenen atribuïdes les següents competències civils i penals:

• Competències penals

Assumirà aquestes competències sempre que:

a) Es tracti de:

- Determinats delictes: homicidis, avortaments, delictes contra la llibertat, la integritat moral, contra la llibertat i la indemnitat sexual. Qualsevol altre delicte contra drets i deures familiars comès amb violència o intimidació (art 87 ter LOPJ 1a) i b).
- Determinades faltes (art 87 LOPJ 1).
- Determinats delictes i faltes connexes: (les comeses com a mitjà per perpetuar faltes o delictes de la seva competència, facilitar la seva execució o procurar impunitat)/ art 17 bis LECrim.

- Ordres de protecció.
- b) Quan existeixi relació entre l'autor i la víctima.
- c) Quan constitueixi expressió de violència de gènere.

· **Competències civils**

Els Jutjats de Violència sobre la Dona, exerceixen les seves competències en matèria civil de forma exclusiva i exclouent, i en tot cas, de conformitat amb els procediments i recursos previstos a la Llei d'Enjudiciament Civil, quan concorrin simultàniament els següents requisits:

- Que es tracti de matèries de procediment civil específic.
- Ha d'existir un procediment penal per violència de gènere.
- Víctima i autor han de ser parts en el litigi civil.
- Serà competent el Jutjat de Violència sobre la Dona que pertorqui segons el domicili de la víctima.

Conflictes de competència

Quan un Jutjat de Primera Instància estigui instruint una causa civil i tingui coneixement de la comissió d'actes de violència de gènere, es procedirà a la pèrdua de competència objectiva per part d'aquest a favor del Jutjat de Violència (JV). Es poden donar dos casos:

- Si ja s'ha iniciat el procés penal o s'ha dictat Ordre de Protecció: remissió de les actuacions al JV sense necessitat que aquest ho demani.
- Si no s'han iniciat les actuacions ni s'ha dictat Ordre de Protecció: citació a les parts i al Ministeri Fiscal a una compareixença. El Ministeri Fiscal decideix en 24 h si demana Ordre de Protecció i, si ho fa, el JV requereix la inhibició al jutge o jutgessa civil.

A.2.2 Ordre de Protecció

L'Ordre de Protecció és l'instrument que reconeix la Llei per a la salvaguarda dels drets de les dones que pateixen o han patit violència de gènere.

És una resolució judicial que, en els casos en què existeixin indicis fonamentats de la comissió de delictes o faltes de violència de gènere i existeixi una situació objectiva de risc per a la víctima, ordena la seva protecció mitjançant l'adopció de mesures cautelars penals i civils, a més d'activar una sèrie de mesures d'assistència i protecció social.

Confereix a la víctima un estatut integral de protecció que pot fer valer davant de qualsevol autoritat i administració pública; això implica l'obligació dels jutjats de comunicar totes les Ordres de Protecció a l'Oficina d'Atenció a la Víctima del Delicte.

L'ordre de protecció implica, a més, el dret de la víctima a ser informada permanentment sobre la situació processal de l'agressor i la seva situació penitenciària.

Qui la pot demanar?

- La víctima.
- Qualsevol persona que tingui amb la víctima alguna de les relacions de parentiu descrites a l'art. 173 CP.
- El Ministeri Fiscal.

Els organismes o entitats assistencials (públics o privats) estan obligats a posar en coneixement del Jutge o Jutgessa o del Ministeri Fiscal els fets que puguin donar lloc a una Ordre de Protecció, quan tinguin coneixement o indicis que la víctima es troba en situació de risc.

On es presenta?

A qualsevol comissaria de policia (en aquest cas anirà acompanyada de l'atestat policial), al Jutjat, a la Fiscalia, a les Oficines d'Atenció a la Víctima, als Serveis Socials, a les institucions assistencials dependents de les administracions públiques i als Serveis d'Orientació Jurídica dels Col·legis d'Advocacia.

Els Jutjats de Violència sobre la dona no actuen de Guàrdia. Les diligències i resolucions que conegui aquest Jutjat hauran de ser practicades durant les hores d'audiència i serà la policia judicial qui realitzi les citacions en el dia hàbil més pròxim.

Com s'adopta?

Un cop rebuda la sol·licitud, el jutjat haurà de convocar les parts a una audiència urgent, que es celebrarà en un termini màxim de 72 hores, on seran citats la víctima, l'agressor i el Ministeri Fiscal. La no assistència de la víctima o de la persona sol·licitant de l'Orde de Protecció no determinarà necessàriament la suspensió de l'audiència.

Audiència de les parts: Es realitzarà mitjançant la declaració separada de víctima i agressor, els seus fills i/o filles i/o la resta de membres de la família.

Resolució: Conclou l'audiència, el Jutge o Jutgessa dictarà auto en el que resoldrà el que procedeix i les mesures civils i penals que consideri. En cas que consideri insuficients les diligències practicades, ordenarà que el procediment continuï com a diligències prèvies del procediment abreujat.

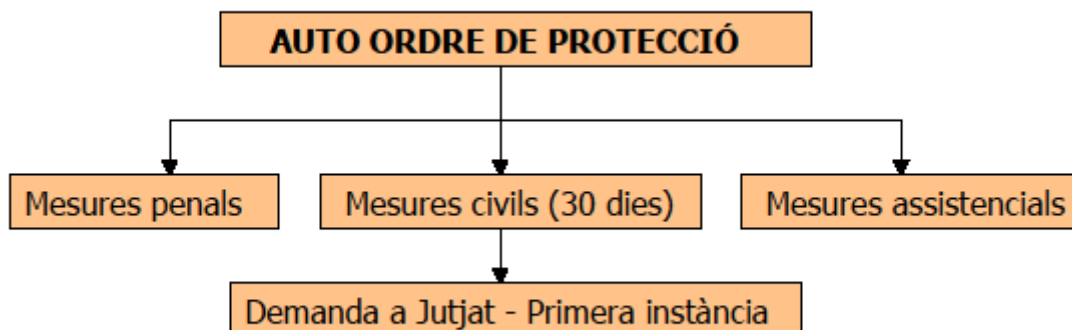
Comunicació i inscripció de l'Orde de Protecció

La resolució d'Orde de Protecció es comunica a:

1. Les parts, agressor i Fiscal.
2. La víctima.
3. Les Administracions Públiques (punt de coordinació).
4. Policia o Forces de Seguretat.

L'Orde de Protecció serà inscrita en el Registre Central per la protecció de les víctimes de la violència domèstica, on s'haurà de fer constar, igualment, si queda sense efecte.

Possibles mesures a adoptar

Mesures Penals

Les mesures que preveu la LO 1/2004 a adoptar en matèria penal i civil venen regulades segons el previst a la Llei d'Enjudiciament Criminal. Les mesures penals es contemplen a l'art 544 bis LECr.

Són mesures de caràcter provisional; la vigència l'establirà el Jutge o Jutgessa. En principi, es mantindran fins que es dicti sentència i, en tot cas, mentre es tramitin els eventuais recursos.

Són les següents:

- Prohibició de residir en determinats llocs.
- Prohibició d'aproximar-se a determinats llocs.
- Prohibició d'aproximar-se o comunicar-se amb la víctima.
- Suspensió del dret a la tinença i ús d'armes.
- Presó provisional.

L'article 37 de la LO 1/2004, modifica la redacció de l'art 153 del CP, i tipifica el delicte de maltractaments, tant físics com psicològics, inclosa la violència ocasional, distingint-se així de l'art.173 del CP que contempla l'element d'habitualitat.

Cal tenir en compte també l' art. 468 del CP Penal que estableix els supòsits d'incompliment d'ordres d'allunyament, ordres de protecció o mesures de seguretat o cautelars o de la mateixa naturalesa imposades en processos

criminals relacionats amb violència domèstica. S'estableix pena de presó o privació de llibertat, de 6 mesos a 1 any, en el cas de trencament de condemna, i multa de 12 a 24 mesos en els altres casos. En cas d'incompliment de la prohibició d'aproximació i comunicació s'imposarà pena de presó de 6 mesos a 1 any.

Mesures Civils

Sens perjudici del que estableix l'art. 158 del Codi Civil relatiu a les mesures de filiació, la LO 1/2004 remet a l'art. 544. ter 7 LECr on s'estableixen les mesures de naturalesa civil. Poden ser les següents:

- Atribució de l'ús de l'habitatge familiar.
- Determinació del règim de custòdia i visites i comunicació amb els fills/es.
- Règim de prestació d'aliments.
- Qualsevol altra mesura que es consideri.

Aquestes mesures s'han de sol·licitar **a instància de part, mai d'ofici**. Per aprovar aquestes mesures és imprescindible que no hagin estat acordades amb anterioritat per cap òrgan de jurisdicció civil ja que, amb caràcter general, l'ordre penal no pot modificar mesures adoptades en la jurisdicció civil.

Aquestes mesures tenen **limitada la seva vigència en 30 dies**. En aquest termini han de ser ratificades, modificades o deixades sense efecte pel Jutge o Jutgessa Civil. Si en el termini de 30 dies la víctima no insta un procediment civil, aquestes queden sense efecte. Però si dins d'aquest termini es presenta la demanda les mesures es poden prorrogar durant 30 dies més, a comptar des de la presentació de la demanda.

Altres mesures

A més de les mesures penals i civils, l'Ordre de Protecció permet adoptar les següents:

- Sortida obligatòria de l'imputat del domicili on hagi estat convivint amb la víctima o residència de la unitat familiar, i prohibició de tornar-hi.

- Excepcionalment, autorització a la víctima perquè concerti amb una agència o societat pública d'arranjament d'habitatges, la permuta de l'habitatge familiar per un altre, durant el temps i les condicions que es determinin.
- Suspensió de la pàtria potestat i/o de la guarda i custòdia de menors.
- Suspensió de règim de visites o establiment d'un règim de vistes vigilat en algun servei especialitzat.

Mesures assistencials

Aquelles mesures que s'atorguen en virtut dels drets que reconeix la LO 1/2004, als que fa referència en l'apartat del marc legal d'aquest document. Són mesures de caràcter assistencial i/o econòmic per a la víctima (per exemple: Renda Activa d'Inserció, altres ajuts econòmics, escolarització immediata dels fills/es...) i que tenen l'objectiu de facilitar la recuperació i reparació integral de les dones.

A.2.3 Assistència jurídica gratuïta

A partir de la reforma de la llei pel Reial Decret Llei 3/13 de 22 de febrer, es reconeix el dret a l'assistència jurídica gratuïta de tota víctima de violència, en concret es va afegir la lletra g a l'art 2 que diu: 2 . Modificació de la Llei 1/1996, de 10 de gener, d'assistència jurídica gratuïta.

S'afegeix a l'article 2:

«G) Amb independència de l'existència de recursos per a litigar, es reconeix el dret d'assistència jurídica gratuïta, que se'ls prestarà immediatament, a les víctimes de violència de gènere, de terrorisme i de tràfic d'éssers humans en aquells processos que tinguin vinculació, derivin o siguin conseqüència de la seva condició de víctimes, així com els menors d'edat i les persones amb discapacitat psíquica quan siguin víctimes de situacions d'abús o maltractament.

Aquest dret també assisteix els drethavents en cas de mort de la víctima, sempre que no fos l'agressor.

A l'efecte de la concessió del benefici de justícia gratuïta, la condició de víctima s'adquirirà quan es formuli denúncia o querrela, o s'iniciï un procediment penal, per algun dels delictes a què es refereix aquest apartat, i es mantindrà mentre

romanguí en vigor el procediment penal o quan, després de la seva finalització, s'hagués dictat sentència condemnatòria. El benefici de justícia gratuïta es perdrà en cas de sentència absolutòria ferma o arxiu ferm del procediment penal, sense l'obligació d'abonar el cost de les prestacions gaudides gratuïtament fins a aquest moment.

Per tant, tota víctima de violència de gènere, amb independència dels seus recursos econòmics té reconeguda l'assistència jurídica gratuïta.

On sol·licitar-la?

Aquesta sol·licitud s'ha de presentar al Col·legi d'Advocats i Advocades del partit judicial on s'ha de tramitar el procediment judicial o bé al jutjat del domicili de la persona sol·licitant.

A.2.4 Intervenció Forense

L'equip mèdic forense és un servei públic que pertany al Cos Nacional de Metges Forenses. Una de les seves funcions consisteix a emetre els informes que li siguin requerits sobre qualsevol matèria mèdica que pugui ésser d'interès per a Jutges, Jutgesses i/o Fiscals. En els casos de violència masclista s'encarrega de la valoració del dany corporal per tal de determinar les lesions físiques i/o psíquiques que es puguin haver produït.

La valoració mèdica forense es tradueix en l'emissió d'un informe pericial, els continguts del qual han de respondre a la sol·licitud plantejada pel jutjat; és habitual que en els casos de maltractaments amb lesions físiques i/o psíquiques entre els continguts de l'informe es descriguin les lesions de manera detallada i s'informi de la seva localització i del possible mecanisme de producció d'aquestes, així com de l'evolució i les seqüeles previsibles d'aquestes lesions.

És important assenyalar que la seva intervenció es produeix únicament i exclusivament per ordre judicial i, en els casos de violència masclista, es tracta sempre d'una intervenció urgent. Aquesta valoració es pot demanar, i de fet tot sovint es demana, tant de la dona que ha patit violència com de la persona que ha realitzat l'agressió.

Per tal d'emetre el seu informe el metge o la metgessa forense, a més de procedir al reconeixement de la víctima, pot accedir a diferent informació que es troba a les actuacions judicials com ara les dades de l'atestat, els informes

mèdics aportats per la víctima del reconeixement i tractament que s'hagi dut a terme a l'àmbit assistencial, etc.

Del contingut de l'informe emès pot dependre l'adopció de mesures penals per part de l'autoritat Judicial adreçades a la protecció de la víctima.

A banda de la intervenció de l'equip mèdic forense, el Jutge o Jutgessa pot requerir a professionals de l'àmbit social, psicològic i assistencial que coneguin del cas, informes pericials que es tindran en compte en el procediment judicial.

B.- MARC CONCEPTUAL

B.1. MARC CONCEPTUAL DE LA VIOLÈNCIA MASCLISTA

Per explicitar el marc legal en relació a la violència contra les dones i descriure el protocol d'actuació en l'àmbit jurídic ens basem en el document elaborat per l'Oficina de les Dones i LGTBI de la Diputació de Barcelona, que es detalla a continuació.

B.1.1 Introducció

La violència vers les dones és un dels temes més candents a Europa i especialment significatiu a Espanya, en gran part per l'efecte de les constants reivindicacions dels moviments feministes i per l'important paper protagonitzat, des de finals dels anys 70, pels grups de dones. Actualment, a Espanya, la violència de gènere es considera com un problema públic de primer ordre, principalment com un problema de drets humans, que involucra tota la societat i, de forma especial, l'Estat. Aquesta representació de la violència cap a les dones com un problema públic és, però, relativament recent i ha viscut una important transformació.

Durant els anys 80, les noves i cada vegada més diversificades demandes socials situen el tema de la violència contra les dones en les agendes polítiques. El govern central i les administracions autonòmiques i locals comencen a donar resposta; s'aproven plans d'igualtat que incorporen mesures contra la violència, es creen les cases d'acollida i es promouen campanyes de sensibilització. Però serà a finals dels anys 90 quan la pressió dels mitjans de comunicació atorguen definitivament al tema l'estatus de problema públic i, l'any 98, s'aprova a nivell estatal el primer Pla contra la Violència Domèstica, a partir del qual es comença a legislar i a intervenir més específicament.

Paral·lelament, les diferents Declaracions i Resolucions d'organismes internacionals i trobades d'experts i expertes de tot el món han anat evidenciant que les violències que s'exerceixen contra les dones són el resultat d'una situació de discriminació encara present en unes societats estructurades sota el desequilibri de les relacions de poder entre homes i dones.

B.1.2 Conceptualització històrica

Durant els anys 70 i 80, el concepte utilitzat pel moviment feminista a l'Estat espanyol va ser el de **violència masclista**, per referir-se a aquelles agressions que molts homes exercien contra les dones per tal d'expressar el seu domini i el seu poder. Amb aquesta terminologia volien denunciar la permissivitat social i legal davant d'aquesta violència.

En efecte, fins que el fenomen emergeix com a problemàtica pública, els actes de violència contra les dones són considerats "crims passionals" o mesures correctores per evitar que les dones s'allunyin del rol assignat, per "posar-les al seu lloc". Així, la violència era plenament acceptada per la societat i integrada en els costums populars, en les religions i en els valors morals i culturals. En qualsevol cas, era una qüestió privada.

El fet que aquesta violència s'exercís en l'espai privat, en l'espai domèstic, va comportar que es parlés de **violència domèstica**. A la majoria de països d'Europa i a Espanya, fins a l'aprovació de Llei integral de finals de 2004, aquesta ha estat la forma més habitual d'emmarcar el problema, posant l'accent en aquella violència que es desencadena durant la convivència, tot i que també inclou la que es dona en les relacions de parella i ex parella. El tret més significatiu és que l'home i la dona estan, o han estat, units per vincles afectius. Sovint, es busquen causes individuals per explicar el comportament de l'agressor, com per exemple, haver patit abusos a la infància, de manera que el problema el tenen alguns individus patològics. Les dones es presenten com un col·lectiu homogeni i es parla del "perfil de la dona maltractada".

De vegades, amb el terme *domèstic* s'han englobat totes les formes de violència que es poden donar entre els membres d'una família, cosa que ha portat a utilitzar indistintament el terme de **violència familiar**. En aquest cas, el tret important és que la víctima és dependent (pot incloure dones, nens i nenes, gent gran i persones amb discapacitat) i l'agressor és violent i perillós. Quan es parla de violència domèstica o familiar es reconeixen diferents formes en què aquesta s'exerceix: *agressions físiques, psíquiques i sexuals* i, a mesura que s'avança en el coneixement de la problemàtica, s'insisteix més en el fet que el maltractament psíquic produeix conseqüències tan greus com el físic i, posteriorment, s'afegeixen altres formes de violència com l'econòmica, l'ambiental i la social.

L'any 1995, en el marc de la **IV Conferència Mundial de les Dones de Nacions Unides** es consensua una definició: *la violència contra les dones és qualsevol acte de violència basat en el gènere que té com a resultat, o és probable que tingui com a resultat, uns danys o patiments físics, sexuals o psicològics per a les dones, incloent-hi les amenaces d'aquests actes, la coacció o la privació de la seva llibertat, tant si es produeix en la vida pública com en la privada.*

En aquesta mateixa Conferència s'explica que la violència contra les dones prové especialment de pautes culturals, concretament dels efectes perjudicials d'algunes pràctiques tradicionals o consuetudinàries i de tots els actes d'extremisme relacionats amb la raça, el sexe, l'idioma o la religió que perpetuen la condició inferior que s'assigna a la dona en la família, el lloc de treball, la comunitat i la societat.

Aquest plantejament incorpora la dimensió de gènere i es parla, doncs, de **violència de gènere** per posar l'accent en el caràcter estructural d'aquesta violència i en la construcció social i cultural dels trets atribuïts als homes i les dones, que atorga a les diferències sexuals uns continguts basats en la desigualtat de poder entre homes i dones (Sau, 2000).

Aquest és el marc de representació present a la Unió Europea i a Espanya, a partir de l'aprovació de la Llei Integral. La violència física i psicològica s'entén com una forma de discriminació de gènere, com un reflex de les relacions de desigualtat que es donen en la família, i de manera més extensa en la comunitat. Els estereotips socials sostenen i perpetuen aquestes relacions de desigualtat i fan que la violència sigui acceptable per la societat. D'aquesta definició es desprèn que la violència de gènere pot tenir diverses manifestacions que inclouen la vida privada i la vida pública. No obstant això, la legislació espanyola només s'ocupa de la violència que té lloc en les relacions de parella.

B.1.3 Conceptualització segons la Llei 5/2008, del 24 d'abril, del dret de les dones a eradicar la violència masclista

A Catalunya, la Llei 5/2008, del dret de les dones a eradicar la violència masclista recupera l'expressió de **violència masclista**, entenent que el masclisme és el concepte que, de forma més general, defineix les conductes de domini, control i abús de poder dels homes sobre les dones. La llei amplia la concepció del fenomen incorporant les diverses formes i àmbits en què

s'exerceix, tant en l'àmbit de la parella i de la família, com en el context laboral, social o comunitari.

La llei assenyala les **situacions específiques** que poden comportar major vulnerabilitat per les dones, com són: la immigració, la prostitució, el fet de viure en l'àmbit rural, la transsexualitat, la discapacitat, el virus d'immunodeficiència humana, les mutilacions genitals, la pertinença a l'ètnia gitana, o el fet de trobar-se en Centres d'execució penal.

Violència Masclista (Títol I, Art. 1)

És la violència que s'exerceix contra les dones com a manifestació de la discriminació i de la situació de desigualtat en el marc d'un sistema de relacions de poder dels homes sobre les dones i que, produïda per mitjans físics, econòmics o psicològics, incloses les amenaces, les intimidacions i les coaccions, tingui com a resultat un dany o un patiment físic, sexual o psicològic, tant si es produeix en l'àmbit públic com en el privat.

Formes de violència masclista (Títol I, Art. 4)

La violència masclista es pot exercir d'alguna de les formes següents:

- **Violència física:** comprèn qualsevol acte o omissió de força contra el cos d'una dona, amb el resultat o el risc de produir-li una lesió física o un dany.
- **Violència psicològica:** comprèn tota conducta o omissió intencional que produeixi en una dona una desvaloració o un patiment, per mitjà d'amenaces, d'humiliació, de vexacions, d'exigència, d'obediència o submissió, de coerció verbal, d'insults, d'aïllament o qualsevol altra limitació del seu àmbit de llibertat.
- **Violència sexual i abusos sexuals:** comprèn qualsevol acte de naturalesa sexual no consentit per les dones, inclosa l'exhibició, l'observació i la imposició, per mitjà de violència, d'intimidació, de prevalença o de manipulació emocional, de relacions sexuals, amb independència que la persona agressora pugui tenir amb la dona o la menor una relació conjugal, de parella, afectiva o de parentiu.
- **Violència econòmica:** consisteix en la privació intencionada i no justificada de recursos per al benestar físic o psicològic d'una dona i, si escau, de llurs filles o fills, i la limitació en la disposició dels recursos propis o compartits en l'àmbit familiar o de parella.

La violència masclista **es pot exercir d'una manera puntual o d'una manera reiterada.**

Àmbits de la violència masclista (Títol I, Art. 5)

· **Violència en l'àmbit de la parella:** Consisteix en la violència física, psicològica, sexual o econòmica exercida contra una dona i perpetrada per l'home que n'és o n'ha estat el cònjuge o per la persona que hi té o hi ha tingut relacions similars d'afectivitat.

· **Violència en l'àmbit familiar:** Consisteix en la violència física, sexual, psicològica o econòmica exercida contra les dones i les menors d'edat en el sí de la família i perpetrada per membres de la mateixa família, en el marc de les relacions afectives i dels lligams de l'entorn familiar. No s'hi inclou la violència exercida en l'àmbit de la parella, definida en l'apartat primer.

· **Violència en l'àmbit laboral:** Consisteix en la violència física, sexual o psicològica que es pot produir en el centre de treball i durant la jornada laboral, o fora del centre de treball i de l'horari laboral si té relació amb la feina, i que pot adoptar dues tipologies:

- **Assetjament per raó de sexe:** El constitueix un comportament no desitjat relacionat amb el sexe d'una persona en ocasió de l'accés al treball remunerat, la promoció en el lloc de treball, l'ocupació o la formació, que tingui com a propòsit o produeixi l'efecte d'atemptar contra la dignitat de les dones i de crear-los un entorn intimidatori, hostil, degradant, humiliant o ofensiu.
- **Assetjament sexual:** El constitueix qualsevol comportament verbal, no verbal o físic no desitjat d'índole sexual que tingui com a objectiu o produeixi l'efecte d'atemptar contra la dignitat d'una dona o de crear-li un entorn intimidatori, hostil, degradant, humiliant, ofensiu o molest.

· **Violència en l'àmbit social o comunitari,** comprèn les manifestacions següents:

- **Agressions sexuals:** Consisteixen en l'ús de la violència física i sexual exercida contra les dones i les menors d'edat que està determinada per l'ús premeditat del sexe com a arma per a demostrar poder i abusar-ne.

- **Assetjament sexual:** El constitueix qualsevol comportament verbal, no verbal o físic no desitjat d'índole sexual que tingui com a objectiu o produeixi l'efecte d'atemptar contra la dignitat d'una dona o de crear-li un entorn intimidatori, hostil, degradant, humiliant, ofensiu o molest.
- **Tràfic i explotació sexual de dones i nenes:** El tràfic de dones i nenes amb finalitats d'explotació sexual és un fenomen transnacional que constitueix una greu vulneració dels drets humans i una forma de violència contra les dones.
- **Mutilació genital femenina o risc de patir-la:** Inclou qualsevol procediment que impliqui o pugui implicar una eliminació total o parcial dels genitals femenins o hi produeixi lesions, encara que hi hagi consentiment exprés o tàcit de la dona.
- **Matrimonis forçats:** Són els que es produeixen sense el consentiment vàlid de, com a mínim, una de les persones contraents, per la intervenció de terceres persones de l'entorn familiar (sovint els progenitors), que s'atorguen la facultat de decisió i pressionen perquè aquesta pràctica es produeixi, contravenint els requisits de la institució matrimonial que, segons la nostra legislació, no existeix sense consentiment, ni pot celebrar-se sota condició, termini o mode. És a dir, és el matrimoni en el qual almenys una de les parts no dóna el seu consentiment de manera vàlida. Es considera que el consentiment es troba viciat quan no es dóna de manera lliure i voluntària.
- **Violència derivada de conflictes armats:** Inclou totes les formes de violència contra les dones que es produeixen en aquestes situacions, com ara l'assassinat, la violació, l'esclavatge sexual, l'embaràs forçat, l'avortament forçat, l'esterilització forçada, la infecció intencionada de malalties, la tortura o els abusos sexuals.
- **Violència contra els drets sexuals i reproductius de les dones,** com ara els avortaments selectius i les esterilitzacions forçades.

Qualsevol altra forma anàloga que lesioni o sigui susceptible de lesionar la dignitat, la integritat o la llibertat de les dones.

B.2. COMPRESIÓ DEL FENOMEN

Les diferents formes de conceptualitzar la violència vers les dones no responen a simples qüestions terminològiques, sinó que són el resultat d'un esforç de comprensió del procés de la violència adreçat, sobretot, a dissenyar possibles estratègies des de les quals intervenir.

El model de comprensió més utilitzat i consensuat per analitzar la violència que té lloc en l'àmbit de la parella i la família és el del "**Cicle de la Violència**", a partir del qual pren molta rellevància la idea de procés (Leonor Walker, 1989).

FASE D'ACUMULACIÓ DE TENSIÓ: Relació tensa i distant. Episodis cada cop més freqüents d'amenaçes, frecs, conflictes saturats d'ansietat i hostilitat.

FASE D'EXPLOSIÓ VIOLENTA: Descàrrega incontrolada de les tensions acumulades i les hostilitats latents, que poden expressar-se en agressions verbals, vexacions, cops, bufetades, pallisses...

FASE DE "LLUNA DE MEL": Desapareix la violència i la tensió. Estadi passatger on l'agressor utilitza la manipulació afectiva per què la dona no l'abandoni, amb expressions de penediment, justificacions, disculpes, regals i promeses de canvi.

El cicle es repeteix cada vegada amb més freqüència, amb més gravetat i per motius més insignificants.

Dins d'aquest procés, la dona experimenta, entre altres, tres emocions bàsiques que mantenen el cicle de la violència en moviment i dificulten el trencament de la relació:

AMOR per la seva parella; la relació passa per bons moments i no tot és dolent.

ESPERANÇA que tot canviarà, especialment si a l'inici de la relació no hi va haver violència.

POR a patir conseqüències més greus cap a ella o la seva família.

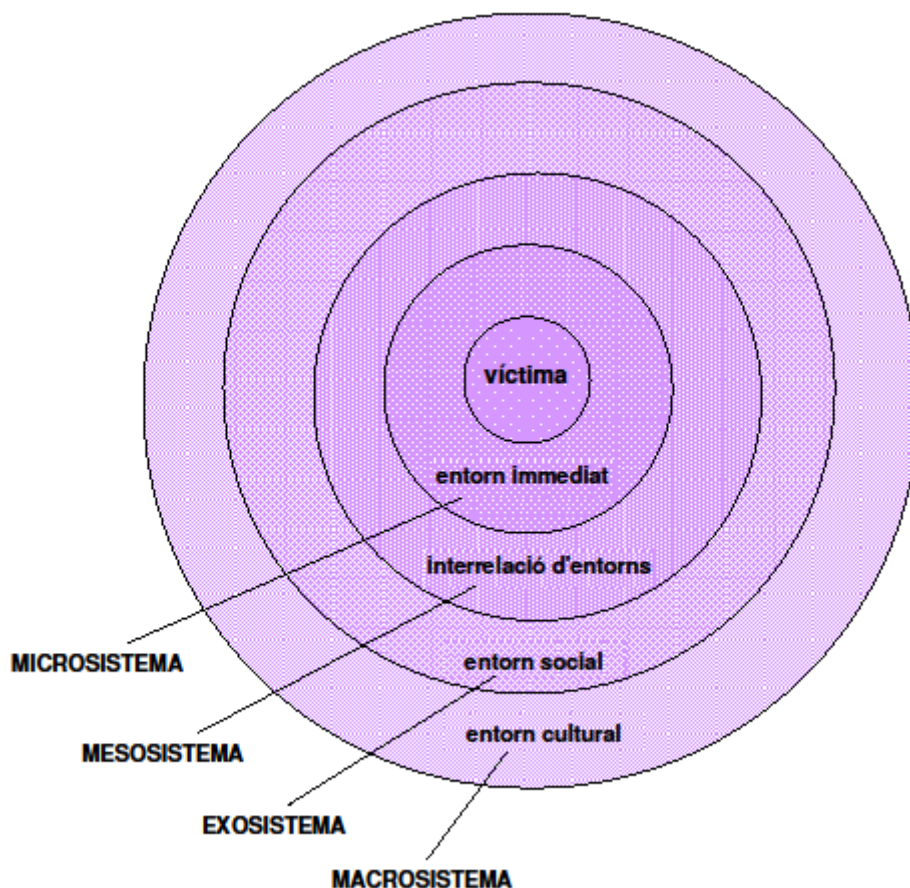
Cal reconèixer les importants aportacions del model del *Cicle de la Violència*, el qual permet entendre alguns comportaments de les dones que poden resultar aparentment incomprensibles, com és la dificultat per desvincular-se de l'agressor o el retorn amb ell. A més, entendre i tenir present aquest cicle pot possibilitar intervencions professionals més planificades i eficaces.

Val a dir, però, que aquest model explicatiu no dóna compte suficientment, de la dimensió pública o estructural del problema; minimitza la incidència de les macroestructures socioculturals sobre les què es construeixen les relacions interpersonals, en atorgar gairebé tot el protagonisme a la relació agressor-víctima, i on l'espai social és poc més que l'escenari on ressona i sobre el que repercuteix la violència interindividual.

Així mateix, aquesta mirada centrada en les característiques individuals i en la relació de parella, sovint ha anat acompanyada de la tendència a confondre factors de risc amb causes de la violència. L'alcoholisme, les addiccions o la pobresa són alguns d'aquests factors que actuen com a mites o creences i que assumeixen la funció de minimitzar el fenomen i d'invisibilitzar-lo com a problema social però, en cap cas, en són la causa.

Per tal de defugir d'aquestes formes simplificadores d'explicar el fenomen a partir de la recerca d'un factor causal, resulta més oportú adoptar una perspectiva multidimensional i circular, com la que proposa el **model ecològic**, segons el qual la realitat familiar, la realitat social i la cultura s'organitzen com un tot, com un sistema compost per diferents subsistemes que s'articulen entre sí de manera dinàmica.

L'ecosistema de la víctima

L'estudi de l'ecosistema de la víctima s'aplica a la violència masclista i domèstica perquè **facilita l'anàlisi i l'actuació** en els contextos culturals, socials i individuals. Evidencia la interrelació dinàmica que s'estableix entre ells, tenint en compte la naturalesa multicausal i multidimensional d'aquesta violència i, en conseqüència, permet implantar respostes i eines d'intervenció integrals.

El model està inspirat en la perspectiva ecològica del desenvolupament de la conducta humana del psicòleg Uri Bronfenbrenner (Bronfenbrenner, Urie. *La ecología del desarrollo humano*. Paidós. Barcelona, 1987), que relaciona la persona amb el seu ambient i els seus entorns.

Des d'aquesta perspectiva, es poden pensar accions a diferents nivells:

- Desvetllar els mites i estereotips culturals que serveixen de base a la violència i afavorir la igualtat de dones i homes.

- Conscienciar la comunitat sobre la violència masclista entesa com un problema social i implicar-la en la recerca de solucions.
- Promoure models alternatius de funcionament familiar, més democràtics i menys autoritaris.
- Disposar de legislació específica en matèria de violència masclista i aplicar-la adequadament.
- Creences i valors culturals en referència als homes, les dones, els nens i les nenes, la família...
- Concepció en referència al poder i l'obediència.
- Actituds cap a l'ús de la força per a la resolució de conflictes.
- Concepció de rols familiars, drets i responsabilitats.
- Legitimació institucional de la violència.
- Models violents transmesos pels mitjans de comunicació.
- Victimització secundària.
- Manca de suport institucional per a les víctimes.
- Impunitat dels perpetradors.
- Història personal (Violència en la família d'origen).
- Aprenentatge de resolució violenta de conflictes.
- Autoritarismes en les relacions familiars.
- Baixa autoestima.

B.3. MODEL D'INTERVENCIÓ

B.3.1 Abordatge Integral

La Llei 5/2008, del dret de les dones a eradicar la violència masclista, i també la Llei estatal, incideixen en la necessitat d'intervenir de forma integral. Per això, cal desenvolupar mesures respecte a la prevenció i la sensibilització social, de

detecció de la violència masclista, així com d'atenció, assistència, protecció i recuperació de les dones.

• **Prevenció:** el conjunt d'accions encaminades a evitar o reduir la incidència de la problemàtica de la violència masclista, per mitjà de la reducció dels factors de risc, impedit-ne així la normalització, i les encaminades a sensibilitzar la ciutadania en el sentit que cap forma de violència no és justificable ni tolerable. Aquestes actuacions tenen com objectiu modificar els mites, els models, els prejudicis i les conductes en relació a les dones i la violència masclista, i han de recollir els elements següents:

- Presentar el fenomen com a multidimensional.
- Emmarcar el problema en la distribució desigual de poder entre dones i homes.
- Visibilitzar els models agressius vinculats a la masculinitat tradicional i les conductes passives o subordinades tradicionalment vinculades a la feminitat.
- Diferenciar l'origen i les causes de la violència masclista dels problemes afegits que puguin afectar els agressors (toxicomanies, alteracions mentals...) i de determinats nivells culturals, estatus socioeconòmic i procedència cultural.
- Presentar les dones que han patit violència com a persones que poden activar els recursos propis i superar aquestes situacions.

• **Detecció:** la posada en funcionament de diferents instruments teòrics i tècnics que permetin identificar i fer visible la problemàtica de la violència masclista, tant si apareix de forma precoç com de forma estable, i que permetin també conèixer les situacions en les quals s'ha d'intervenir, per tal d'evitar-ne el desenvolupament i la cronicitat. En aquest nivell, és bàsic visibilitzar totes les possibles vies d'accés al circuit i disposar d'elements per diferenciar els casos urgents i els no urgents.

En aquests nivells de prevenció i detecció, l'**àmbit educatiu** pren una rellevància especial, considerant la **coeducació** com un instrument clau per construir una societat sense subordinacions culturals i socials entre dones i homes. Aquesta acció coeducadora ha de tenir caràcter permanent i transversal

en l'acció de govern del departament o àrea competent en matèria educativa. Cal incorporar els principis de la coeducació en els llibres de text i altres materials curriculars, i és cabdal que les persones professionals de l'educació tinguin formació específica en matèria de violència masclista.

També els **mitjans de comunicació** han d'incorporar criteris orientadors per tal que el tractament i els continguts no incitin, justifiquin o banalitzin la violència masclista, ni reproduïxin missatges sexistes o misògins.

- **Atenció:** el conjunt d'accions destinades a una persona perquè pugui superar les situacions i les conseqüències generades per l'abús en els àmbits personal, familiar i social, tot garantint-ne la seguretat i facilitant-li la informació necessària sobre els recursos i/o els procediments perquè pugui resoldre la situació.

Cal vetllar per què, tant les habilitats personals i professionals dels equips, com els instruments tècnics imprescindibles, facilitin una atenció de qualitat i evitin la victimització secundària. Els circuits han d'estar preparats per donar resposta no únicament a les situacions urgents per fets ja consumats, sinó a les situacions en què també cal intervenir de forma ràpida o precoç per evitar una situació de violència més greu.

- **Recuperació i reparació:** s'entén per recuperació l'etapa del cicle personal i social que fa una dona que ha viscut situacions de violència, en la qual es produeix el restabliment dels àmbits danyats per la situació viscuda. Aquest procés no té una durada definida, sinó que està relacionat amb el dany patit, la cronicitat de l'abús, la capacitat de resiliència de la persona, i altres característiques personals i factors externs que poden facilitar o dificultar el procés de recuperació. La reparació fa referència al conjunt de mesures jurídiques, econòmiques, laborals, socials, sanitàries, educatives i altres, preses pels diversos organismes i agents implicats en la intervenció, que contribueixen al restabliment dels àmbits danyats per la situació viscuda.

L'atenció i la recuperació comporten l'accés de les dones a una sèrie de drets, i de serveis públics.

B.3.2 Xarxa d'Atenció i Recuperació Integral

Per tal de desenvolupar aquest model d'intervenció integral i donar respostes àgils, properes, coordinades i adequades a les necessitats i els processos de les dones, la llei catalana (art.54) defineix la Xarxa d'Atenció i Recuperació Integral, integrada per:

- a) Servei d'Atenció Telefònica Especialitzada.
- b) Serveis d'Informació i Atenció a les Dones.
- c) Serveis d'Atenció i Acolliment d'Urgències.
- d) Serveis d'Acolliment i Recuperació.
- e) Serveis d'Acolliment Substitutori de la Llar.
- f) Serveis d'Intervenció Especialitzada.
- g) Serveis Tècnics de Punt de Trobada.
- h) Serveis d'Atenció a la Víctima del Delicte.
- i) Serveis d'Atenció Policial.
- j) Altres serveis que es considerin necessaris.

Tot i que la major part d'aquests serveis no són de competència municipal, a excepció dels serveis d'informació i atenció a les dones i els serveis d'atenció policial local, és important conèixer la seva existència i finalitat per tal de poder informar i oferir a la dona els recursos que s'adeqüin a les seves necessitats.

En el municipi, però, són altres els serveis que intervenen directa o indirectament en l'atenció i recuperació de les dones, o en els nivells de prevenció i detecció, i que formen, o haurien de formar, part dels **circuits d'actuació**:

- Àrea d'Igualtat/dones: personal especialitzat en polítiques d'igualtat de gènere.
- Serveis Socials: unitats bàsiques d'atenció primària, serveis socials especialitzats, serveis per drogdependències, serveis a la infància...

- Àmbit Sanitari: Centres d'assistència primària, Centres de salut mental (adults, infantils), hospitals, salut sexual i reproductiva, departament de salut pública...
- Cossos Policials: Policia local, Mossos d'Esquadra.
- Àmbit Judicial: jutjats, metges i metgesses forenses, fiscalia, col·legi d'advocats i advocades...
- Àmbit Educatiu: departament d'educació, Centres d'educació primària i secundària, Centres de recursos pedagògics, educació en el lleure...
- Altres àmbits o departaments: Promoció Econòmica, Habitatge, Cultura, Immigració, Mediació Cultural...

Així mateix, sabem que les dones no s'adrecen exclusivament al sector formal per demanar informació o ajut, sinó que, sovint, compten amb el suport d'associacions o d'altres membres de la comunitat que podrien estar legitimades a participar en el circuit o en un procés de protocol·lització.

B.3.3 Principis orientadors en les intervencions dels poders públics

Destaquem alguns dels criteris d'actuació assenyalats per la Llei catalana (art. 7):

- El compromís amb l'efectivitat del dret de no-discriminació de les dones.
- La consideració de tots els danys que les dones, els i les menors pateixen com a conseqüència de la violència masclista.
- La transversalitat de les mesures, de manera que cada agent de la xarxa ha de definir accions específiques des del seu àmbit d'intervenció, d'acord amb models d'intervenció globals.
- La consideració de les particularitats territorials, culturals, religioses, personals, socioeconòmiques i sexuals de la diversitat de les dones en situació de violència masclista.
- L'evitació de la victimització secundària de les dones i l'establiment de mesures que impedeixin la reproducció o la perpetuació dels estereotips sexistes.

- El compromís de totes les persones professionals que atenen les dones en situacions de violència de disposar de la deguda capacitat i formació especialitzada.
- El foment dels instruments de col·laboració i cooperació entre les distintes administracions públiques per a l'eradicació de la violència masclista.
- El foment dels instruments de participació i col·laboració amb les organitzacions socials, en especial les de dones.
- La necessitat de la celeritat de les intervencions, per tal de possibilitar una adequada atenció i evitar l'increment de la victimització.
- La limitació de qualsevol procés de mediació familiar si hi ha implicada una dona que ha patit o pateix qualsevol forma de violència masclista en l'àmbit de la parella o el familiar.

D'altra banda, l'experiència ens indica que la dona que ha patit una situació de violència masclista és també una **dona supervivent** amb habilitats i capacitats preservades que li permeten actuar com a subjecte i dirigir la seva pròpia vida. Però passar de viure la violència a exercir el control de la seva vida requereix d'un procés previ de reconeixement de la seva situació i de presa de decisions, més o menys lent i difícil, que necessàriament ha de recórrer per sí mateixa. L'equip professional pot acompanyar, proporcionar protecció i suport, però **no decidir per ella**.

Si la persona professional veu la dona que viu violència com a víctima, la seva intervenció contribuirà a la perpetuació d'aquest rol. En canvi, si a més de reconèixer i entendre les conseqüències de la violència viscuda per la dona, s'identifiquen i estimulen aquelles capacitats, habilitats, aptituds i actituds que la poden ajudar a guanyar progressivament majors quotes d'autonomia i control de la seva vida, el/la professional amb la seva intervenció estarà contribuint a l'apoderament de la dona, és a dir, li estarà donant poder de decisió i control sobre allò que li afecta.

De vegades, aquest posicionament és difícil per la persona professional ja que suposa respectar les decisions de la dona encara que des de la valoració professional es consideri que no són les adequades. Sovint, aquests tipus de decisions són viscudes com un fracàs que porta a la persona professional a qüestionar-se la seva intervenció. D'altra banda, aquest posicionament professional implica respectar el ritme i el temps que cada dona necessita en el

seu procés de sortida i recuperació de la situació de violència. Un procés que acostuma a tenir alts i baixos, passos enrere i passos endavant i que, sovint, és més lent del que desitja la persona professional.

Des d'aquest enfocament, la intervenció professional s'ha de caracteritzar per:

- Escoltar i contenir.
- Acompanyar en el procés de presa de decisions.
- Activar, sempre que calgui, els recursos existents per a la protecció i per a l'autonomia de la dona en cada moment del seu procés.
- Protegir, en compliment de la llei:
 - L'obligació d'intervenció i comunicació de totes les persones professionals a què fa referència l'article 11 de la Llei 5/2008.
 - Quan les decisions o el comportament de la dona vulneren els drets d'altres persones, per exemple, de fills i filles.
 - Actuant d'ofici quan hi ha prou indicis que la dona pot estar en perill i "sense forces" per buscar alternatives o aprofitar les que se li ofereixen.

La persona professional ha d'evitar sobreactuar, activant recursos i fent derivacions que no es corresponen al moment i la decisió de la dona. Aquesta reacció sol ser una resposta a la pròpia angoixa. En aquest sentit, és important tenir present que les situacions de violència masclista solen mobilitzar sentiments i vivències que dificulten l'intervenció, i a més, la complexitat del problema evidencia que no pot ser abordat en solitari.

Per això, és cabdal que en la intervenció, a més de disposar d'espais de supervisió externa, es treballi en equip i es pugui contrastar amb altres professionals (del propi servei o d'altres serveis) les actuacions que es realitzen, així com extreure criteris comuns d'intervenció, garantint una anàlisi interdisciplinària.

B.3.4 Treball en Xarxa

Entendre que el treball en xarxa no és una opció sinó un requisit, és fonamental per abordar la problemàtica de la violència masclista.

Perquè el treball en xarxa sigui veritablement efectiu, cal que la xarxa s'organitzi a partir del **lloc central que ocupa la persona subjecte de la intervenció**. Així, treballar en xarxa suposa alguna cosa més que el que habitualment entenem per coordinació i va més enllà del fet de disposar d'uns bons procediments de derivació, tot i que aquests també són necessaris.

El treball en xarxa exigeix un pacte previ entre els actors implicats sobre la necessitat d'escollir aquest model i el compromís per part dels mateixos d'adoptar una posició ètica davant les dificultats, que aposta per abordar-les en lloc d'obviar-les o negar-les. Tenint en compte la magnitud de la problemàtica amb la què es treballa i les implicacions personals que aquesta comporta, a les que ja hem fet referència, la xarxa esdevé l'espai i el mitjà idoni on expressar aquestes dificultats i buscar alternatives compartides. El treball en xarxa implica per les persones professionals l'acceptació d'un **nou saber compartit**.

La xarxa és, doncs, un espai de coordinació i d'intercanvi interdisciplinari i interinstitucional, que es constitueix en el marc des del qual plantejar les accions d'atenció, prevenció, sensibilització, formació, investigació... i totes aquelles que es considerin oportunes per millorar les estratègies d'abordatge de la violència de gènere i donar compliment als objectius establerts en la normativa vigent. La xarxa esdevé el **punt de referència** per als professionals i per la població en general. En el municipi, aquest treball en xarxa pren normalment forma en les comissions de seguiment del circuit d'actuació.

Treballar en xarxa ofereix la possibilitat de formar part d'un sistema de relacions on qui participa pot:

- Compartir conceptes, informació, experiències, recursos...
- Delimitar competències i funcions, sistematitzar l'actuació dels diferents serveis implicats i del conjunt.
- Crear i estendre pel conjunt del territori canals estables de coordinació.
- Prendre decisions més fàcilment sobre possibles accions a emprendre i sobre noves línies d'intervenció a explorar.
- Elaborar i compartir eines i metodologies de coordinació, d'intervenció, de seguiment i d'avaluació.
- Reflexionar conjuntament i generar coneixement.

- Millorar la seva formació especialitzada.
- Trencar estereotips i mites respecte a d'altres professionals, serveis o institucions i fer una revisió crítica de la pròpia tasca professional.
- Donar i rebre suport.

La creació d'una xarxa interdisciplinària ha de permetre a les persones professionals establir un espai de relació i d'intercanvi, en un ambient de confiança i de col·laboració mútua. Però també, treballar en xarxa suposa prendre consciència i entrar en contacte amb les dificultats de coordinació, la carència de recursos, els límits de la pròpia intervenció, les diferents percepcions de la problemàtica, i totes les qüestions derivades de la complexitat de la problemàtica de la violència de gènere i del seu abordatge.

Requeriments de la xarxa de coordinació

L'activació i bon funcionament de qualsevol circuit d'actuació requereix de la coordinació dels recursos disponibles, però, sobretot, depèn de les persones que formen part de la xarxa i que intervenen des dels diferents serveis, de la seva relació flexible amb el circuit, i del grau de legitimació per actuar.

▪ Legitimitat institucional i compromís formal

El treball en xarxa per a l'abordatge de la violència de gènere i el bon funcionament d'un circuit només és possible si hi ha un reconeixement de la interdependència entre professionals, serveis i institucions. És important que l'equip professional "s'autoritzi a sí mateix" a assumir aquest compromís col·lectiu però, encara ho és més, que s'explíciti la voluntat de cooperació interdepartamental i interinstitucional i el compromís formal de difondre, conèixer i aplicar el protocol, contribuir al bon funcionament del circuit i assumir els acords presos en el marc de la xarxa de coordinació.

▪ Voluntat política i assignació de recursos

Cal disposar no només del consentiment institucional per part de les persones responsables de la xarxa (personal polític i directiu) sinó que també cal una assignació, a llarg termini, de recursos que assegurin la continuïtat del projecte. En cas contrari, la perspectiva del circuit com activitat "voluntària i subsidiària" fa que normalment les persones que en formen part siguin aquelles que tenen

un alt grau de compromís davant la problemàtica de la violència masclista però, alhora, pot facilitar l'esgotament i l'abandonament després d'un cert temps.

- **Participació i consens**

Les propostes de coordinació i els protocols d'actuació han de ser el resultat del treball conjunt d'agents i serveis implicats en tots els nivells d'intervenció en violència masclista. Aquests agents i serveis han de participar i consensuar la definició, tant del marc conceptual i comprensiu del fenomen de la violència de gènere, com dels criteris unívocs i coherents respecte a la intervenció en la matèria.

- **Flexibilitat i adaptabilitat**

Els protocols i els circuits han de ser entesos com a mapes orientadors que faciliten itineraris flexibles i adaptables a les diferents situacions. Per això, és necessari reconèixer els límits d'aquests instruments i el seu necessari caràcter realista i canviant, tenint en compte, tant les diferents necessitats, com els recursos disponibles.

- **Compromís per actuar coordinadament i compartir informació**

Una bona coordinació exigeix la creació d'un marc de treball que identifiqui clarament quina és la contribució de cada agent i com aquesta contribució repercuteix en l'esquema general de la xarxa o d'un determinat procés de treball. L'existència de protocols comuns fa disminuir les comunicacions informals, i obre la porta cap a la institucionalització de procediments el compliment dels quals és exigible.

D'altra banda, per poder fer ús dels recursos és imprescindible que la informació relativa als mateixos sigui accessible a totes les agències implicades. Pel que fa al traspàs de la informació personal generada de la gestió de l'expedient d'una dona, aquest ha de ser regulat mitjançant codis de tractament de la informació com a part de l'adopció del protocol.

Factors que poden dificultar la participació en les xarxes de coordinació

L'**estructura complexa** d'alguns àmbits o serveis des dels quals es veu complicat el fet de coordinar actuacions i traspasar informació entre els seus propis companys i companyes.

Els **criteris d'actuació** de cada agent poden diferir substancialment. Allò que per algunes institucions és crucial per d'altres pot constituir un assumpte de segon ordre.

La **mobilitat del personal** en alguns àmbits.

Les dificultats que algunes institucions troben a l'hora d'identificar les **persones de referència** en la resta d'institucions amb les que s'han de coordinar.

La **falta de temps** per compatibilitzar les tasques relatives a la xarxa amb les del propi lloc de treball.

La **falta de formació específica** o de coneixement expert en matèria d'igualtat i de violència, que pot comportar divergències en els plantejaments de les intervencions.

El **desconeixement**, en el marc global del sistema, del paper que juga el treball propi i la seva incidència sobre el treball aliè, i sobre la millora de la resposta al problema de la violència masclista.

Mites sobre el treball: corporativisme, secret professional...

Susceptibilitats del personal davant d'allò que pot ser vist com una **ingerència** en la seva manera de treballar i tendència a **treballar en solitari**.

La **pressió per assolir objectius i aconseguir resultats**.

Dificultats per a compartir informació

Alguns factors que dificulten el compartir la informació són:

La **normativa**: la Llei de Protecció de dades (1999) i els drets fonamentals reconeguts en la Constitució (1978). Cal tenir present que quan aquests drets entren en contradicció amb altres bens jurídics (com és protegir l'interès de la víctima o dels menors), aquesta legislació s'ha de poder flexibilitzar. En aquest sentit, pot ser útil la signatura d'un Acord Interinstitucional que proporcioni la cobertura necessària per a intercanviar informació.

Un intercanvi efectiu d'informació requereix una **adaptació de la cultura i de l'estructura organitzativa** de les agències que intervenen en el procés davant la qual, generalment, existeixen resistències.

El tema de la confidencialitat de les dades es barreja amb recels entorn a la **professionalitat en el tractament de les dades** i amb la preocupació de si les agències implicades comparteixen o no els mateixos criteris d'enfocament del fenomen.

La creació d'una **Base de Dades** amb camps comuns presenta moltes dificultats, doncs les diferents institucions implicades posen el focus d'interès en registres diferents, i tenen diferents formes de registrar.

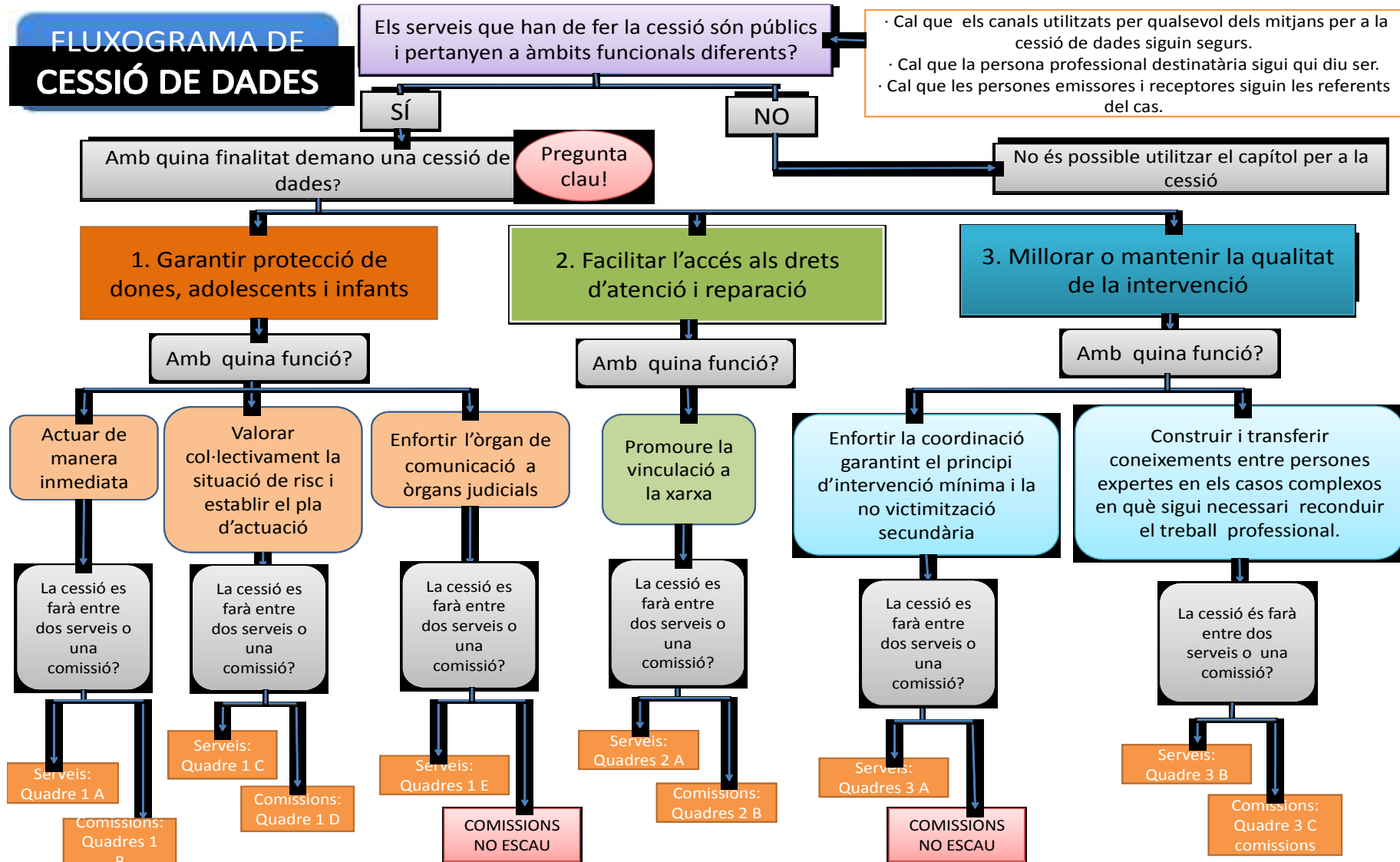
No obstant aquestes dificultats, convé fer un esforç per arribar a acords mínims que facilitin el treball, per exemple, acordant el contingut dels informes que es traspassen entre institucions i definint criteris homogenis de registre que permetin comparar dades, detectar tendències i orientar les línies de treball. D'aquesta manera, es pot evitar la "cultura del passadís" que, aquesta sí, propicia la vulneració dels drets personals de les dones; es pot millorar la resposta que es dona a les persones usuàries, i es pot disposar d'informació per poder fer diagnòstics i avaluacions periòdiques sobre l'evolució de la problemàtica de la violència de gènere en el municipi.

Aquí hauríem de fer revisió del Capítol 8 sobre la protecció de dades personals en els circuits territorials del Protocol Marc per a una intervenció coordinada contra la violència masclista.

Cal revisar el fluxgrama adjunt, amb les següents referències:

	Entre dos serveis o recursos d'àmbits funcionals diferents		En les comissions de treball de casos o entre totes les persones participants
1A	<p>Les que calguin per garantir la integritat de les dones i les seves filles i fills.*</p> <p>La comunicació es farà com a mínim als cossos i forces de seguretat i a l'òrgan judicial.</p> <p>Es recomana: nom i cognoms, adreça, telèfon, valoració de la urgència, demanda de la dona, valoració de risc, intervenció feta, derivació, si s'ha interposat denúncia i si hi ha ordre de protecció.</p>	1B	<p>Les que calguin per garantir la integritat de les dones i les seves filles i fills.</p> <p>Es recomana: nom i cognoms, adreça, telèfon, valoració de la urgència, demanda de la dona, valoració del risc, intervenció feta, derivació, si s'ha interposat denúncia i si hi ha ordre de protecció.</p>
1C	<p>Nom i cognoms de la dona, l'adolescent o infant. Nom i cognoms del presumpte maltractador.</p> <p>La valoració global del risc. Assistència o vinculació al recurs.</p> <p>Només la valoració d'aquells indicadors de risc que siguin rellevants per al cas tractat, que, en cas de violència masclista en l'àmbit de la parella, podrien ser alguns dels que figuren a l'annex III.</p>	1D	<p>Nom i cognoms de la dona, l'adolescent o infant. Nom i cognoms del presumpte maltractador.</p> <p>La valoració global del risc. Assistència o vinculació al recurs.</p> <p>Només la valoració d'aquells indicadors de risc que siguin rellevants per al cas tractat, que, en cas de violència masclista en l'àmbit de la parella, podrien ser alguns dels que figuren a l'annex III.</p>
1E	<p>Dades contingudes en el model d'informe de comunicació a Fiscalia del mateix centre/servei/protocol.</p> <p>En cas que no n'hi hagi, es proposen unes dades mínimes contingudes a l'annex III.</p>		No escau.

	Entre dos serveis o recursos d'àmbits funcionals diferents		En les comissions de treball de casos o entre totes les persones participants
2A	Nom i cognoms de la dona, l'adolescent o infant. Si ha arribat el recurs o no.	2B	Nom i cognoms de la dona, l'adolescent o infant. Si ha arribat el recurs o no.
	Entre dos serveis o recursos d'àmbits funcionals diferents		En les comissions de treball de casos o entre totes les persones participants
3A	<ul style="list-style-type: none"> – Nom i cognoms de la dona, l'adolescent o nen/a. – Telèfon de contacte. – Filles/fills a càrrec. – Demanda. <ul style="list-style-type: none"> • Motiu de derivació. • Intervenció feta. – Professional/s de referència del servei derivador. – Si caldrà fer un seguiment o coordinacions posteriors. 		No escau.
3B	<ul style="list-style-type: none"> – Nom i cognoms de la dona, l'adolescent o infant. – Intervenció feta per cada un dels serveis. 	3C	<ul style="list-style-type: none"> – Nom i cognoms de la dona, l'adolescent o infant. – Intervenció feta per cada un dels serveis.

C.- PROTOCOLS D'ACTUACIÓ EN ELS ÀMBITS PROFESSIONALS

Protocols d'actuació

C.1. COSSOS DE SEGURETAT

C.1.1 Mossos d'Esquadra

C.1.1.1 Introducció

La Llei 5/2008, de 24 d'abril, del dret de les dones a eradicar la violència masclista té per objecte l'eradicació de la violència masclista i la remoció de les estructures socials i dels estereotips culturals que la perpetuen, amb la finalitat que es reconegui i es garanteixi plenament el dret inalienable de totes les dones a desenvolupar la pròpia vida sense cap de les formes i dels àmbits en què aquesta violència es pot manifestar.

Aquesta llei estableix mesures integrals respecte a la prevenció i la detecció de la violència masclista i de sensibilització respecte a aquesta violència, amb la finalitat de eradicar-la de la societat, i també reconeix els drets de les dones que la pateixen a l'atenció, l'assistència, la protecció, la recuperació i la reparació integral.

S'entén per violència masclista, la violència que s'exerceix contra les dones com a manifestació de la discriminació i de la situació de desigualtat en el marc d'un sistema de relacions de poder dels homes sobre les dones i que, produïda per mitjans físics, econòmics o psicològics, incloses les amenaces, les intimidacions i les coaccions, tingui com a resultat un dany o un patiment físic, sexual o psicològic, tant si es produeix en l'àmbit públic com en el privat.

Aquesta violència masclista es pot exercir d'alguna de les formes següents, ja sigui de manera puntual o reiterada: Violència física, violència psicològica, violència sexual i abusos sexuals i violència econòmica.

La violència masclista es pot manifestar en alguns dels àmbits següents:

1. Violència en l'àmbit de la parella.
2. Violència en l'àmbit familiar.
3. Violència en l'àmbit laboral.
4. Violència en l'àmbit social o comunitari

5. Qualsevol altres formes anàlogues que lesionin o siguin susceptibles de lesionar la dignitat, la integritat o la llibertat de les dones.

L'article 31 de la Llei 5/2008, de 24 d'abril, del dret de les dones a eradicar la violència masclista fa referència a les Forces i Cossos de Seguretat i exposa el següent:

La Policia de la Generalitat - Mossos d'Esquadra ha de vigilar i controlar el compliment exacte de les mesures acordades pels òrgans judicials. En el marc de cooperació establert amb les forces i cossos de seguretat, les policies locals de Catalunya han de col·laborar per a assegurar el compliment de les mesures acordades pels òrgans judicials.

Les administracions públiques de Catalunya han de garantir que els cossos de policia autonòmica i local prestin l'atenció específica en protecció a les dones que pateixen alguna de les formes de violència que aquesta llei recull.

Les administracions públiques de Catalunya han de garantir que els cossos policials disposin de l'adequada formació bàsica en matèria de violència masclista i de la formació i la capacitat específiques i permanents en matèria de prevenció, assistència i protecció de les dones que pateixen violències.

Les actuacions de la Policia de la Generalitat-Mossos d'Esquadra, no només van orientades a aquells casos de violència masclista sinó que també inclouen tot el ventall de víctimes de violència domèstica i altres víctimes vulnerables. És per això, que des de la PG-ME es planteja una acció integral per garantir l'emparament i protecció de qualssevilla d'aquestes víctimes.

S'entén per violència domèstica aquell tipus de violència que fa referència als actes de maltractament físic, psíquic, sexual i/o d'altres tractes vexatoris que es realitzen per part d'una determinada persona sobre un o més membres del seu nucli familiar i/o de convivència; tant els homes com les dones poden ser subjectes actius i passius.

Poden ser víctimes de violència domèstica les persones següents:

1. Qui sigui o hagi estat cònjuge o estigui o hi hagi estat lligat a la víctima per una anàloga relació d'afectivitat, encara que no convisquin junts.
2. Ascendents per naturalesa, adopció o afinitat propis o del cònjuge o convivent.

3. Descendents per naturalesa, adopció o afinitat propis o del cònjuge o convivent.
4. Germans per naturalesa, adopció o afinitat propis o del cònjuge o convivent.
5. Menors o incapaços que convisquin amb l'autor o que es trobin subjectes a la potestat, tutela, curatela, acolliment o guarda de fet del cònjuge o convivent.
6. Persones emparades en altra relació que estiguin al nucli de convivència familiar.
7. Persones que per la seva especial vulnerabilitat es troben sotmeses a custòdia o guarda en centres públics o privats.

C.1.1.2 Àmbits d'actuació policial en l'atenció a les víctimes de violència masclista i domèstica

La Policia de la Generalitat-Mossos d'Esquadra (PG-ME) focalitza les seves actuacions de manera transversal, amb víctimes de violència masclista, domèstica i altres víctimes vulnerables, des de les vessants de la prevenció, la detecció, l'atenció, el seguiment i la protecció d'aquestes víctimes.

Les actuacions policials comprenen tant el treball preventiu, orientat a aquestes víctimes, com totes aquelles accions dutes a terme des del moment en què es té notícia que una persona pot ser o és víctima de violència masclista i/o domèstica, fins el moment en què es finalitza el seguiment del seu cas per absència de risc.

C.1.1.2.1 Prevenció i detecció

En la cerca d'una major eficàcia en la prevenció i atenció de les víctimes de violència masclista i domèstica, la PG-ME realitza una sèrie d'accions preventives amb l'objectiu de detectar i donar resposta a les necessitats de les possibles víctimes.

La PG-ME realitza accions de sensibilització a la ciutadania a través de presentacions (xerrades) per crear espais de reflexió sobre què és la violència masclista i domèstica i com es detecta. Aquestes presentacions estan adreçades a la comunitat, programes per a joves, col·laboració amb organitzacions i

entitats assistencials, etc. L'objectiu principal és la sensibilització, per tal de generar canvis i modificacions a l'imaginari social que permetin avançar cap a l'eradicació de la violència masclista i domèstica.

La PG-ME també col·labora i participa en circuits territorials, taules locals i comarcals, així com en comissions específiques, que tenen com a finalitat establir una intervenció coordinada entre tots els operadors de la xarxa, establint protocols d'actuació i fluxos de comunicació per coordinar les intervencions d'una forma integral.

C.1.1.2.2 Atenció a la víctima

Consisteix en escoltar, informar i assessorar les víctimes que pateixen violència masclista i domèstica, sobre els drets que tenen i les accions que poden emprendre, així sobre els organismes on poden acudir per exercir els seus drets.

La PG-ME realitza la instrucció de les diligències policials, informació de drets de la víctima i la sol·licitud de l'ordre de protecció i fa tramesa a l'autoritat judicial/Fiscalia corresponent.

C.1.1.2.3 Seguiment i protecció

La PG-ME valora el risc que pateix la víctima, en cada cas, per proposar, si escau, mesures policials de protecció. Aquestes mesures estan destinades a garantir una protecció eficaç a qualsevol víctima de violència masclista i domèstica i s'adapten a les necessitats i circumstàncies de la víctima. També serveixen per mantenir una comunicació ja sigui esporàdica o bé permanent amb aquestes persones, poder-les localitzar en cas de necessitat i proporcionar-los una atenció i una protecció immediata davant situacions d'emergència.

Aquestes mesures poden ser determinades d'ofici o mitjançant una interlocutòria judicial/Fiscalia.

En el cas de víctimes de violència masclista i domèstica que necessitin protecció policial, amb independència de gaudir o no mesures judicials de protecció, la PG-ME podrà establir els diferents nivell de protecció en funció del nivell de risc, existeixen quatre nivells de risc que es detallen a continuació:

- Molt alt
- Alt

- Mitjà
- Baix
- No apreciat

La PG-ME, mitjançant els Grups d'Atenció a la Víctima (GAV) realitza seguiment a les víctimes de violència masclista i domèstica que disposen o no de mesures judicials de protecció. Aquest seguiment a la víctima consisteix en realitzar gestions dirigides a la seva orientació i seguretat.

C.1.1.3 Intervenció Policial

En motiu del Procés d'Atenció a les Víctimes de violència masclista, domèstica i altres víctimes vulnerables, la PG-ME realitzarà les següents actuacions policials:

1. Preservar la integritat física de la víctima i acompanyar-la a un centre sanitari o gestionar l'assistència sanitària, quan sigui necessari.
2. Els Grups d'Atenció a la Víctima (GAV) són les unitats de la PG-ME amb formació especialitzada per realitzar atenció i seguiment a víctimes de violència masclista, domèstica i altres víctimes vulnerables. Realitzen atenció, informació i assessorament a les víctimes sobre els drets i les accions que poden emprendre i sobre els organismes a on poden acudir per exercir aquests drets. Els funcionaris i funcionaries de la PG-ME adscrits als GAV estan en contacte amb la resta de professionals del territori que intervenen en l'abordatge del fenomen de la violència masclista i domèstica establint protocols d'actuació i fluxos de comunicació per coordinar les intervencions d'una forma integral. Una altra de les tasques que assumeixen els GAV és el contacte amb les víctimes i el seguiment dels casos de manera individualitzada per garantir la seva seguretat i el compliment de mesures que l'autoritat judicial hagi pogut determinar.

Els Grups d'Atenció a la Víctima (GAV) són els grups especialitzats en l'atenció i seguiment de les víctimes de violència masclista, domèstica i altres víctimes vulnerables, a totes les Àrees Bàsiques Policials (ABP) i Comissaries de Districte (CD) de la Policia de la Generalitat-Mossos d'Esquadra (PG-ME). Els GAV són actualment l'eina de qualitat que té la policia, i que tenen entre altres funcions, **la prevenció, detecció, atenció, seguiment i protecció** de les víctimes de violència de masclista, domèstica i altres víctimes vulnerables.

3. L'Oficina d'Atenció Ciutadana (OAC) és el servei de la PG-ME instal·lat en cada una de les seves comissaries i que té com a funció principal recollir totes les denúncies d'àmbit penal presentades per la ciutadania. En qualsevol cas, les denúncies relacionades amb els àmbits de la violència masclista, domèstica i altres víctimes vulnerables sempre es deriven posteriorment al GAV de referència per al seu assessorament, derivació a altres serveis, si escau, i seguiment individualitzat.

4. Si la víctima no desitja denunciar els fets es posaran en coneixement de l'autoritat judicial competent d'ofici, i s'informarà a la víctima d'aquest fet i del procediment a seguir en aquests casos. Cal tenir present que en relació a determinades tipologies penals caldrà necessàriament la prèvia denúncia de la víctima (per exemple delictes contra la llibertat sexual, faltes d'injúries, delictes contra els deures familiars) i, en altres, es requerirà que la víctima presenti querella (delictes privats). No obstant, en tots aquests casos, malgrat no es compti amb la denúncia de la víctima i/o amb independència que es presenti o no querella per part de la víctima, la PG-ME dirigirà, així mateix, ofici informatiu a l'autoritat judicial competent, amb tota la informació que s'hagi esbrinat. A més a més, es realitzaran les diligències o gestions preventives d'assegurament de prova que siguin necessàries.

5. Quan la víctima estigui en condicions de denunciar els fets, se la informarà dels seus drets i del dret a sol·licitar assistència jurídica especialitzada i, si escau, gratuïta (d'acord amb el previst amb la Llei 1/1996, de 10 de gener d'assistència jurídica gratuïta) de forma immediata o bé designar un advocat o advocada de la seva elecció. Si ho sol·licita, s'ha de requerir la presència de l'advocat o advocada de torn d'ofici perquè l'assisteixi en la seu policial i/o judicial (del torn específic de violència domèstica/de gènere, si en el partit judicial se'n disposa). Finalment s'informarà del dret a sol·licitar una Ordre de Protecció d'acord amb a l'article 62 de la Llei orgànica 1/2004, de 28 de desembre, de mesures de protecció integral contra la violència de gènere i l'article 544ter de LECr, apartat 1 i 2 que regulen tant la petició com el tràmit de la mateixa; o altres mesures de protecció.

6. En cas que la víctima sigui estrangera no comunitària en situació administrativa irregular a Espanya, caldrà informar-la dels drets que l'assisteixen d'acord amb la Llei orgànica 4/2000, d'11 de gener, sobre drets i llibertats dels estrangers a Espanya i la seva integració social.

7. La PG-ME acompanyarà, si cal, la dona i llurs filles o fills al lloc d'acolliment d'urgència de referència, sempre que aquesta no disposi de cap

altre domicili que pugui garantir la seva seguretat. En hores d'atenció dels Serveis Socials es derivarà a aquests.

8. En tots els casos les víctimes seran informades dels altres serveis i recursos assistencials que disposa per adreçar-s'hi.

9. La PG-ME informarà a la víctima de les mesures d'autoprotecció que pot adoptar, valorant l'existència o no de mesures de protecció i el moment en què es produeix l'episodi de violència:

- Mesures d'autoprotecció prèvies a un episodi de violència.
- Mesures d'autoprotecció durant un episodi de violència.
- Mesures d'autoprotecció posteriors a un episodi de violència.

C.1.2 Policia Local

C.1.2.1 Introducció

La violència masclista és un greu problema social que sobrepasa el marc policial. Per tractar-lo, totes les institucions i organismes amb competència en la matèria han de treballar amb l'objectiu d'aconseguir la millor coordinació possible per tal d'assolir mesures ràpides i eficaces que donin solucions i millorin la qualitat de vida de les dones víctimes de violència. Per això, és important establir un protocol per a la intervenció de la Policia en aquest tipus de maltractaments.

La Policia Local de Barberà del Vallès, dins de la filosofia de policia integral al servei de la ciutadania, disposa d'un servei d'Atenció a la Víctima, adscrita a l'Equip d'Atestats i d'Atenció a la Ciutadania (OAC).

C.1.2.2 Tipus de servei

1. **Urgent.** S'entén aquella situació de conflicte i/o agressió que s'està produint en aquell instant. En aquest cas s'envien els agents necessaris al lloc dels fets per tal de resoldre la situació en primera instància. Totes les actuacions posteriors les faran l'agent de l'OAC que estigui de servei en aquell moment, conjuntament amb l'agent responsable del servei de torn.

2. **Servei no urgent.** En aquest cas la situació s'atendrà des d'un nivell d'assistència secundària igualment especialitzada en violència masclista. Inclou assessorament, assistència, denúncia, seguiment del cas i, en general, qualsevol consulta sobre el tema.
3. **Altres situacions de seguiment.** Aquells casos o situacions de dones que es presenten amb problemes de convivència de parella o de previsible conflicte (ruptura de parella, inici dels tràmits de separació) que no comporten denúncia prèvia i que arriben derivats des del SIAD o Benestar Social seran atesos per l'agent especialitzat en violència masclista. Aquest servei comporta igualment l'assessorament, assistència, denúncia final si procedeix, seguiment del cas i, en general, qualsevol consulta sobre el tema que afecta a la dona. Aquest servei és personalitzat i la freqüència del seu seguiment dependrà del nivell previsible de risc de la dona, segons cada cas. Pot variar des de trucades i entrevistes setmanals fins a mensuals, per exemple.

C.1.2.3 Pautes que la Policia Local haurà de seguir en cas d'atendre una dona amb indicis d'haver estat víctima de violència masclista

C.1.2.3.1 Dona en situació de violència que es presenta a la comissaria de la Policia Local.

En el cas que una dona es presenti a dependències policials, a explicar que pateix maltractament físic i/o psicològic, serà acollida i derivada als agents que treballen en l'Oficina d'Atenció a la Ciutadania i Atestats. Se li farà una escolta activa i se li donarà l'opció d'interposar la corresponent denúncia a la mateixa comissaria, així com se li facilitarà tota la informació que se li pugui donar sobre els seus drets, i la possibilitat de poder parlar amb un agent especialitzat en temes de violència de gènere. Si aquesta dona presenta lesions s'activarà ambulància o bé la Policia Local la traslladarà a un centre d'assistència primària o a l'Hospital, segons calgui.

En cas que la dona no vulgui ser atesa pels serveis mèdics, li demanarem autorització per poder realitzar unes fotografies de les lesions.

C.1.2.3.2 En el cas que la Policia Local sigui requerida en un moment en què s'està produint una agressió de violència masclista es faran les següents actuacions:

Al lloc dels fets:

- Protegir la seguretat de la víctima.
- Si l'agressió és al domicili, s'observaran els desperfectes ocasionats si n'hi hagués i es deixarà reflectit en una acta d'inspecció ocular; si es pot es realitzaran fotografies, així com es recolliran, si n'hi hagués, els objectes utilitzats en l'agressió.

En la mesura possible, es prendran les dades a possibles testimonis de l'agressió o altres fets que s'hagin produït amb anterioritat mitjançant el veïnat, familiars, etc., per tal d'esbrinar agressions anteriors, relacions entre agressor i víctima, etc.

- Si la dona té infants menors d'edat, primerament es tractarà de deixar-los amb algun familiar que la dona ens indiqui. Si no té familiars, quedaran a càrrec de la Policia Local fins que se'ls pugui endur la mare o, si aquesta quedés hospitalitzada, s'informarà a Benestar Social (segons horari) o es contactarà amb la DGAIA al telèfon 24 hores 900 300 777 i s'actuarà segons les seves instruccions.
- Si la dona vol tornar a casa la Policia Local l'acompanyarà. Sinó a on la dona decideixi, ja sigui a casa de familiars o amistats.
- Si la dona necessita un allotjament d'urgència per a ella i els seus fills i/o filles pel greu perill que pot ésser tornar a casa, es contactarà amb Serveis Socials perquè puguin gestionar el tràmit (segons horari). En caps de setmana i festius, la Policia Local farà ús dels serveis d'atenció i acolliment d'urgències que l'Ajuntament de Barberà del Vallès té concertats a la població. Posteriorment, es comunicarà el trasllat a Serveis Socials perquè en tinguin coneixement i facin el seguiment. Sota cap concepte, per raons de seguretat, es facilitarà aquesta adreça a ningú que preguntí pel parador de la dona.

C.1.2.3.3 Informació que s'ha de donar

- S'ha de donar una atenció especialitzada i informar adequadament a la dona dels seus drets, especialment el d'interposar denúncia i demanar una ordre de protecció (les mesures que poden incloure aquesta protecció, com la sortida de l'inculpat del domicili i prohibició de tornar-hi; prohibició d'aproximació a la persona protegida al seu domicili, lloc de feina o qualsevol lloc freqüentat per ella; prohibició de qualsevol comunicació de l'imputat amb les persones a protegir; suspensió de la pàtria potestat del pare a o del dret de guàrdia i custòdia; suspensió del dret a la tinença d'armes).
- El dret de ser assistida ja des del moment en el que vol interposar la denúncia per un advocat o advocada d'ofici especialista en violència masclista.
- Informació de les mesures d'autoprotecció, com per exemple: que eviti anar sola pel carrer i intenti anar pels llocs on hi hagi afluència de gent; que canviï el pany de la porta de casa (quan es pugui fer); que sempre estigui la clau posada; que es gravi al seu telèfon un accés directe del telèfon de la Policia, etc.
- De l'existència del Servei d'Informació i Atenció a les Dones (SIAD), on rebrà una atenció especialitzada, i Benestar Social.
- Si la víctima fos estrangera en situació irregular, se la informarà del dret a regularitzar la seva situació per raons humanitàries, sempre i quan se li concedeixi l'ordre de protecció.
- Se li facilitarà un tríptic informatiu amb tots els recursos per a l'ajuda psicològica, social i jurídica de dones víctimes de violència masclista, perquè pugui fer-ne ús en el moment que més s'estimi.

C.1.2.3.4 Presentar una denúncia

En cas afirmatiu l'agent de la Policia Local li recollirà la denúncia. Aquest li preguntarà a la víctima si anteriorment n'havia presentat cap i si ja ho havia fet i portava un seguiment per part de Mossos d'Esquadra (MMEE). En aquest cas se li oferirà la possibilitat de presentar la denúncia en aquest cos que ja porta el seu seguiment. La víctima sempre decideix, finalment, on vol presentar la denúncia.

A continuació, s'assessorarà la víctima, se l'informarà dels seus drets, es faran gestions per sol·licitar justícia gratuïta, concretament, del torn de violència de gènere, es recollirà la denúncia i es faran les diligències urgents amb judici ràpid.

També se li oferirà a la dona la possibilitat que el SIAD i/o Benestar Social conegui els fets per fer-li un seguiment com a víctima, i donar-li assessorament i ajut. Si accedeix a aquest oferiment, es redactarà l'informe (no còpia de l'atestat) per al SIAD i per Benestar Social.

En cas que la dona no vulgui presentar denúncia, si hi ha indicis de violència física o psíquica molt evidents, els agents ho denunciaran d'ofici. **Tant si hi ha indicis com si no**, la Policia Local informarà la víctima dels seus drets i dels serveis municipals d'atenció a les dones disponibles al municipi.

Es durà a terme un seguiment del cas, tenint en compte que aquesta mesura ha de ser molt restrictiva, atès que es pot abocar a la dona a un procés judicial que no desitja. En tot cas aquest servei el portarà a terme l'agent especialitzat en violència masclista del servei d'OAC.

La Policia actuant farà una relació de totes les intervencions amb la dona i els possibles maltractaments que hagi patit amb anterioritat, per incloure aquesta informació a l'atestat, i li demanarà els informes o intervencions que hagi pogut tenir amb altres forces policials desplegades al territori.

C.1.2.3.5 Amb el presumpte agressor

Es procedirà a la detenció del presumpte autor si hi han indicis racionals de l'autoria d'un fet delictiu, si hi ha un greu risc per a la víctima o ha trencat una ordre judicial d'allunyament. Si el presumpte agressor no es troba al lloc, se'n demanarà una fotografia recent per poder efectuar-ne la recerca.

S'acompanyarà el detingut al centre mèdic corresponent per efectuar-li una exploració sanitària.

Es traslladarà el detingut a comissaria de MMEE de Barberà del Vallès amb la lectura de drets, el comunicat facultatiu i les armes o objectes que s'hagin pogut recollir de l'agressió que tingués al domicili, encara que aquestes no s'hagin utilitzat per a l'agressió.

En el cas d'un requeriment per trencament de condemna d'una ordre judicial d'allunyament, haurem d'assegurar-nos de la vigència d'aquesta ordre a través del Sistema d'Informació Policial (SIP) i de la sentència que la dicta, la qual ens pot facilitar la mateixa víctima. Resumint: si es deté a l'agressor es faran les diligències amb judici ràpid i es posarà el detingut a disposició judicial (MMEE).

Quan no es localitza l'agressor: Si existeix perill per a la integritat física de la víctima i les gestions encaminades a la localització i detenció de l'agressor han estat negatives, es recomanarà a la víctima el trasllat a casa de familiars/amistats o se li facilitarà l'allotjament d'urgència depenent de si la víctima disposa o no de recursos propis.

C.1.2.3.6 Elaboració de la minuta policial

Es realitzarà minuta policial amb detingut o sense detingut en què constarà l'actuació policial; l'observació d'indicis de l'agressió (desperfectes al domicili, etc.) a través d'una acta d'inspecció ocular; presència de lesions, acompanyades del comunicat facultatiu i/o fotografies; incautació d'armes o possessió d'armes que pugui tenir; estat psicològic de la víctima, situació dels menors d'edat, dades dels testimonis, manifestacions del veïnat, familiars, etc; situació legal de la parella; trastorns psíquics que pugui patir el presumpte agressor; i tota aquella informació que pugui ser rellevant perquè el Jutge o Jutgessa prengui les mesures oportunes.

En el cas d'haver-hi un perill cert i concret per a la víctima, la informació relativa a la nova residència i telèfon de la víctima no haurà de constar a les diligències, sinó que s'informarà en un ofici, que serà enviat en un sobre a part al jutjat perquè el denunciat no pugui saber la localització de la víctima si aquest demanés una còpia de les diligències.

La resta de tràmits de les diligències les faran MMEE de Barberà del Vallès.

En el cas que la víctima no vulgui denunciar, els fets es posaran en coneixement del Jutjat de Guàrdia i de Fiscalia mitjançant ofici (diligències penals si és un il·lícit o diligències informatives al jutjat a l'efecte de prevenció).

C.1.2.3.7 Seguiment a la víctima: Equip policial especialitzat

Al Cos de la Policia Local de Barberà del Vallès i dependent de l'Oficina d'Atenció a la Ciutadania, podem trobar la Unitat d'Atenció a la Víctima,

especialitzada i dedicada a l'atenció i seguiment de les víctimes de violència masclista.

Els agents de l'equip, i especialment el personal adscrit a aquesta unitat, estan especialment sensibilitzats i formats en la temàtica.

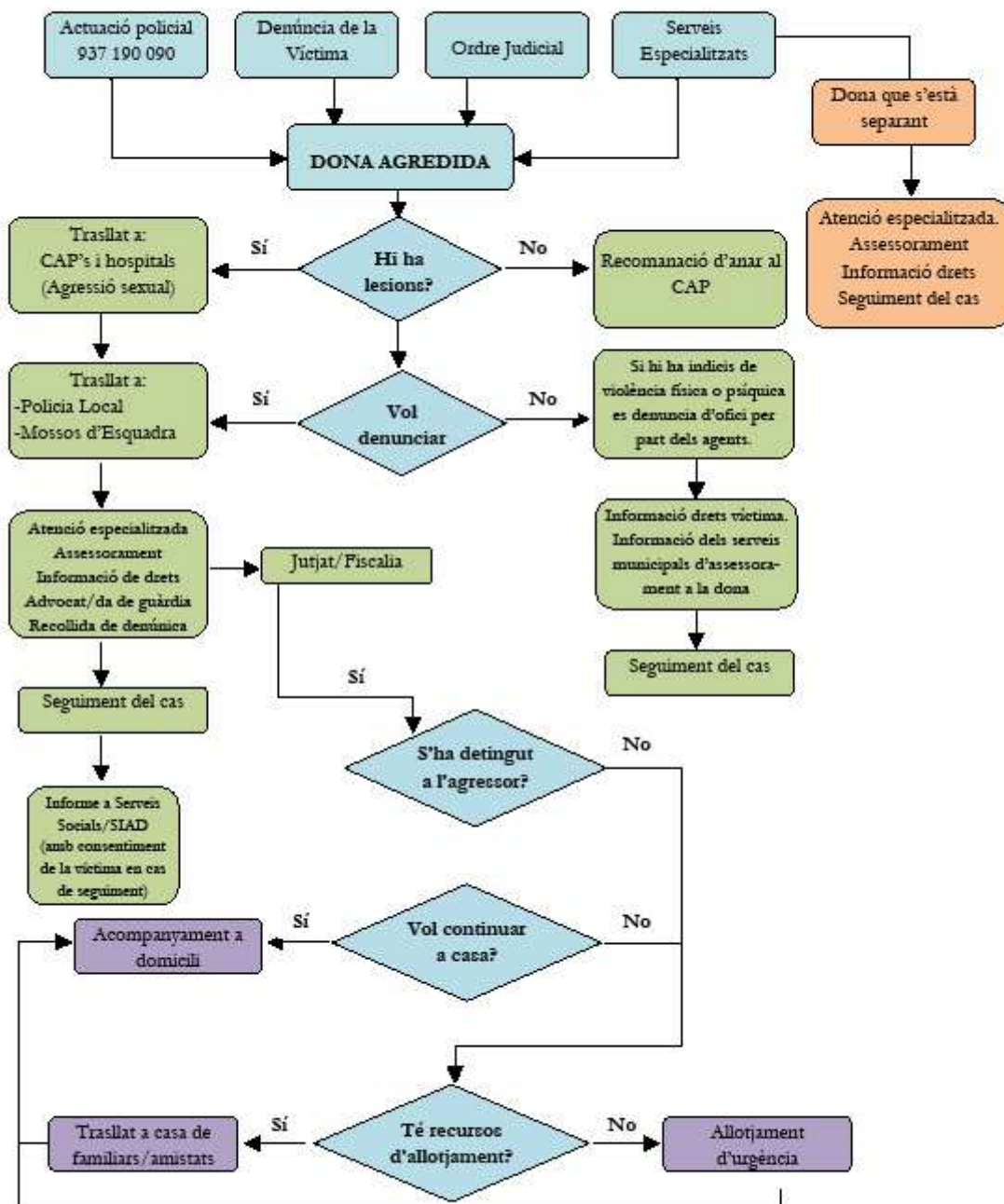
La Unitat de Violència Masclista és l'encarregada d'informar les dones que arriben a la Policia Local, en alguns casos demanant assessorament per problemes de convivència de parella i en altres casos per incidents relacionats amb violència masclista i que volen començar els tràmits civils de separació. Els dóna informació i es fa la derivació als serveis d'assessorament municipals.

La unitat abans esmentada és la unitat de referència i de contacte, dintre de la Policia Local, per a qualsevol administració, cos policial, organisme o servei implicat en l'atenció a la violència masclista. S'encarrega d'atendre i recollir les denúncies, dóna a la víctima tota la informació dels seus drets, dels serveis d'atenció municipals i de protecció de què disposa i li aclareix els dubtes que pugui tenir. Oferirà a la víctima la possibilitat que el seu cas es posi en coneixement de Serveis Socials i/o el SIAD perquè en facin el seguiment, l'assessorin i l'ajudin. Si la víctima hi dóna el seu consentiment, s'elaborarà un informe, en cas de que la dona no doni el seu consentiment, s'informarà igualment, insistint en la protecció de dades dins la xarxa d'atenció professional.

Després de la recollida de la denúncia, la Unitat inicia un seguiment, amb diferents contactes amb la víctima, s'interessa pel seu estat, li pregunta sobre possibles episodis de violència o de trencament de l'ordre d'allunyament posteriors a la denúncia, sobre la seva situació personal, el desenvolupament del judici i altres situacions que s'han de tractar d'una manera personalitzada segons cada cas, i li manifesta la disposició per atendre-la quan ho consideri necessari. També informarà l'autoritat judicial sobre qualsevol episodi violent o d'incompliment de les mesures de protecció dictaminades judicialment, de les quals la víctima hagi informat en els contactes de seguiment, i es prendran les mesures policials necessàries per garantir la seva protecció.

Fora de l'horari de servei de la Unitat és l'Equip d'OAC i Atestats qui atén els serveis urgents d'episodis de violència del tipus que sigui, i que disposa de la formació i coneixements necessaris pel que fa als protocols d'actuació en els diferents casos de violència.

CIRCUIT D'ATENCIÓ EN CASOS DE VIOLÈNCIA MASCLISTA –POLICIA LOCAL-

C.2. SANITAT

C.2.1 Centre D'atenció Primària (CAP)

C.2.1.1 Introducció

La violència contra les dones és un problema antic i arrelat en quasi totes les societats, ja que la construcció del sistema social de gènere és molt llunyana i ha estat associada a parcel·les de poder del món masculí.

Si el problema queda reduït al món privat és difícil que es parli en públic, ates que genera vergonya i malestar, i s'instal·la en l'aïllament i el patiment individual de la persona.

Entre les formes de violència cap a les dones, la violència masclista és una de les més freqüents i difícils de detectar per la invisibilitat del problema.

El personal sanitari ocupen un lloc clau per la detecció precoç de possibles maltractaments, per aquest motiu, des de la Divisió d'Atenció Primària, conscients de que és necessari prevenir, detectar, assistir i donar resposta a les dones que viuen aquesta situació, hem desenvolupat aquest protocol, amb la voluntat de que sigui un instrument de treball que permeti als professionals disposar de la informació necessària a nivell jurídic, social i sanitari i faciliti donar resposta als requeriments que es desprenen davant d'una situació de maltractaments o sospita de maltractaments. La finalitat és descriure les pautes d'actuació a seguir pels professionals sanitaris i no sanitaris del centre d'atenció primària davant una dona que pateix maltractaments.

C.2.1.2 Recomanacions per a l'atenció a la dona que pateix violència masclista

Recordar que qualsevol dona es pot convertir en una víctima.

Signes de sospita de maltractaments

- Discordança entre l'incident que explica i el tipus de lesió que presenta.
- Retard entre la lesió i la petició d'atenció mèdica.
- Presència de lesions durant la gestació o avortaments "espontanis" després d'una "caiguda accidental" (és freqüent que el primer episodi de violència física sigui a l'embaràs).

- La víctima es mostra sovint temorosa, amb sentiments de culpa o vergonya, amb explicacions confuses o contradictòries. Solen evitar el contacte visual i poder adoptar una actitud defensiva.
- Moltes vegades la parella acompanya a la víctima i pot mostrar-se excessivament preocupat durant l'entrevista o tot el contrari: despreocupat, despectiu, irònic o amb actitud de menyspreu.

Signes en l'examen físic

- La dona s'amaga les lesions amb la roba, ulleres fosques o maquillatge.
- Les lesions solen tenir una distribució central (cara, coll, pits, tòrax, abdomen i genitals).
- Les lesions en el cap solen ser als costats o sobre (els cops accidentals solen ser al front o a la zona occipital superior).
- Hematomes en la part inferior de braços i cuixes.
- Presència de lesions en diverses fases de curació suggereixen violència física al llarg del temps.
- Qualsevol lesió durant l'embaràs.
- Hematomes, ferides o inserció de cossos estranys a l'àrea genital.

Signes en la història clínica continuada

- Dona amb una recurrència d'accidents o lesions.
- Queixes psicossomàtiques repetides.
- Incompliment de tractaments perquè a la seva parella no li agrada que prengui medicació.
- La parella es nega a acompanyar-la si se'l requereix.
- Cites programades anul·lades per ella o la seva parella de manera repetitiva.
- Automedicació amb analgèsics i ansiolítics sense consulta prèvia.

- Inici d'abús d'alcohol.
- Signes d'estrès posttraumàtic: angoixa, insomni, evitació, etc.
- Intents d'autòlisi.

Si sospitem per tots el signes anteriors que estem davant d'una situació de probable violència masclista i la dona ve acompanyada, haurem d'intentar buscar una excusa per fer-li una entrevista a soles.

Signes d'alarma de risc imminent

- Llançar objectes, donar cops a la paret.
- Donar empentes, sacsejar i llençar objectes a la víctima.
- Bufetejar amb la mà oberta.
- Donar cops de peu, mossegar-la.
- Donar-li cops de puny.
- Intentar ofegar-la.
- Donar-li una pallissa (immobilitzar-la, patejar-la).
- Amençar-la amb una arma (ganivet, pistola, etc).
- Atacar-la amb una arma.

Informe mèdic de lesions i la història clínica

La història clínica adquireix una importància cabdal des del punt de vista jurídic-legal i judicial com a prova documental que acredita una situació que s'ha perllongat en el temps i no respon a un model puntual i aïllat d'agressió.

Sempre s'ha d'incloure dins la història una còpia del comunicat i de l'informe mèdic tramès al Jutjat de Guàrdia.

Què hem de tenir en compte els equips professionals

- Tenir una escolta activa.

- Creure's a la presumpta víctima.
- Evitar la revictimització.
- Fer l'anamnesi en un espai confidencial.
- Mantenir la confidencialitat necessària.
- No intentar minimitzar els fets i la importància de la violència.
- No culpabilitzar a la dona de la situació (victimització secundària).
- Respectar les decisions de la dona.
- Complimentar adequadament la història clínica o els informes mèdics.

Actuacions en cas de violència

Anotar detalladament a la història clínica totes les dades de l'exploració i les circumstàncies de l'assistència prestada, les anotacions han de ser exhaustives i clares i si les lesions són clarament derivades d'agressió, els antecedents constin i puguin servir com a prova documental en les actuacions judicials.

a) La dona no diu que ha estat agredida o encara que ho explica, no vol denunciar els fets.

Si s'observen signes físics i antecedents a la història clínica que fan arribar a la conclusió que existeixen maltractaments, o quan la pròpia dona ho manifesta espontàniament o en resposta a les preguntes del metge o metgessa però no vol denunciar-lo, s'han de preveure dos línies d'actuació:

- Existeixen lesions objectivables i la persona professional té la convicció o la certesa que no poden ser degudes a un accident casual o fortuït, o existeix evidència de maltractament psíquic. En aquest cas s'haurà de fer la comunicació al Jutjat de Guàrdia acompanyat de l'informe mèdic on es detallin les lesions.
- Existeix sospita de maltractament sense confirmar. Igualment s'haurà de fer la comunicació al Jutjat de Guàrdia acompanyat de l'informe mèdic amb diagnòstic de sospita de maltractament.

b) La dona explica els fets i vol denunciar l'agressor.

Quan la dona explica els fets i manifesta la seva voluntat de denunciar l'agressor, igualment des del Centre d'atenció primària s'ha de comunicar al Jutjat de Guàrdia juntament amb l'informe mèdic de l'assistència i el document gràfic.

Es remetrà a la dona a les dependències de Mossos d'Esquadra o policia local per formalitzar la denúncia.

És una prioritat la seguretat de la persona. S'estudiarà la situació de risc que pateix la dona valorant la seva seguretat i se li donaran les orientacions necessàries pel tractament del seu problema.

En cas de lesions greus o agressió sexual es derivarà a la dona a un centre hospitalari.

Davant de qualsevol d'aquestes situacions s'informarà a la víctima del diferents serveis d'assessorament a la dona i se li recomanarà acudir al SIAD (Servei d'informació i Atenció a les Dones) i als Serveis Socials si fos necessari.

En funció de la situació de violència en la que es trobin els menors caldria una derivació al servei de Pediatria de l'ABS (Àrea Bàsica de Salut) perquè avalués si tenen signes de violència.

Finalment, se li recomanarà a la dona fer un seguiment del seu cas per part del seu Equip d'Atenció Primària (medicina -infermeria). Segons cada cas s'avaluaran les necessitats a nivell sanitari i es faran les derivacions oportunes (cures, traumatologia, centre de salut mental...)

C.2.2 Atenció a la Salut Sexual i Reproductiva (ASSIR)

Aquest programa assistencial es realitza al centre d'atenció primària de Barberà, i organitza les activitats següents:

- Cursos de post part: són sessions de formació que ajuden a les parelles a adaptar-se a la nova maternitat- paternitat i a tenir cura de la criatura.
- Educació per a la salut en la menopausa : són sessions informatives sobre els diferents canvis fisiològics que es produeixen en les dona durant aquesta etapa, donant alternatives per afrontar-la.

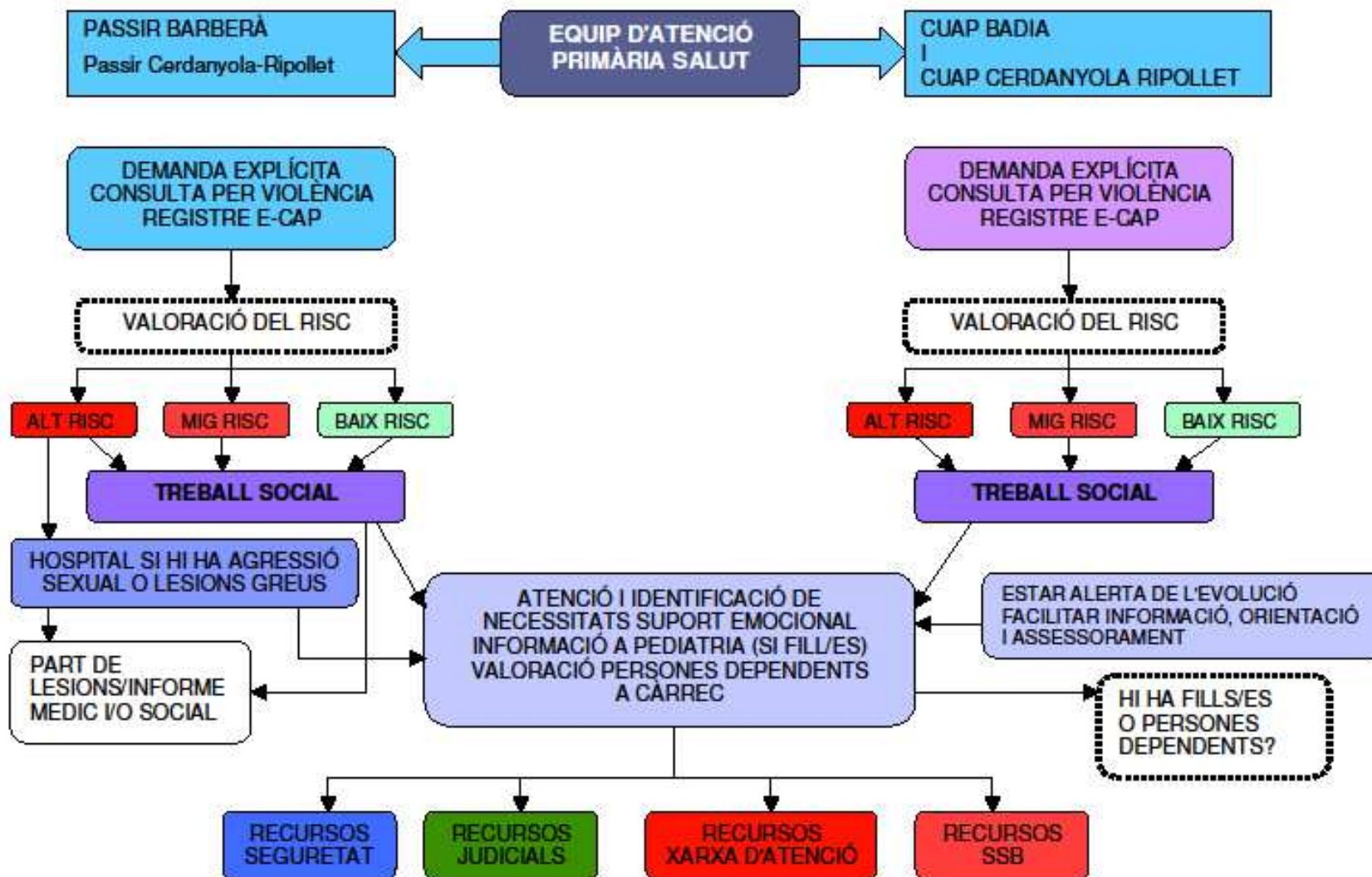
- Preparació per a l'embaràs i el part: es facilita formació a les dones embarassades i a les seves parelles per tal d'acompanyar-les durant els últims mesos de l'embaràs i preparar per al part i la maternitat.
- Espai Jove. Prevenció de embarassos no desitjats i salut sexual en adolescents. És un espai per a noies i nois menors de 21 anys perquè puguin informar-se i consultar els seus dubtes sobre sexualitat, mesures anticonceptives, malalties de transmissió sexual, interrupció del embarassos, etc. Les consultes són confidencials i es desenvolupen en un clima de confiança.
- Visites individualitzades de caràcter urgent o concertat per a planificació familiar, avortaments mèdics, seguiment de l'embaràs, salut sexual i reproductiva, consultes de salut ginecològica.

L'Equip d'Atenció Primària pot derivar a la psicòloga de l'ASSIR en els supòsits de :

- Problemes relacionats amb la sexualitat.
- Problemes associats al maltractament:
 - o Problemes psicològics relacionats amb l'abús, assetjament o violència sexual.
 - o Problemes relacionats amb maltractament físic i/o psíquic.

La resta de problemàtiques que no tinguin a veure amb la salut sexual i reproductiva es derivaran a Salut Mental de referència.

RECURSOS I SERVEIS DE LA XARXA

C.2.3 Hospital de Sabadell

L'Hospital de Sabadell és un dels set centres de la Corporació Sanitària Parc Taulí que, com a entitat pública, té la missió de donar resposta a la població de referència amb una atenció sanitària i social de qualitat, resolutiva, integral i que fomenti l'equitat i la satisfacció en un marc de sostenibilitat.

La seva àrea d'influència és el Vallès Occidental Est i dona assistència a 9 municipis d'aquesta comarca.

L'Hospital de Sabadell es caracteritza per donar assistència especialitzada, integral, personalitzada i de qualitat, de forma programada i urgent, a les persones en situació de malaltia aguda o d'agudització de malaltia crònica i en situacions que ho requereixin.

En línies generals, a l'hospital es consideren els aspectes relacionats amb la prevenció, el control, la rehabilitació i la reintegració del malalt sota els principis de prioritització basats en la prevalença, la severitat i la complexitat dels seus problemes de salut. Es tracta també de fomentar l'ús més pertinent dels dispositius existents mitjançant la cooperació amb altres agents del sistema sanitari.

Àmbits assistencials a l'Hospital de Sabadell:

- Àrees d'hospitalització i hospitalització domiciliària.
- CCEE i Hospitals de dia
- URGÈNCIES Àrea de l'aparell locomotor
 Àrea de ginecologia i obstetrícia
 Àrea mèdica
 Àrea quirúrgica
 Àrea pediàtrica
 Àrea psiquiàtrica

Respecte al tema de violència masclista existeix un protocol d'actuació (revisat l'any 2015) a l'abast dels professionals sanitaris que atenguin a dones en aquesta situació.

Aquest protocol proporciona les eines necessàries i estableix els circuits que s'han de seguir per a una perfecta atenció a la víctima i una adequada coordinació amb altres dispositius.

Els objectius generals del protocol d'atenció a les víctimes de violència de gènere/masclista a la Corporació són:

- Facilitar una eina de treball útil per als i les professionals que treballen amb víctimes de violència de gènere/masclista.
- Garantir una assistència integral a la víctima de violència de gènere/masclista atesa a la Corporació Sanitària Parc Taulí.
- Sensibilitzar al personal sanitari sobre la gravetat de la violència contra les dones, com un problema de salut.

Objectius específics:

- Identificar i detectar els casos de víctimes de violència de gènere/masclista que s'atenguin als serveis sanitaris de la Corporació Sanitària Parc Taulí.
- Atendre les necessitats biopsicosocials d'aquestes persones, de manera àgil i eficaç, evitant innecessàries victimitzacions posteriors.
- Assegurar la formació específica en violència de gènere/masclista de tots els equips professionals que formin part d'aquest circuit.
- Impulsar una òptima coordinació entre els diferents serveis sanitaris implicats.
- Participar en el circuit d'actuació integrat en altres dispositius de la xarxa municipal (Serveis Socials Municipals, Serveis d'Atenció a la Dona, Mossos d'Esquadra, Serveis Educatius, Associacions de Dones, etc.).
- Participar en espais de coordinació.

- Difusió del protocol, a tots els professionals implicats/des en l'atenció a les dones que pateixen una situació de violència de gènere/masclista.

Normativa d'actuació:

Si la pacient ve al servei d'urgències, el primer contacte el fa amb infermeria de triatge. Davant la manifestació oberta de la pacient i/o presència d'indicadors de risc descrits en el document es codificarà amb un codi especial per tal de poder posar en marxa el protocol.

La pacient serà derivada, segons nivell de gravetat i/o lesions, a l'Àrea d'urgències pertinent assegurant la seguretat i confidencialitat en relació a l'agressor.

S'avisarà a treball social en horari laboral o se li programarà visita pel següent dia laborable si l'assistència s'ha produït fora de l'horari laboral de la UTS.

En els casos de **violència sexual** hi ha un protocol específic a l'Àrea de Ginecologia.

Un cop efectuada l'assistència mèdica inicial l'adjunt responsable ha d'omplir i enviar el comunicat al jutjat segons el model establert especificant violència de gènere/masclista.

En aquells casos amb sospita de **necessitat d'atenció psiquiàtrica** es procedirà a formular a la pacient un qüestionari de cribatge que decidirà si s'avisarà al servei de psiquiatria de guàrdia o se li recomana visita preferent amb medicina de família amb el diagnòstic de síndrome ansiós - depressiu i sospita de maltractament.

A l'informe d'assistència mèdic cal detallar les lesions, tipologia, mesura, profunditat, localització, fase evolutiva i la compatibilitat o no amb el que refereix la pacient. I qui les ha realitzat segons el que manifesta la dona.

Se li donarà tríptic informatiu.

Si l'equip assistencial sospita maltractament però la dona no ho manifesta obertament cal fer una anamnesi intencionada, avisar a treball social i fer comunicat al Jutjat.

Es recomana estar alerta de indicadors de perill per a la dona especificats en el protocol.

La violència pot afectar també altres persones dependents de la dona i que visquin amb ella i cal preguntar al respecte.

Si la víctima ho requereix cal avisar al 112 per connectar amb els Mossos d'Esquadra.

Si la situació de maltractament s'ha detectat a l'àrea d'hospitalització, consultes externes i/o atenció primària cal fer les mateixes accions.

C.2.4 Centre de Salut Mental (CSMA)

Ofereix atenció especialitzada a les dones que presenten problemes de salut mental, que per la seva gravetat i complexitat requereixen d'una intervenció específica, amb diferents nivells d'intensitat i articula, alhora, les intervencions amb altres serveis públics i privats.

Disposa d'equips multidisciplinaris experts (psiquiatria, psicologia clínica, infermeria especialitzada i treball social), que tenen assignades les funcions de detecció, diagnòstic, tractament i seguiment integral dels processos assistencials (afectius, ansietat, psicosis...).

C.2.5 Centre d'Atenció a les Adiccions (CASD)

Programa per a l'abordatge de la Violència Contra la Parella a la Xarxa d'Atenció a Drogodependències.

El consum abusiu d'alcohol i d'altres substàncies psicoactives i la violència contra la parella són per sí sols dos greus problemes psicosocials, sanitaris i jurídics, però ho són encara més si s'esdevenen al mateix temps. Diferents estudis han posat de manifest la relació existent entre el consum de substàncies i la violència, concretament amb la violència contra la parella. Així, s'ha constatat que la probabilitat d'agressions és entre 3 i 9 vegades superior entre les persones consumidores d'alcohol i d'altres substàncies addictives. En concret, en estudis fets en serveis especialitzats, s'ha observat que entre el 40 i el 80% de les persones ateses en els serveis de drogodependències exerceixen o reben violència en la família o en la relació de parella, i que entre un 30 i un 70% dels homes que es troben en rehabilitació per violència de gènere presenten problemes d'abús d'alcohol o d'altres drogues.

El Programa, pretén millorar la prevenció, detecció i intervenció en els casos de violència masclista des dels centres d'atenció a les drogodependències (CASD).

El Programa es planteja aprofundir en l'abordatge d'aquesta doble problemàtica entre les persones usuàries que presenten una situació de major vulnerabilitat, com són les dones que exerceixen la prostitució, les afectades de VIH, i les persones en situació d'exclusió social. Tanmateix, ens cal millorar la inclusió d'aspectes cabdals com la transculturalitat i altres tipus de diversitat.

C.3. PROGRAMA MUNICIPAL DE POLÍTQUES PER A L'EQUITAT DE GÈNERE

C.3.1 SIAD. Primera acollida

El Programa Municipal de Polítiques per a l'Equitat de Gènere va començar a funcionar al municipi a l'any 1996, per donar resposta a les situacions de discriminació i desigualtat que les dones encara pateixen per una qüestió de gènere.

Els objectius generals del programa són:

- Identificar, canalitzar i donar suport a les demandes de les dones del municipi produïdes per situacions de desigualtat de gènere.
- Treballar de forma transversal amb la resta de departaments, assegurant una coordinació periòdica i l'establiment d'objectius comuns.
- Contribuir a l'eliminació dels estereotips sexistes.
- Coordinar i articular les diferents accions que des de l'àmbit local es desenvolupen per promoure la igualtat efectiva en dones i homes.
- Possibilitar les vies de participació necessària perquè les dones de Barberà tinguin una presència activa en la vida ciutadana.
- Fomentar la presència de les dones en els llocs de responsabilitat i presa de decisions a les associacions de la ciutat ja existents.
- Col·laborar i establir línies d'actuacions conjuntes amb altres administracions que realitzen tasques en pro de la igualtat de gènere.
- Orientar els programes i accions per a la igualtat de gènere en els següents eixos de treball:
 - Globalitat i transversalitat de les accions.

- Coordinació interdepartamental.
 - Coordinació entre municipis.
 - Participació social.
 - Col·laboració entre diferents administracions.
- Afavorir accions positives per aconseguir la igualtat real en els àmbits laboral i social.
 - Desenvolupar accions encaminades a evitar i donar mecanismes de suport en qualsevol tipus de violència masclista.

PREVENCIÓ:

Les principals intervencions preventives que es desenvolupen des del Programa Municipal de Polítiques per a l'Equitat de Gènere :

- Impuls, participació i seguiment en el projecte coeducatiu que es desenvolupa a les llars d'infants públiques municipals i a escoles del municipi junt amb la Secció Municipal d'Educació.
- Formació en coeducació per a professionals de l'àmbit educatiu.
- Tallers de prevenció de la violència masclista adreçat a joves.
- Sensibilització vers la igualtat de gènere, amb la organització d'activitats adreçades a la ciutadania per commemorar les diades internacionals: Dia Internacional de les Dones, Dia Internacional d'Acció per la Salut de les Dones, Dia Internacional contra la violència vers les dones.....
- Formació en violència masclista adreçada a professionals que fan atenció directa a dones.
- Co-lideratge del Pla Intern per a la Igualtat de Gènere de l'Ajuntament de Barberà del Vallès, junt amb la Secció de Recursos Humans.
- Formació en perspectiva de gènere pel personal de l'Ajuntament de Barberà del Vallès.
- Lideratge de la comissió tècnica per elaborar el protocol d'actuació municipal per a l'abordatge integral de la violència masclista

- Tallers de creixement personal, amb perspectiva de gènere, adreçat a dones del municipi que estiguin interessades en potenciar les seves habilitats i recursos personals per tal d'aconseguir un apoderament real. Els tallers es planifiquen cada trimestre, en funció de les demandes de les dones. Concretament, es fan tallers de:
 - *Autoestima*
 - *Assertivitat i habilitats socials*
 - *Com relacionar-se des de la llibertat*
 - *Afrontar canvis*
 - *Intel·ligència emocional*
- Espais de reflexió adreçat a dones, de forma vivencial i pràctica, pretenen afavorir la formació i sensibilització de les dones en temes concrets, desmuntant aspectes de la cultura patriarcal que assigna un paper secundari i subordinat a les dones, a més de l'intercanvi d'opinions i experiències.

DETECCIÓ:

El SIAD (Servei d'Informació i Atenció a les Dones) és un servei d'atenció especialitzada amb la finalitat d'oferir assessorament i informació a les dones del municipi que per raons de gènere presenten una situació de discriminació. Els objectius del SIAD són:

- Crear un espai de referència que proporcioni un suport a la identitat de les dones.
- Proporcionar atenció, orientació i informació especialitzada respecte als drets que tenen com a dones i com a ciutadanes.
- Recollir, sistematitzar i canalitzar demandes i inquietuds de les dones del municipi.
- Coordinació amb altres serveis quan sigui necessari.
- Concretar entrevistes de seguiment, en els casos que sigui necessari, per fer un acompanyament durant tot el procés.

- Recerca de nous recursos que siguin d'utilitat.
- Difusió dels recursos existents a la ciutat (culturals, laborals, associatius, lúdics...).
- Derivació, quan sigui necessari, a serveis especialitzats que pertanyen al Programa per a la Igualtat de les Dones com el Servei Jurídic, el Servei d'Atenció Psicològica, el Servei d'Assessorament Laboral i el Servei d'Atenció a la Diversitat Sexual.

ATENCIÓ I RECUPERACIÓ:

En els casos que ja s'ha detectat una situació de violència masclista, el **SIAD** és un servei especialitzat que ofereix atenció integral i recursos a les dones en el procés de recuperació i reparació i incideix en la prevenció, la sensibilització i la implicació comunitària.

Si s'ha detectat una situació de violència masclista des del SIAD, ja sigui perquè ho verbalitzen en el moment de demanar visita o en la pròpia entrevista d'acollida, es fa una valoració de la situació de la dona, que pot ser conjuntament amb Serveis Socials, sempre que el cas ho requereixi:

- Valoració de la situació de risc que pot tenir la dona i, quan hi hagin, dels seus fills o filles.
- Si la dona presenta lesions derivar a l'ABS (Àrea Bàsica de Salut) o a l'Hospital Parc Taulí per l'oportú certificat mèdic de lesions.
- Informar i adreçar a la dona als cossos de seguretat per tal de posar denúncia.
- Si la dona no pot o no vol tornar al seu domicili tramitació d'un allotjament d'urgències.
- Establir un pla de treball amb la dona, que es podrà fer de forma conjunta amb l'EBAS (Equip Bàsic d'Atenció Social) depenen de les necessitats de cada cas, i que implicarà un treball coordinat amb la resta de professionals que formen part de la xarxa d'atenció.
- Fer un pla de seguretat amb la dona, sempre que sigui necessari.

- Lliurar documentació per escrit a la dona que li pot ser d'utilitat, sobre la violència masclista, tant a nivell jurídic, psicològic i social.
- Derivar, si s'escau, a serveis especialitzats del Programa Municipal de Polítiques per a l'Equitat de Gènere, com el Servei Jurídic i el Servei d'Atenció Psicològica per garantir el suport psicològic i jurídic necessari durant tot el procés.
- Derivar a altres serveis específics necessaris al llarg del procés (Col·legi Oficial d'Advocats/des, Oficina Municipal d'Habitatge, Jutjats, Servei Jurídic d'Estrangeria....).
- Fer l'oportú i necessari seguiment i acompanyament a la dona durant tot el procés, activant els recursos i serveis necessaris en tot moment.
- S'activaran els recursos necessaris, en coordinació amb Serveis Socials, per tal de donar resposta a les diferents necessitats que presenta la dona, al llarg de tot el procés (teleassistència mòbil per a víctimes de violència de gènere; ajuts econòmics i socials,...)

C.3.2 Servei d'Atenció Jurídica

El servei ofereix a les dones assessorament jurídic tant de dret civil (separacions; divorcis, responsabilitat civil; contractes de lloguer; hipoteques; successions i herències; processos executius; indemnitzacions; menors quanties...) com de dret penal (judicis de faltes; mesures cautelars; agressions sexuals; delictes de fet; mesures provisionals; agressions físiques; abús psicològic...).

Els objectius del servei són:

- Assessorar i informar legalment i jurídicament a les dones en situació de violència masclista.
- Fer el seguiment dels passos fets per les dones un cop assessorades.
- Derivar a serveis especialitzats.

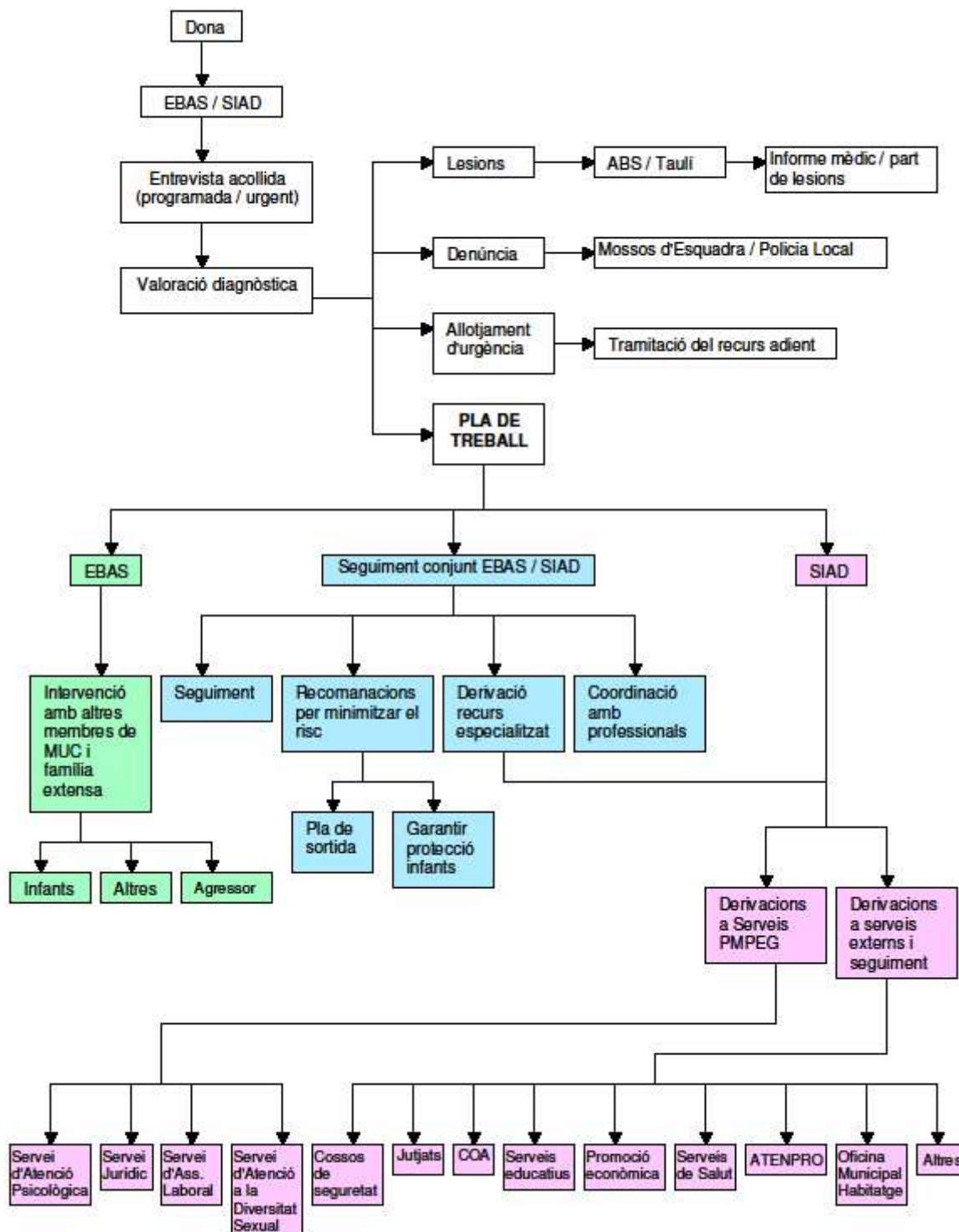
C.3.3 Servei d'Atenció Psicològica

És un servei especialitzat, per dones majors de 18 anys, que té com a finalitat fer una orientació psicològica per valorar la compatibilitat amb suport grupal o realització de tallers de creixement personal i/o la necessitat de tractament individual, valorant-se la derivació a serveis clínics, en cas de que sigui pertinent.

Només es fa atenció psicològica individual, de suport i acompanyament, limitada en el temps, a dones en situació de violència masclista. Aquesta atenció ofereix un espai d'escolta activa per facilitar el procés de presa de consciència de la seva realitat i el reforç de les seves capacitats, per treballar en el procés de la seva recuperació i reparació del dany i d'aquesta manera es pretén que aconseguixin la rectoria i control de les seves vides, per tal de tenir un equilibri en la seva salut física, psicològica i emocional.

Sempre que sigui compatible i beneficiós es valorarà en cada cas la derivació a les dones a participar en tallers de creixement personal, com un espai grupal, per treballar i millorar les seves habilitats personals, per reflexionar sobre el fet de ser dona i els factors psicosocials que condicionen el seu benestar, per facilitar la presa de consciència de les habilitats personals que ja tenen, i la millora o incorporació d'altres. A part, també es valorarà la seva participació en un grup específic per dones en situació de violència masclista, on es treballarà de forma específica estratègies i recursos per fomentar el seu procés de recuperació.

CIRCUIT D'ACTUACIÓ EN CASOS DE VIOLÈNCIA MASCLISTA EBAS / SIAD

C.4. PROGRAMA MUNICIPAL DE SERVEIS SOCIALS

Els serveis socials són el conjunt d'intervencions que tenen com a objectiu garantir les necessitats bàsiques de la ciutadania, posant atenció en el manteniment de llur autonomia personal i promovent el desenvolupament de les capacitats personals, en un marc de respecte per la dignitat de les persones.

El sistema de serveis socials és integrat pel conjunt de recursos, equipaments, projectes, programes i prestacions de titularitat pública i privada

Els serveis socials s'adrecen especialment a la prevenció de situacions de risc, a la compensació de dèficits de suport social i econòmic i de situacions de vulnerabilitat i de dependència i a la promoció d'actituds i capacitats de les persones com a principals protagonistes de llur vida.

En relació a les situacions de violència masclista tenen les següents funcions:

- Detectar les situacions de maltractament personal i familiar (dones i filles i fills).
- Oferir informació, orientació i assessorament a les dones en relació als seus drets i els recursos socials.
- Proposar i establir un programa de treball de seguiment personal.
- Vetllar pels menors que puguin estar en situació de risc.
- Participar en la Comissió Tècnica de seguiment del protocol d'actuació municipal en casos de violència masclista.
- Coordinar la seva actuació amb la dels altres serveis locals implicats en la lluita contra la violència masclista.
- Impulsar projectes comunitaris i programes transversals.
- Promoure mesures d'inserció social, laboral i educativa.
- Gestionar prestacions d'urgència social i determinats ajuts econòmics.
- Coordinació i derivació als serveis socials especialitzats.

Marc legal

La Llei 11/2007 del Parlament de Catalunya, d'11 d'octubre, de serveis socials

Art. 3:

1. Els serveis socials tenen com a finalitat assegurar el dret de les persones a viure dignament durant totes les etapes de la vida mitjançant la cobertura de llurs necessitats personals bàsiques i de les necessitats socials, en el marc de la justícia social i del benestar de les persones.

3. Els serveis socials s'adrecen especialment a la prevenció de situacions de risc, a la compensació de dèficits de suport social i econòmic i de situacions de vulnerabilitat i dependència i a la promoció d'actituds i capacitats de les persones com a principals protagonistes de llur vida.

Art. 6:

Titulars del dret d'accedir als serveis socials:

1. Els serveis socials s'ofereixen a tota la població i tenen com a destinatàries les persones que necessiten informació, valoració, diagnòstic, orientació, suport, intervenció i assessorament individual, familiar o comunitari per fer front a situacions de necessitat personal o bàsica, de manca de cohesió social o familiar o de desigualtat i per a prevenir-ho.

Art. 7:

Situacions amb necessitats d'atenció especial:

Són destinatàries de serveis socials, especialment, les persones que estiguin en algunes de les situacions següents:

h) violència masclista i les diverses manifestacions de violència familiar.

Llei 14/2010 del 27 de maig, dels drets i les oportunitats en la infància i adolescència

Article 95:

Atenció a infants i adolescents que conviuen amb situacions de violència masclista.

La Generalitat, per mitjà del departament competent de la xarxa de recursos sobre violència masclista, té l'obligació de desenvolupar l'atenció especialitzada adreçada a infants i adolescents que conviuen amb situacions de violència masclista en l'àmbit familiar, tal com recull la Llei 5/2008, del 24 d'abril, del dret de les dones a eradicar la violència masclista, en el marc dels serveis d'atenció integral que formen part de la dita xarxa de recursos i d'una manera coordinada amb l'organisme competent en infància i adolescència.

Secció primera. El desemparament

Article 105. Concepte

1. Es consideren desemparats els infants o els adolescents que es troben en una situació de fet en què els manquen els elements bàsics per al desenvolupament integral de la personalitat, sempre que per a llur protecció efectiva calgui aplicar una mesura que impliqui la separació del nucli familiar.

2. Són situacions de desemparament:

i) La violència masclista o l'existència de circumstàncies en l'entorn sociofamiliar de l'infant o adolescent, quan perjudiquin greument el seu desenvolupament.

DETECCIÓ:

Servei d'informació, orientació i assessorament general sobre els serveis socials, on es fa la primera acollida i s'escolta les demandes que plantegen les dones que pateixen violència masclista i les adrecen al servei corresponent.

- Recepció i atenció de les trucades telefòniques.
- Recepció, atenció, informació i orientació a les dones que s'adrecen als serveis socials.

- Programació de les visites de les treballadores socials, educadores socials i altres professionals adscrites al servei.

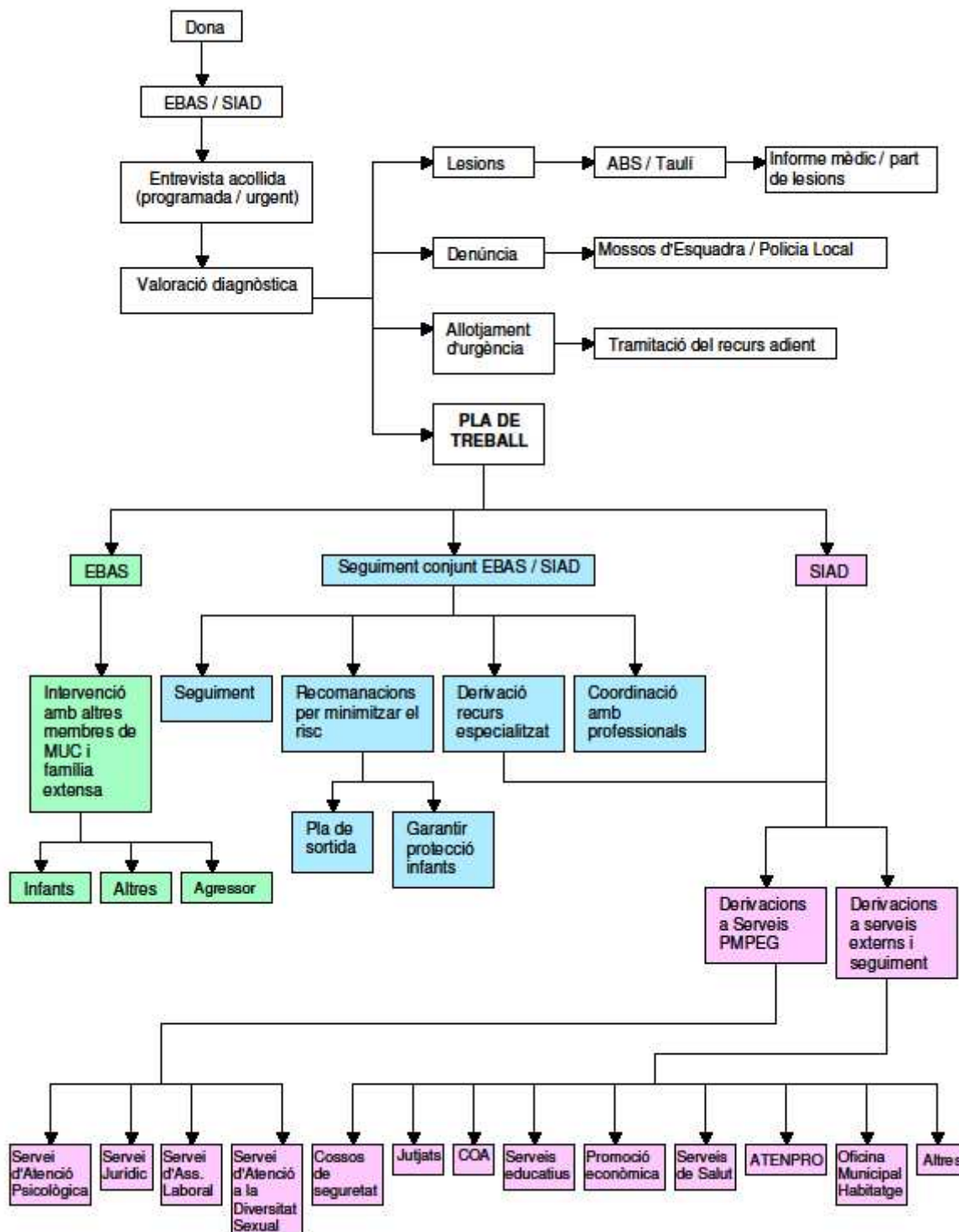
ATENCIÓ I RECUPERACIÓ:

Si s'ha detectat una situació de violència masclista, ja sigui en el mostrador o en una entrevista d'acollida, es dona, de forma urgent o programada, una entrevista conjunta entre el SIAD i Serveis Socials, on es farà una valoració de la situació de la dona:

- Valoració de la situació de risc que pot tenir la dona i els seus fills o filles.
- Si la dona presenta lesions derivar a l'ABS o a l'Hospital Parc Taulí per l'oportú certificat mèdic de lesions.
- Informar i adreçar a la dona als cossos de seguretat per tal de posar denúncia.
- Si la dona no pot o no vol tornar al seu domicili tramitació d'un allotjament d'urgències.
- Establir un pla de treball amb la dona que es podrà fer de forma conjunta amb el SIAD o bé només l'EBAS, depenen de les necessitats de cada cas i que implicarà un treball coordinat amb la resta de professionals que formen part de la xarxa d'atenció.
- Fer un pla de seguretat amb la dona, sempre que sigui necessari.
- Derivar, si s'escau, a serveis especialitzats del Programa Municipal de Polítiques per a l'Equitat de Gènere com el Servei Jurídic i el Servei d'Atenció Psicològica per garantir el suport psicològic i jurídic necessari durant tot el procés.
- Derivar a altres serveis específics necessaris al llarg del procés (Col·legi Oficial d'Advocats/des, Oficina Municipal d'Habitatge, Jutjats, Servei Jurídic d'Estrangeria....).
- Fer l'oportú i necessari seguiment i acompanyament a la dona durant tot el procés, activant els recursos i serveis necessaris en tot moment.
- Intervenir amb altres membres del nucli de convivència, sobretot menors, per garantir la seva protecció i benestar.

- Es tramitaran els recursos necessaris per tal de donar resposta a les diferents necessitats que presenta la dona al llarg de tot el procés (teleassistència, ajuts econòmics i socials.....).

CIRCUIT D'ACTUACIÓ EN CASOS DE VIOLÈNCIA MASCLISTA EBAS / SIAD

C.5. PROGRAMA MUNICIPAL DE JOVENTUT

C.5.1 Introducció

En els darrers anys s'ha pres clara consciència de la necessitat d'eradicar la violència contra les dones de la nostra societat. És clar, doncs, i necessari que des de les polítiques locals de Joventut es treballi sense perdre de vista aquest objectiu en totes aquelles accions, programes i serveis que s'hi desenvolupin, d'una manera transversal, implícita i permanent.

Els i les joves tendeixen a percebre la violència contra les dones només des del punt de vista de l'agressió i l'abús físic en l'àmbit de la parella. Cal doncs fer un esforç, sobretot, en els àmbits de la prevenció i la sensibilització, però també en la detecció, per tal de fer arribar un missatge més clar sobre els diferents tipologies de violència que existeixen. En aquest punt caldrà un doble esforç, atès que la població jove conviu quotidianament amb violències vers les dones relacionades amb les NN.TT, o amb una visió de l'amor ('l'amor romàntic'), que estan força instaurades.

És fonamental, doncs, la posada en marxa d'aquest protocol que ens haurà de permetre un treball conjunt amb diferents agents i professionals que treballen o atenen la joventut.

Una eina molt important amb la que compten les persones professionals que fan atenció a la Joventut és el ***'Protocol de Joventut per l'abordatge de la violència masclista. Guia pràctica per a professionals de Joventut per orientar l'actuació en violència masclista amb persones joves'***. (2013. ***Secretaria General de Joventut. Generalitat de Catalunya***). Aquest protocol és una bona eina, pensada i dissenyada per a la intervenció directe amb persones joves.

C.5.2 Aspectes generals a tenir en compte sobre la violència masclista en persones joves

C.5.2.1 Estat de la qüestió de les situacions de violència masclista en joves

Cal destacar que existeix poca recerca en violència masclista en joves. Els estudis solen centrar-se en la violència en l'àmbit de la parella, el que moltes vegades deixa a la població jove al marge. En aquest sentit existeix poc anàlisi, sobretot, de les noies d'entre 14 i 18 anys.

Dels estudis que existeixen, s'apunta cap una major prevalença de la violència masclista en les parelles joves. Violència que es dona prèviament a la consolidació de la relació. Les situacions de violència més viscudes són: control abusiu, aïllament i agressió verbal; i acostumen a expressar-se a través de violència psicològica (menyspreu, amenaces, humiliacions, gelosia exagerada i conductes de control i assetjament), i són conductes de pràctica normalitzada en les relacions de parella entre joves.

Cal parar especial atenció a aquestes conductes, i al seu desplegament a través del ciberespai, les xarxes socials i els telèfons mòbils.

A més, l'especificitat de les relacions entre joves no són sempre de parella, sinó que molts cops són o poden ser esporàdiques; i no per ser-ho estan exemptes de la possibilitat de patir violència. Cal remarcar-ho, doncs aquestes relacions tampoc solen quedar recollides en els estudis que se centren en l'àmbit de la parella.

C.5.2.2 Percepcions, creences i actituds dels i les joves davant la violència masclista

Volem destacar que les dones joves es troben en una situació de major vulnerabilitat davant les situacions de violència masclista que les dones adultes. Això ve donat per una elevada interiorització d'algunes creences; sobretot l'amor romàntic, rols estereotipats de gènere, sumat a la manca d'experiència i a la idealització de la parella.

És fonamental, doncs, desenvolupar intervencions amb joves dirigides a transformar i modificar aquestes creences i conductes per lluitar contra la violència masclista.

C.5.3 La intervenció dels i les professionals de joventut en l'abordatge de la violència masclista

La intervenció s'ha de basar, sobretot, en la prevenció i la sensibilització. Però també en la detecció precoç, atesa la posició de proximitat en la que es troben els i les professionals de Joventut.

Per les actuacions en matèria de prevenció, es tindrà molt en compte el *Protocol de Joventut per l'abordatge de la violència masclista* (2013, Secretaria General de Joventut. Generalitat de Catalunya). En concret el *Quadre 2: Pautes*

d'actuació per al desenvolupament de les actuacions preventives (2013. Protocol de Joventut per l'abordatge de la violència masclista, pàg. 32)

Pel que fa a la detecció, hi ha tres aspectes fonamentals que s'hauran de tenir en compte, i que fan referència a: l'espai o context on es detecta la situació, el tipus de demanda i la persona a través de la que es detecta la situació de violència:

a. Espai o context de la detecció: Tot i que es pot donar en qualsevol de la multitud d'espais i contextos en els que es treballa des de Joventut, en destaquem dos de principals:

1- Els serveis de Joventut; això inclou els equipaments, les assessories, els punts d'informació, etc. La relació personal i el vincle que s'estableix amb els i les usuàries per part dels i les professionals de Joventut en aquestes espais, és una eina fonamental per a la detecció de possibles situacions de violència masclista.

2- En el marc d'una actuació de prevenció: la reflexió que provoquen aquestes actuacions poden permetre detectar situacions, ja sigui pel comportament, actitud o comentaris d'alguna persona.

b. Tipus de demanda: Bàsicament caldrà diferenciar entre demanda implícita i demanda explícita.

Demanda implícita: Es sospita d'una possible situació de violència, però la noia no ho reconeix o no ho verbalitza.

Demanda explícita: La noia reconeix que alguna cosa no va bé, o fins i tot, reconeix obertament que pateix algun tipus d'abús.

c. Persona que fa la demanda: Pot ser a través de la persona que es troba en aquesta situació, o bé a través de terceres persones (amistats, familiars, altres professionals).

A més de tenir molt en compte aquests tres aspectes, per a una bona detecció utilitzarem els quadres del Protocol de Joventut per l'abordatge de la violència masclista, que aporten indicadors i pautes.

C.5.4 Detecció i avaluació del risc

El protocol que tenim entre les mans ens facilita les eines per a detectar i avaluar el risc de cada situació. La fitxa que s'utilitzarà és una eina bàsica que ha de permetre el treball conjunt d'agents i professionals que puguin tenir implicació o que puguin intervenir.

Caldrà però tenir molt en compte alguns aspectes a l'hora de treballar amb persones joves; sobretot en els temes relacionats amb les relacions esporàdiques i amb la violència exercida a través de les NN.TT. (bàsicament xarxes socials) i els telèfons mòbils.

C.5.4.1 Ítems a tenir en compte en la violència masclista exercida a través del ciberespai i els telèfons mòbils

Cal que es construeixen unes connexions sanes i justes, i estar molt alertes a com actuen a les noves pantalles els mites de l'amor romàntic. Alguns exemples a tenir en compte:

- Comparteix contrasenyes amb la seva parella.
- És controlada a través de la connexió i del doble "check".
- Renuncia a seguir connectada amb d'altres persones i s'aïlla.
- La parella mira i controla les publicacions, fotos, converses de les seves amistats.
- Rep amenaces, insults, ofensives i/o espants a través del mòbil o les xarxes.
- Envia fotos íntimes, que després poden ser utilitzades o compartides.

C.5.4.2 Bateria de preguntes per explorar la situació de violència en que es troba la noia (violència en l'àmbit de la parella)

- Veure: Bateria de preguntes per explorar la situació de violència en que es troba la noia (violència en l'àmbit de la parella). (2013. Protocol de Joventut per a l'abordatge de la violència masclista. Generalitat de Catalunya. pp. 67).

C.5.4.3 Altres aspectes i supòsits a tenir en compte en la detecció/avaluació de la violència masclista en persones joves

- Quan la noia te 16 anys o més, no cal que s'informi a la família si ella no ho vol. Ella pot signar els documents i autoritzacions necessàries.
- Atès que des de Joventut treballem també amb menors, quan parlem de menors d'edat, en tots els casos, s'informarà a Benestar Social.
- Els equipaments i serveis de Joventut, així com els seus programes i accions són espais compartits. Això pot suposar que agressor i agredida comparteixin espai. Caldrà tenir-ho present per actuar-hi de forma específica i definir les pautes específiques d'actuació.
- Entre joves podem trobar el supòsit d'una agressió virtual amb diversos agressors. Això és delictes, i per tant, els cossos de seguretat prendran un paper important en el cas. Tot i així cal diferenciar violència masclista de buylling.

C.5.5 L'abordatge de la violència masclista des del Programa Municipal de Joventut

C.5.5.1 Què es fa per prevenir la violència masclista. Enfocament.

La tasca més important que es realitza des del Programa Municipal de Joventut en quan a la prevenció, sensibilització, detecció i abordatge de la violència masclista és l'atenció constant i transversal per la igualtat de gènere. No és tracta d'una metodologia, sinó d'un enfocament que es té present en tots els àmbits d'actuació. Per tant, és un enfocament filosòfic que, de forma permanent, té en compte la igualtat de gènere.

Considerem que sota aquesta mirada constant posem tota l'atenció, i així centrar l'atenció en qualsevol indici; no només en la possible detecció de casos de violència masclista, sinó també en la reorientació de les polítiques de joventut que duem a terme, i en totes les accions que se'n deriven.

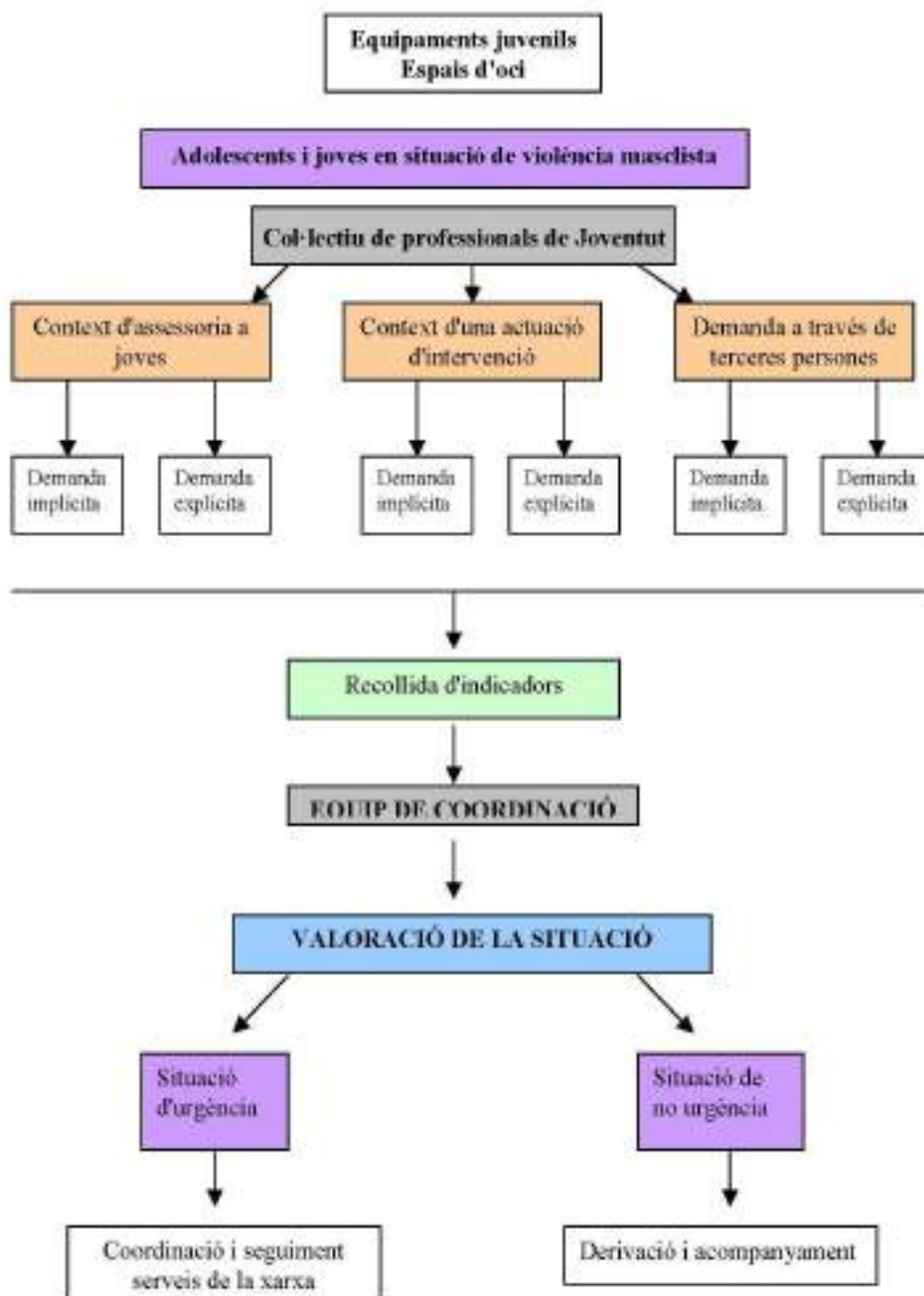
C.5.5.2 Serveis existents a Joventut

Des de Joventut, a Barberà del Vallès, es gestionen tres equipaments; l'Espai Jove 'la Roma, el Servei socioeducatiu per a adolescents 'el Forat' i 'la Nau'.

Dins l'Espai Jove 'la Roma', destaquem els Servei d'Informació Juvenil (SIJ), des d'on pengen les assessories i els punts d'informació als instituts, així com les campanyes que s'hi duen a terme.

En el mateix sentit, el Servei socioeducatiu per a adolescents 'El Forat' compta amb el Servei d'Informació per a Adolescents (SIA).

Tots dos serveis d'informació son claus per la detecció, prevenció, sensibilització i l'abordatge.

C.6. PROGRAMA MUNICIPAL D'EDUCACIÓ

Les administracions públiques han d'impulsar programes educatius que promoguin l'educació en igualtat de gènere, el respecte i la tolerància. Educar en la convivència des de la igualtat i el respecte a la diferència és imprescindible per prevenir la violència masclista.

El sistema educatiu ha d'ésser un instrument per a compensar les desigualtats socials i educar en l'aprenentatge del respecte a la pròpia identitat, al medi ambient, a les diferents orientacions sexuals i afectives, en l'educació emocional i en resolució de conflictes.

La coeducació és doncs una eina privilegiada i imprescindible per a la prevenció de les desigualtats de gènere i per a l'èxit educatiu. Ha de ser l'eix transversal per a la transmissió de valors basats en el respecte dels drets i llibertats fonamentals, en la igualtat entre dones i homes, en el desenvolupament d'actituds i comportaments dirigits a eradicar el sexisme en la societat i la violència de gènere, per prevenir el fracàs escolar sobre tot en el cas dels nois, i per sensibilitzar tota la comunitat educativa per a la consecució d'una ciutat més justa i democràtica.

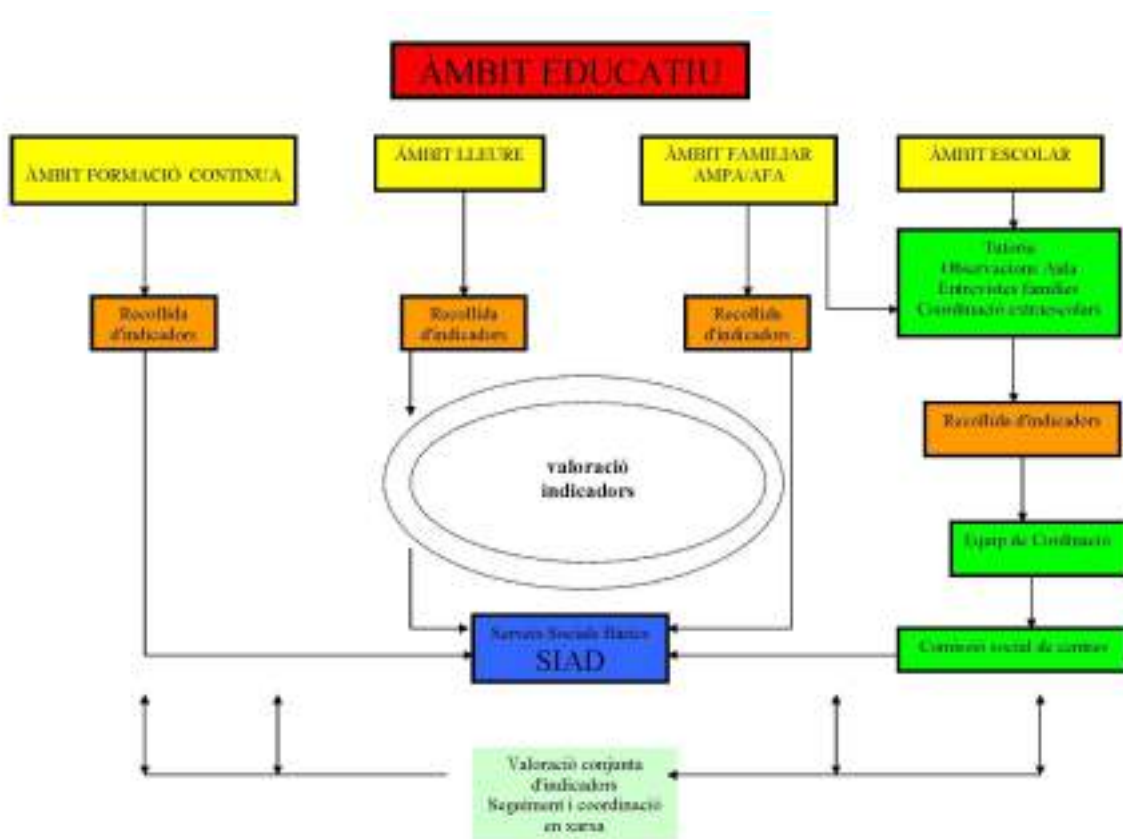
Els àmbits familiar, escolar i de formació contínua, i del lleure, així com també la ciutat en general, són contextos educatius fonamentals, en el quals diferents agents socioeducatius realitzen intervencions educatives que suposen oportunitats per treballar per la igualtat de gènere i la prevenció de la violència.

Des de la Secció Municipal d'Educació, a través del Programa Municipal d'Educació Anual, es desenvolupen diverses accions de promoció de la igualtat de gènere i prevenció de la violència de gènere en coordinació amb el Programa Municipal de Polítiques per a l'Equitat de Gènere:

- Projecte de coeducació a les llars d'infants públiques municipals i centres educatius d'infantil i primària.
- Campanya de joguines no sexista dins la programació d'activitats de les llars d'infants públiques municipals.
- Tallers adreçats a l'alumnat dels centres educatius de la ciutat de prevenció de la violència masclista, d'identificació dels estereotips que perpetuen els rols tradicionals, i per al foment de relacions saludables, de l'educació afectiva i sexual, de la capacitat de cura, de l'educació emocional i per a la

convivència, del coneixement dels seus drets i deures, i sobre la gestió i resolució dels conflictes.

- Programa de formació adreçada al les famílies i les AMPA/AFA de suport a la funció educativa de les famílies en el qual s'incorpora la perspectiva coeducadora i de gènere (per educar en els nous rols de masculinitat i feminitat, fomentant espais de diàleg i de responsabilitats compartides).
- Accions formatives adreçades als diferents agents educadors (professorat, monitoratge del lleure, personal educador de les llars...), sobre desigualtats de gènere presents a l'àmbit educatiu, sobre la necessitat d'incorporar la perspectiva de gènere i la prevenció de la violència masclista i del maltractament infanto juvenil.
- Incorporació dins les bases de concessió d'ajuts als centres educatius i a les AMPA/AFA de criteris de prioritització d'aquells projectes que incorporin la perspectiva de gènere i coeducativa.
- Treball en xarxa a través de les diferents plataformes participatives actives a la ciutat a nivell educatiu: Pla educatiu d'entorn, Consell Municipal d'Educació, Consell Municipal d'Infants, Taula local d'infància, Projecte educatiu de ciutat.
- Treball de casos a través de la participació en les comissions socials de les llars d'infants públiques municipals i els centres de primària i secundària.
- Coordinació i derivació als diferents serveis socio-sanitaris que treballen amb la infància i l'adolescència: Serveis socials municipals, SIAD, CSMIJ, EAIA, Joventut.
- Inclusió de la persona responsable d'igualtat als consells escolars de les llars d'infants públiques municipals.

C.7. PROMOCIÓ ECONÒMICA

C.7.1 Funcions de promoció econòmica

Amb la marca És Barberà, empresa i societat, l'Ajuntament de Barberà del Vallès, integra les activitats desenvolupades per part de les entitats municipals Fundació Barberà Promoció i Actividades Integradas SA, des d'una perspectiva de promoció socioeconòmica, laboral i empresarial.

Fundació Barberà Promoció, té com a prioritat implementar totes les polítiques actives d'ocupació, programes, projectes i actuacions que afavoreixin la situació social, laboral, professional i econòmica de la ciutadania del territori.

Concretament des de Barberà Promoció els serveis que es porten a terme són:

Orientació, formació, ocupació, assessorament empresarial, observatori econòmic i social.

C.7.2 Atenció específica al col·lectiu de dones

Des dels diversos serveis que integren Fundació Barberà Promoció, s'ha prioritzat l'execució d'accions d'inserció laboral per a col·lectius en risc o situació d'exclusió social. Per tant, al llarg dels anys s'ha atès al col·lectiu de dones per millorar el seu nivell d'ocupabilitat, atenent les necessitats que han presentat com a col·lectiu específic o derivant-les al servei específic per atendre-les.

L'objectiu del banner **DonActiva't** és connectar amb les dones del municipi i posteriorment citar-les al servei que es valori que demanden.

Actualment, Barberà Promoció no es realitza cap programa específic per aquest col·lectiu, però aquest col·lectiu sí pot realitzar totes les accions que s'ofereixen des de Barberà Promoció i quan se l'atén s'adapta a les necessitats que presenta la dona i se l'informa dels recursos específics que pot accedir en el municipi.

Es realitzen **tallers específics per a dones** que s'ofereixen puntualment quan s'aconsegueix que institucions que els promocionen els vinguin a fer a Barberà Promoció, com per exemple:

- Organització i gestió del temps: conciliació vida personal i laboral. Coordinat amb el Consell Comarcal del Vallès Occidental.

- Sensibilització en ocupacions en sector emergents. Coordinat amb el Consell Comarcal del Vallès Occidental.

Les accions generals que s'ofereixen des de Barberà Promoció i que pot participar aquest col·lectiu són:

A) Servei de "Feinateca a la carta" per acompanyar a la persona en la cerca de feina i/o formació, amb diverses accions presencials i, a l'hora, recursos on-line a la web.

B) Orientació i suport social a la dona-jove o dona-mare, es destaca tota la tasca per facilitar la transició de l'escola al treball del jovent i el banner amb recursos on-line per donar suport a aquesta tasca.

C) Accions formatives:

- a. Programes de Formació i Inserció – PFI
- b. Altres accions formatives: Joves per l'Ocupació, entre altres...
- c. Cursos de formació de formació ocupacional finançats per diverses administracions.
- d. Cursos propis.
- e. Taller d'alfabetització informàtica.

D) Borsa de treball on-line – Actualitza't.

E) Servei integral d'assessorament empresarial, oferint informació específica per l'emprenedoria de dones, si s'escau.

C.7.3 Accions de coordinació amb col·lectius risc social (entre ells violència de gènere)

Cal destacar la feina de coordinació entre les diverses àrees municipals amb l'objectiu de parlar dels casos que es porten de manera interdepartamental:

- Servei d'Informació i Atenció a les Dones (SIAD) i Fundació Barberà Promoció.
- Serveis Socials – Fundació Barberà Promoció.

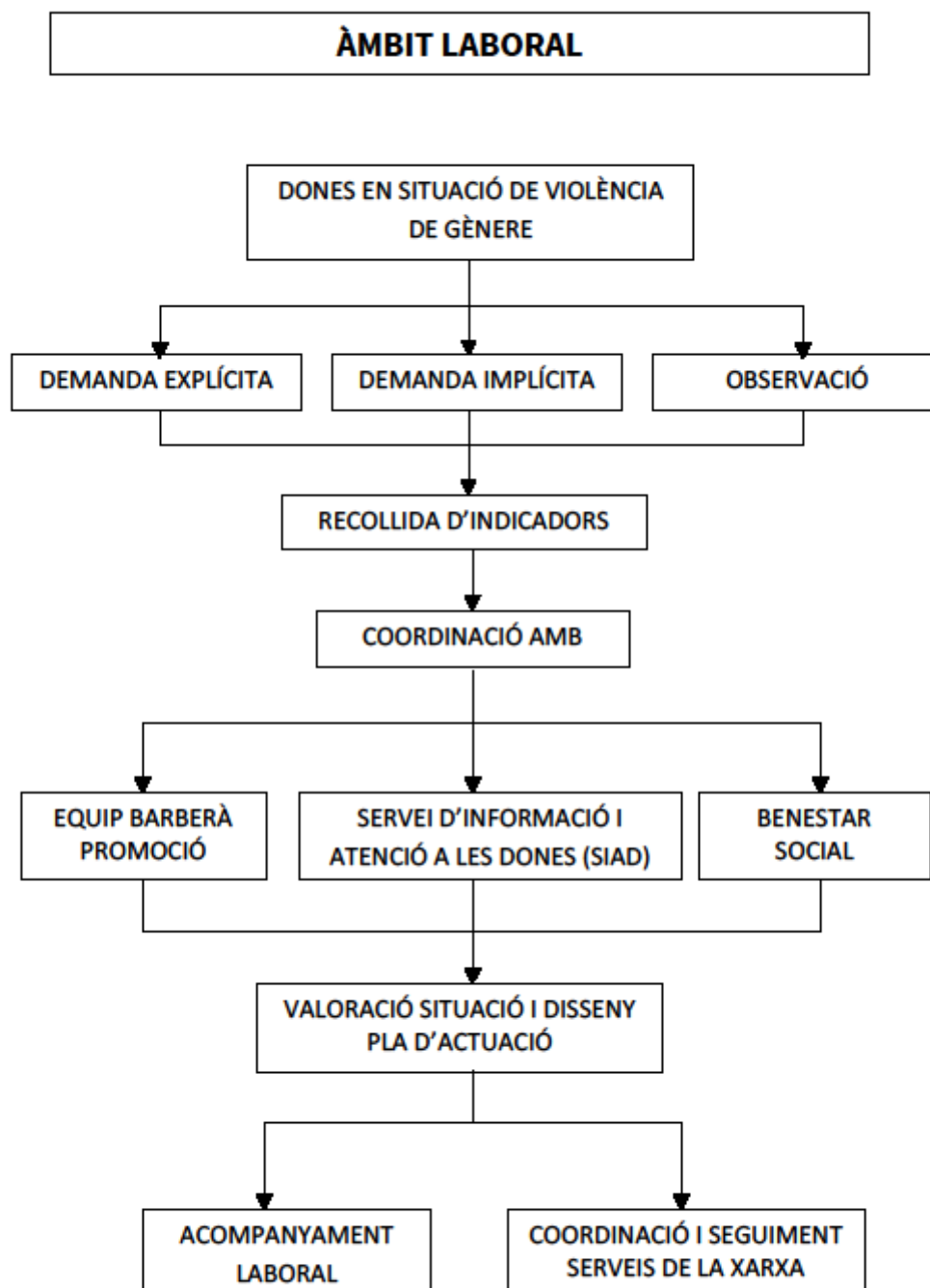
C.7.4 Què es fa en relació al tema de violència masclista

En tots els programes i accions que ho permeten per recursos i temporització, s'inclouen mòduls o tallers per treballar el tema de la prevenció a la violència masclista i aquests s'adrecen tant a homes com a dones.

A destacar els tallers que s'han realitzat adreçats a l'alumnat PQPI – Programes de Qualificació Professional Inicial, actualment anomenats PFI – Programes de Formació i Inserció.

Pel que fa als cursos de Formació Ocupacional adreçat a persones aturades finançats pel Servei d'Ocupació de Catalunya, tots aquests cursos contempnen un mòdul de "Sensibilització en la igualtat de gènere".

Davant de situacions de risc on s'ha vist amenaçada la dona que està realitzant una acció a l'entitat, es contacta amb Serveis Socials i el SIAD per valorar les mesures a adoptar.

C.8. ÀMBIT JUDICIAL

C.8.1 Jutjat de violència contra la dona núm. 7 de Cerdanyola del Vallès

S'exposa a continuació i en línies generals com funciona el Jutjat de Violència de Cerdanyola del Vallès, concretament el Jutjat nº 7, que és el que a més d'altres competències té atribuïda la competència en aquest àmbit.

A primera hora del matí es reben al jutjat els atestats elaborats per Mossos d'Esquadra on se'ns posa de manifest la denúncia corresponent. En cas de dones amb domicili en aquest Partit Judicial (atès que la competència en matèria de Violència de Gènere ve atribuïda pel domicili de la víctima i no pel lloc de comissió dels fets que és el criteri general) i com a regla general, ja vénen citades totes les persones que hagin pogut tenir relació amb el fet denunciat, això és testimonis o altres intervinents, posant a disposició del jutjat al presumpte autor, bé en qualitat de detingut o simplement citat per la Policia.

Des del primer moment i en el cas que l'imputat no estigui detingut, es posen en marxa els mecanismes de què es disposen a fi d'evitar qualsevol contacte entre la víctima i la seva parella o ex-parella, facilitant que la víctima parli amb el seu advocat o advocada que li assessorarà abans de la declaració.

En el propi atestat, les víctimes a comissaria, sol·liciten l'adopció d'ordre de protecció si ho estimen oportú, informant a comissaria del protocol en els casos de sol·licitud d'ordre de protecció. També és possible que si bé en un principi, no van sol·licitar aquesta mesura, la sol·licitin en seu judicial.

En els casos que les víctimes aportin informes/certificats de lesions, seran immediatament examinades per la metgessa forense adscrita al Jutjat, que valorarà la compatibilitat del manifestat amb les lesions que es presentin, període de curació, possibles seqüeles , etc ..

Un cop rebuda declaració a la víctima amb la seva defensa lletrada, respondrà, després de les preguntes que la jutgessa li hagi formulat, a les del Ministeri Fiscal, el seu lletrat o lletrada i a les de la defensa de l'imputat.

Posteriorment, es rebrà declaració de possibles testimonis i finalment a l'imputat. En el cas que la víctima hagi sol·licitat ordre de protecció es convoca a la compareixença prevista en l'art 544 ter de la Lecrim i cadascuna de les parts, es pronunciarà respecte de l'adopció d'aquesta mesura cautelar.

Són dos els requisits que han de concórrer per a la seva adopció: l'existència d'indicis i un risc per a la víctima. Per això és possible que, tot i els indicis que hi ha de la possible comissió d'un delictes de violència de gènere no s'apreciï en aquest moment un risc per a la víctima el que motivarà la denegació d'aquesta mesura cautelar, la qual cosa no implica que, en cas de resultar condemnat l'autor s'adopti, ja com a pena, no com a mesura cautelar, un allunyament de la víctima i prohibició de comunicació, pena que sempre porta aparellada la condemna per un delictes d'aquesta naturalesa.

En el cas que es considerin suficients les diligències practicades se celebrarà el denominat judici ràpid. Aleshores hi haurien diverses possibilitats:

1) Que no hagin resultat acreditats els fets denunciats, en aquest cas el Ministeri Fiscal interessarà el sobreseïment de la causa.

2) Que resulti acreditada l'existència d'indicis, en el cas, s'obre judici oral contra l'imputat, i hi ha al seu torn dues possibilitats: que l'acusat mostri la seva conformitat amb els fets que se li imputen i amb la pena sol·licitada pel Ministeri Fiscal. En aquest cas es dictarà aquest mateix dia sentència condemnatòria i serà la secretària judicial la que notificarà i advertirà el condemnat de les conseqüències de no complir la pena imposada. En el cas que l'imputat no es conformi amb els fets o amb la pena sol·licitada es sol·licita aquest mateix dia data al Jutjat Penal, en aquest cas de Sabadell, a fi que conforme a la seva agenda, proporcioni dia i hora per la celebració del judici corresponent. En aquest últim cas, es realitzen totes les citacions per tal que totes i cadascuna de les persones que han comparegut, acudeixin al seu dia a l'oportú judici.

Es constaten situacions en què si no hi ha conformitat i atès que els judicis es vénen assenyalant aproximadament a dos mesos vista, la víctima en aquest període de temps no va a l'acte del judici a corroborar la seva denúncia, el que motiva l'existència d'un gran nombre de sentències absolutòries. En el cas que hagin existit testimonis dels fets, tot i que la víctima no acudeixi finalment a l'acte del judici això no impedeix el que es pugui dictar una sentència condemnatòria.

En el cas que es consideri que falten de practicar diligències instructores, el procediment es transformarà en diligències prèvies practicant les que es considerin oportunes. Aquests supòsits normalment es refereixen a casos en què, s'aprecia la possible existència d'un maltractament psicològic, en aquest cas es deriva a la víctima a l'organisme oportú perquè emeti l'informe

corresponent. Si la víctima no acudeix a aquests serveis no es pot acreditar el maltractament psicològic denunciat ja que ens manca l'informe pericial oportú.

El que s'ha exposat anteriorment es refereix als casos en què la víctima declara, el gran problema que es suscita són els casos en què la víctima finalment, s'acull a la dispensa que atorga l'art 416 de la Lecrim (només en els casos en què el agressor sigui la seva parella, ja que si és la seva ex-parella no cal aquesta dispensa i per tant té obligació de declarar i dir veritat com tot testimoni). Aquest supòsit és el que realment fa que es valori la situació de risc, ja que, en cas que no hi hagi testimonis i la víctima fins i tot en cas d'aportar un informe mèdic, es negui a ser explorada pel metge o metgessa forense, les conseqüències jurídiques són el sobreseïment de la causa.

Es reitera el concepte jurídic perquè, en algun cas, i malgrat el sobreseïment acordat, des del Jutjat es lliura l'ofici corresponent a Serveis Socials a fi que realitzin un seguiment a la presumpta víctima.

C.8.2 Ministeri Fiscal

La Fiscalia d'Àrea de Sabadell està en contacte amb el Servei de Violència Domèstica de la Fiscalia de Barcelona, atès que l'esmentada especialitat té un àmbit provincial, i al seu torn se segueixen les directrius de la Fiscalia Delegada de la Fiscalia General de l'Estat sobre Violència Domèstica, la qual cosa permet una actuació i una resposta unitària del Ministeri Fiscal a tot l'Estat.

A través del servei es pretén, no tan sols l'actuació dels Fiscals en les denúncies que es presenten, sinó que aflorin supòsits de violència masclista en què la víctima no ha formulat denúncia.

Un dels majors problemes que persisteixen en la lluita contra la violència vers les dones és el silenci de les víctimes, que o bé no denuncien o s'aparten immediatament d'un procediment ja iniciat. Per a això, és fonamental que la Fiscalia d'Àrea tingui coneixement d'aquells supòsits de maltractaments en l'àmbit familiar, que per les especials relacions entre agressor i víctima, no són objecte de denúncia. En aquests casos els contactes amb els Serveis Socials i els professionals de la Medicina són fonamentals, ja que una comunicació a la Fiscalia d'Àrea permet una inicial investigació a través de les corresponents diligències d'investigació i, si és el cas, la interposició de la denúncia si és procedent.

És fonamental la detecció i prevenció, per evitar que aquestes conductes es perpetuïn i fins i tot es converteixin en situacions més greus. Així, en aquells casos en què la dona es nega a denunciar i el personal sanitari tingui fundades sospites de l'existència de maltractaments físics o psíquics (no existeix constatació clara de l'origen de les lesions com per poder emetre el corresponent part de lesions), es recomana comunicar a la Fiscalia l'esmentada situació, tal com estableix el precepte legal. La Fiscalia decidirà d'acord amb els indicis que es puguin aportar o ampliar, quina és la situació processal adequada.

En aquests moments el Servei de Violència Domèstica de la Fiscalia Provincial de Barcelona permet que, des de la mateixa Fiscalia, s'ofereixi un tractament multidisciplinari i transversal a la problemàtica derivada de la violència en l'àmbit familiar, ja que el servei de Violència Domèstica utilitza l'equip multidisciplinari existent en el Servei d'Atenció a les Víctimes de la Fiscalia compost per Fiscals, Treballadora Social, Psicòlogues i una unitat de la Policia Autonòmica, a fi de poder oferir assessorament, protecció i ajuda a les víctimes dels esmentats delictes.

Com sigui que la Fiscalia d'Àrea de Sabadell, no compta amb l'esmentat equip multidisciplinari, sens perjudici que pugui acudir al seu assessorament en determinats casos, tal carència ha de suplir-se mitjançant un canal de comunicació fluid i la col·laboració externa amb els diferents agents que intervenen en aquesta matèria amb seu a Barbera del Vallès, així Servei d'Informació i Atenció a les Dones, els Serveis Socials, el Sistema Sanitari, el Sistema Educatiu, l'Habitatge, les Entitats Ciutadanes, el Grup d'Atenció a la Víctima (GAV) de la Comissaria dels Mossos d'Esquadra, la Policia Local, els Jutjats, el Col·legi d'Advocats..., per tal d'impulsar i harmonitzar les qüestions relatives a l'atenció de la víctima en el moment anterior i posterior a la denúncia interposada i al seu pas pel Jutjat.

La intervenció de la Fiscalia d'Àrea de Sabadell en matèria de Violència sobre la Dona, es pot classificar en tres àmbits:

A- Diligències Preprocessals.

La Fiscalia d'Àrea incoa diligències preprocessals d'investigació penal o civils o fins i tot informatives davant una denúncia o compareixença, sigui de la víctima, d'un tercer o comunicacions de diferents Institucions d'assistència a la Dona (Serveis Socials...) que informen a la Fiscalia bé de conductes que poden

constituir delictes o falta o de situacions de risc relacionades amb la dona. En aquests supòsits, s'estudia l'assumpte, es recullen els informes, documents o es practiquen diligències a fi de dilucidar si ha de presentar-se denúncia o, en cas negatiu, valorar la millor solució per abordar el problema. En aquests últims casos, el Fiscal pot decidir iniciar una demanda o impulsar el procediment civil ja incoat, consultar o derivar l'assumpte a altres institucions per a un millor abordatge des d'un punt de vista social del problema.

B- La seva intervenció en el marc del procediment penal:

Guàrdies, Instrucció i Jutjat Penal. Quan ja existeix un procediment penal incoat, la Fiscalia d'Àrea reunirà la informació per facilitar a la Fiscalia adscrita al Jutjat o que hagi d'assistir a judici oral o finalment informar l'executòria, a fi de coordinar la millor i més eficaç actuació en ares de l'interès social. També instarà, si és el cas, l'adopció de mesures cautelars de protecció de la víctima quan sigui procedent, i vetllarà pel seu efectiu compliment, igualment pel que fa a l'allunyament com a pena accessòria. L'existència d'un registre informatitzat dels assumptes relatius a la violència de gènere, a través del programa de Gestió Integral de Fiscalia (GIF), permet en principi el registre i seguiment complet de totes les dades importants relacionades amb la violència de gènere.

C- Control de les situacions de risc en l'àmbit de l'execució de la pena, a través de la informació, que facilita el Centre Penitenciari, relativa a presos excarcerats dins de l'Àrea de Sabadell (Sabadell – Barberà- Cerdanyola) i en situació de provocar un risc cap a la seva parella o exparella. En aquests casos, la Fiscalia d'Àrea oficia al Cos de Mossos d'Esquadra del municipi on vagi a residir la persona excarcerada a fi que adoptin les mesures sobre la seva vigilància que estimin pertinents, prèvia informació a la víctima del fet de l'excarceració.

C.8.3 Metgesses Forenses

Els jutjats de Cerdanyola disposen d'un equip de tres metgesses forenses, que depenen de l'Institut de Medicina Legal de Catalunya (IMLC), òrgan tècnic al servei de l'Administració de justícia, adscrit al Departament de Justícia i dependent de la Secretaria de Relacions amb l'Administració de Justícia.

L'IMLC té les funcions següents: auxiliar els jutjats, tribunals, fiscalies i oficines del Registre Civil mitjançant la pràctica de proves pericials mèdiques, tant tanatològiques com clíniques i de laboratori, previstes a la normativa vigent de medicina forense; i realitzar activitats de docència i investigació relacionades amb la medicina forense.

La Llei orgànica 1/2004, de 28 de desembre, de mesures de protecció integral contra la violència de gènere, en la disposició addicional segona ordena al Govern i a les comunitats autònomes amb competències en matèria de justícia que organitzin en el seu àmbit respectiu els serveis forenses, de manera que disposin d'unitats de valoració forense integral encarregades de dissenyar protocols d'actuació global i integral en casos de violència de gènere.

La valoració que es lliura a la jutgessa dependrà de la seva demanda i pot incloure: un estudi de la víctima, també de la persona agressora i/o del nucli familiar que pateix una situació de violència, els rols i les interaccions de les persones implicades, així com la intensitat i la recurrència de la violència i de les seves seqüeles. Això permet adequar molt més les mesures al cas concret, afavorir les actuacions que calgui executar i permet actuar no només de manera reparadora dels danys causats, sinó també de manera preventiva.

Els aspectes bàsics d'exploració es centraran en fer una descripció detallada de les lesions: tipus, localització, nombre, aspecte, dimensions... i d'establir el nexes causal de la lesió en funció de la compatibilitat amb la declaració feta a les actuacions judicials.

De vegades és interessant obtenir imatges de la lesió, amb el consentiment previ per escrit de la dona o bé fer-ne esquemes o dibuixos.

Tanmateix caldrà tenir present tant les lesions físiques com la situació psicològica de les dones.

C.8.4 Col·legi d'Advocats i Advocades de Sabadell

El Col·legi d'Advocats de Sabadell, com a corporació implicada en la lluita contra la violència masclista, va instaurar un servei especialitzat en l'assistència a la víctima que, si bé en un primer terme va ser de violència domèstica, arran de la publicació de la Llei 1/2004 de 28 de desembre, de mesures de protecció integral contra la violència de gènere, es va centrar exclusivament en aquesta matèria.

És de màxima importància que les dones víctimes de violència de gènere coneguin els seus drets; per aquest motiu, cal que estiguin assistides per un advocat o advocada especialitzada en la matèria que les assessori i que defensi els seus drets en qualsevol procediment judicial que s'iniciï arran de la denúncia de la situació de violència que pateixin.

D'acord amb el que estableix el Reial decret llei 3/2013, de 22 de febrer, pel qual es modifica la Llei d'assistència jurídica gratuïta, la víctima de violència de gènere té dret a rebre assistència jurídica gratuïta amb independència de la seva capacitat econòmica. Aquest dret es manté des del moment en què la víctima interposa la denúncia o s'inicia el procediment penal i fins que aquest procediment s'acaba o fins que, un cop acabat el procediment, es dicta sentència condemnatòria. El benefici de justícia gratuïta es perd en el cas que es dicti una sentència absolutòria i aquesta esdevingui ferma, sense cap obligació de retornar el cost de les prestacions rebudes gratuïtament fins a aquell moment.

La dona víctima de violència de gènere té dret a l'adopció de les mesures de protecció que es puguin derivar de la sol·licitud d'ordre de protecció prevista en l'article 544 ter de la LECR.

L'ordre de protecció és una resolució judicial que, en els supòsits en els quals, havent-hi indicis fonamentats de la comissió de delictes o faltes de violència de gènere, es doni una situació objectiva de risc per a la víctima, s'exerceix mitjançant l'adopció de mesures cautelars penals i/o civils, així com l'activació d'una sèrie de mesures d'assistència i protecció social.

L'ordre de protecció es pot demanar en qualsevol comissaria de policia, al jutjat, a la fiscalia, a les oficines d'atenció a la víctima, als serveis socials i a les institucions assistencials dependents de les administracions públiques.

L'ordre de protecció confereix a la víctima un estatut integral de protecció que ha de comprendre les mesures civils, penals i assistencials i de protecció social establertes en l'ordenament jurídic i que es pot fer valer davant de qualsevol autoritat i Administració pública.

La subcomissió de violència contra la dona, de l'Il·lustre Col·legi d'Advocats de Sabadell, ha elaborat la "GUIA DE BONES PRÀCTIQUES DE L'ADVOCAT O ADVOCADA DE LA DONA VÍCTIMA DE VIOLÈNCIA DE GÈNERE" amb l'objectiu de detallar la forma de realitzar una correcta intervenció professional a fi de

prestar un adequat assessorament i assistència lletrada a les dones víctimes de violència de gènere.

El servei s'inspira en els principis següents:

1) **Designació i assistència personal i immediata d'un/a advocat/da per a qualsevol dona**, amb independència de l'edat o nacionalitat, que hagi estat agredida de qualsevol forma per un home que sigui o hagi estat la seva parella, o amb qui hagi tingut una relació sentimental estable. El servei l'integren advocats o advocades amb especialització en matèria de dret penal i de família, que s'han format en cursos homologats i que acrediten una experiència mínima de cinc anys en aquests àmbits.

2) **Unitat de defensa**: un cop la dona ha sol·licitat l'assistència lletrada, l'advocat o advocada que tingui la designació la defensarà en tots els temes que tinguin relació amb la seva situació de violència masclista, és a dir, tant en els procediments penals o administratius que es deriven de la pròpia agressió, com els que s'iniciïn arran del possible incompliment d'una ordre de protecció i en aquells procediments civils de separació o divorci, guarda i custòdia dels fills o filles, mesures provisionals i l'execució de tots ells.

3) **Principi de coordinació**: recollit a l'article 2 de la pròpia Llei de protecció integral contra la violència de gènere, en virtut del qual i com a mesura d'actuació per a la prevenció i eradicació d'aquest tipus de violència, estableix l'actuació conjunta de tots els poders públics, institucions públiques o privades i resta organitzacions u organismes amb competències específiques en aquest tipus de violència, a través de la coordinació del tots els recursos i instruments al seu abast.

Els objectius del Torn d'Ofici en l'especialitat de Violència contra la Dona són:

- Assessorar totes les dones que es trobin en una situació de violència masclista que ho sol·licitin, fins i tot de forma prèvia a la denúncia.
- Oferir assistència a les víctimes en les dependències policials quan ho requereixin, una vegada han estat informades dels seus drets per la policia

- ❑ Oferir assistència a les víctimes en seu judicial, per tal de formalitzar l'acusació i, si escau, sol·licitar l'ordre d'allunyament, amb o sense mesures civils.
- ❑ Assessorar i, si cal, dirigir la defensa dels seus drets i del seus fills i filles menors, en els procediments civils que s'hagin d'iniciar.
- ❑ Oferir un suport legal constant a la dona durant tot el procés i amb un màxim de dos anys des de la designació.

Per acomplir amb aquests objectius, l'ICASBD ofereix el Servei d'Orientació Jurídica, al qual es poden adreçar les dones que necessitin d'un assessorament previ a l'inici d'un procediment judicial o a la interposició d'una denúncia.

En el cas que necessitin l'assistència un cop hagi pres la decisió de denunciar, o quan la denúncia ja es troba en seu judicial, el Col·legi disposa d'un advocat o advocada de guàrdia cada dia, amb especialització en la matèria, localitzable les 24 hores. Si la dona demana assistència jurídica en les dependències policials, serà aquesta mateixa persona professional qui l'acompanyarà al Jutjat i qui es considerarà designada per a tot els processos.

El Servei d'Orientació Jurídica Gratuïta (SOJ) es presta a les delegacions que l'Il·lustre Col·legi d'Advocats de Sabadell té habilitades als edificis judicials de **Sabadell** i **Cerdanyola del Vallès**.

Els assumptes de violència domèstica o de gènere s'atendran amb prioritat i sense necessitat de cita prèvia.

C.8.5 Oficines d'Atenció a la Víctima del Delicte

Servei gratuït que ofereix atenció, suport i orientació a les víctimes i persones perjudicades per un delicte o falta, i punt de coordinació de les ordres de protecció de les víctimes de violència domèstica i de gènere que adopten els òrgans judicials a Catalunya.

Aquestes oficines depenen de la Direcció General d'Execució Penal a la Comunitat i de Justícia Juvenil i tenen com a finalitat oferir a les víctimes informació i suport perquè puguin exercir els drets que els reconeix la legislació vigent, així com una atenció integral per potenciar la recuperació personal i reduir la victimització.

Amb aquest servei es pretén:

- Promoure els drets de les víctimes i potenciar l'aplicació i desenvolupament del marc normatiu.
- Fer de pont entre les víctimes i les instàncies judicials que intervenen en el procés.
- Prestar una atenció integral que eviti la revictimització, minimitzi les seqüeles i potencii la recuperació psicosocial.

C.8.6 Equips tècnics del Departament de Justícia

C.8.6.1 L'assessorament tècnic penal

L'assessorament tècnic penal dona resposta a les demandes oficiades pels òrgans judicials d'aquesta jurisdicció i els facilita la presa de decisions mitjançant l'elaboració d'informes, en els quals, a banda de la informació pertinent, es fan constar valoracions, conclusions i/o propostes tècniques amb relació als encausats, les víctimes i els testimonis implicats en un procediment penal.

Els equips d'assessorament tècnic penal, distribuïts territorialment, estan formats per professionals de la psicologia i del treball social especialitzats en l'àmbit judicial, concretament en la realització de pericials psicològiques, socials i psicosocials.

Què ofereixen :

Programa de suport a l'exploració judicial

Adreçat a menors i testimonis especialment vulnerables per les seves condicions físiques o psíquiques, que requereixen el suport de personal especialitzat per efectuar la declaració judicial. Es pretén que la gravació de l'exploració esdevingui una prova preconstituïda perquè la persona no hagi de tornar a declarar en el moment del judici oral.

Programa d'assessorament tècnic oficial sobre víctimes

Aporta informació significativa sobre les víctimes, respecte de la seva credibilitat, afectacions cognitives, seqüeles psicosocials i l'adequació de mesures de protecció, d'acord amb la demanda oficial.

Programa d'assessorament tècnic oficial sobre testimonis

Aporta informació significativa sobre els testimonis implicats respecte de la seva credibilitat i afectacions cognitives, entre d'altres, d'acord amb la demanda oficial.

Com treballen?

Cada programa té una metodologia i un procés d'intervenció específics, adequats als seus objectius. De manera general, quan arriba un ofici, s'estudia la demanda i s'assigna el cas a la persona professional experta en aquell àmbit (en casos de sumari, se n'hi assignen dos).

Aquest professional fa les actuacions preliminars d'estudi de la informació judicial i de l'expedient administratiu (si hi ha antecedents d'intervenció); planifica les intervencions que cal fer; duu a terme l'entrevista o entrevistes (exploració, en el suport judicial); s'ocupa que es passin les proves diagnòstiques (si escau); gestiona les coordinacions externes necessàries i redacta l'informe que es lliura a l'òrgan judicial sol·licitant.

Les intervencions es regeixen per les pautes següents:

- Imparcialitat, objectivitat i equitat, així com pel principi d'intervenció mínima necessària.
- La persona que ha de ser objecte d'intervenció tècnica decideix la seva participació d'acord amb la seva responsabilitat. En cas que no comparegui, s'informa el jutjat corresponent.
- Informem les persones de la intervenció que es durà a terme abans d'iniciar-la.
- La informació que s'obté de la intervenció no està subjecta al secret professional atès que té lloc en el context judicial.
- De cada intervenció s'elabora un informe que dona resposta a la demanda oficiada, el qual té caràcter facultatiu i no vinculant per a la decisió judicial que es deriva del procediment.

Qui pot sol·licitar l'assessorament tècnic penal?

Jutges i Jutgesses, Magistrats i Magistrades dels Jutjats d'Instrucció, Jutjats Penals, Seccions Penals de les Audiències Provincials i Ministeri Fiscal (assessorament tècnic oficial).

C.8.6.2 L'assessorament tècnic en l'Àmbit de Família

L'Equip d'Assessorament Tècnic en l'Àmbit de Família el formen professionals de la psicologia i el treball social especialitzats en l'àmbit judicial i en el treball amb famílies.

Treballen per als jutjats de primera instància i de família d'arreu de Catalunya. Realitzen informes que van dirigits als Jutges i Jutgesses i que serveixen per facilitar una decisió judicial ajustada a les característiques particulars de cada família, sempre en benefici dels menors implicats.

Ofereix un espai on les famílies poden reflexionar sobre les dificultats que implica una reorganització familiar després de la separació. Així mateix, ofereix espais on les famílies poden optimitzar el seu funcionament quant a les relacions familiars i el règim de visites.

L'equip professional planifica la intervenció tècnica d'acord amb el tipus de conflicte que manifesta la família i les preguntes que formula la Jutgessa o Jutge.

L'eina principal d'aquesta intervenció és l'entrevista psicosocial en el context judicial, tot i que disposen d'altres eines que poden aplicar segons els criteris establerts en els protocols d'actuacions interns.

Totes les intervencions es regeixen pels principis d'imparcialitat, objectivitat i equitat.

Quan les Jutgesses o Jutges sol·liciten un informe, citen les famílies, les quals decideixen assistir al Servei d'acord amb la seva responsabilitat. En cas de no comparèixer, s'informa al jutjat corresponent.

L'equip professional informa les famílies de les característiques de la intervenció tècnica que es durà a terme.

La informació que s'obté d'aquesta intervenció tècnica no està subjecta al secret professional, atès que té lloc dins d'un context judicial.

Les entrevistes que es duen a terme suposen la participació dels membres de la família que formen part dels procediments judicials i, a criteri tècnic, d'aquells que es considera que són significatius en la vida del menor.

Després s'elabora un informe, amb caràcter facultatiu i no vinculant, que dona resposta a la demanda de la Jutgessa o Jutge, que és qui pren l'última decisió.

D.- RECURSOS I SERVEIS DE LA XARXA

COSSOS POLICIALS:

- **Policia Local de Barberà del Vallès - Servei d'Atenció a la Víctima**
Av. Verge de Montserrat, 60. 08210 Barberà del Vallès
Telèfon 93 719 00 90
- **Mossos d'Esquadra - Grup d'Atenció a la Víctima**
c/Estoril, 2. 08210 Barberà del Vallès
Telèfon 93 729 95 17

JUTJATS DE Cerdanyola del Vallès:

- **Jutjat de violència contra la dona núm. 7**
Passeig d'Horta, 19. 08290 Cerdanyola del Vallès
Telèfon 93 552 76 11
- **Jutjat de Primera Instància i Instrucció núm. 1**
Passeig d'Horta, 19. 08290 Cerdanyola del Vallès
Telèfon 93 552 76 75
- **Jutjat de Primera Instància i Instrucció núm. 2**
Passeig d'Horta, 19. 08290 Cerdanyola del Vallès
Telèfon 93 552 76 81
- **Jutjat de Primera Instància i Instrucció núm. 3**
Passeig d'Horta, 19. 08290 Cerdanyola del Vallès
Telèfon 93 552 76 87
- **Jutjat de Primera Instància i Instrucció núm. 4**
Passeig d'Horta, 19. 08290 Cerdanyola del Vallès
Telèfon 93 552 76 93
- **Jutjat de Primera Instància i Instrucció núm. 5**
Passeig d'Horta, 19. 08290 Cerdanyola del Vallès
Telèfon 93 552 76 99
- **Jutjat de Primera Instància i Instrucció núm. 6**
Passeig d'Horta, 19. 08290 Cerdanyola del Vallès
Telèfon 93 552 76 05

- **Jutjat de Primera Instància i Instrucció núm. 8**
Passeig d'Horta, 19. 08290 Cerdanyola del Vallès
Telèfon 93 554 52 85
- **Jutjat de Guàrdia**
Passeig d'Horta, 19. 08290 Cerdanyola del Vallès
Telèfon 93 552 76 53
- **Fiscalia**
Passeig d'Horta, 19. 08290 Cerdanyola del Vallès
Telèfon 93 552 76 57
- **Equip Mèdic Forense**
Passeig d'Horta, 19. 08290 Cerdanyola del Vallès
Telèfon 93 552 76 21

ÀMBIT SOCIAL:

- **Equips Bàsics d'Atenció Social**
c/Bosc, 21. 08210 Barberà del Vallès
Telèfon 93 729 71 71 Ext. 319
- **Servei d'Informació i Atenció a les Dones (SIAD)**
Plaça de la Vila, 1, baixos dreta
Telèfon 93 729 71 71. Ext. 262

ÀMBIT SANITARI:

- **Centre d'Atenció Primària Barberà**
Av. Verge d'Assumpció, 37. 08210 Barberà del Vallès
Telèfon 93 719 25 40
- **Centre d'Atenció Primària**
Plaça Rosa dels Vents s/n
Telèfon 93 719 42 81
- **Atenció a la Salut Sexual i Reproductiva (ASSIR)**
Plaça Rosa dels Vents s/n
Telèfon 93 719 42 81
- **Hospital Sabadell**
Parc Taulí, 1. 08208 Sabadell
Telèfon 93 723 10 10

- **Centre de Salut Mental i Addiccions**
Corporació Sanitària Parc Taulí. Parc Tauli s/n
Telèfon 93 745 83 77

ALTRES SERVEIS DEL MUNICIPI:

- **Espai Jove "La Roma"**
Via Sant Oleguer, 6. 08210 Barberà del Vallès
Telèfon 93 718 93 28
- **Servei Socioeducatiu per Adolescents "El Forat"**
c/Nemesi Valls, 35. 08210 Barberà del Vallès
Telèfon 93 718 34 17
- **Fundació Barberà Promoció**
c/Torre d'en Gorgs, 40. 08210 Barberà del Vallès
Telèfon 93 719 28 37
- **Col·legi Oficial d'Advocats de Sabadell. Delegació de Cerdanyola**
Passeig d'Horta, 19, 1r
Telèfon 93 692 74 74
- **Secció Municipal d'Educació**
Plaça de la Vila, 1, baixos dreta. 08210 Barberà del Vallès
Telèfon 93 729 71 71 Ext. 262

ALTRES RECURSOS FORA DEL MUNICIPI

Línia d'atenció a les dones en situació de violència: 900 900 120 (trucada gratuïta). Institut Català de les Dones

Atenció Ciutadana de la Generalitat (24 hores): 012

Emergències 112

Equip d'Assessorament Tècnic en l'Àmbit de Família. Ciutat de la Justícia
Gran Via de les Corts Catalanes, 111, Edifici C planta 5a. Barcelona
Tel. 93 554 95 91

Equip d'Assessorament Tècnic Penal de Barcelona. Ciutat de la Justícia
Gran Via de les Corts Catalanes, 111, Edifici P, 5a. Barcelona
Tel. 93 554 86 52

Oficina d'Atenció a la Víctima del Delicte de Barcelona. Ciutat de la Justícia
Gran Via de les Corts Catalanes, 111, Edifici P, 5a. planta. Barcelona
Tel.93 554 87 00 / 900 12 18 84
Atenció al públic: Edifici I, 13a planta.

E.- ANNEXOS

Webs:

Diputació de Barcelona . Oficina de les Dones i LGTBI:

<http://www.diba.cat/web/dones/suport-abordatge-integral-violencia-masclista>

Institut Català de les Dones:

http://dones.gencat.cat/ca/ambits/violencia_masclista/

Departament de Treball, Afers socials i Famílies:

<http://treballiaferssocials.gencat.cat/ca/tramits/tramits-temes/20283-Ajuts-de-mesures-de-proteccio-integral-contra-la-violencia-de-genero?category=763e7a0a-a82c-11e3-a972-000c29052e2c>

<http://treballiaferssocials.gencat.cat/ca/tramits/tramits-temes/Indemnitzacions-per-a-victimes-de-violencia-masclista?category=763e7a0a-a82c-11e3-a972-000c29052e2c>

L'Observatori contra la Violència Domèstica i de Gènere:

<http://www.poderjudicial.es/cgpj/ca/Temes/Violencia-domestica-i-de-Genere/L-Observatori-contra-la-violencia-domestica-i-de-genero/>

Dones Juristes:

<http://donesjuristes.cat/comissions/violencia/>

Protocol de valoració del risc de violència contra la dona per part de la seva parella o ex parella:

<file:///C:/Documents%20and%20Settings/Usuari/Mis%20documentos/Downloads/RVD-BCN-versio-catala.pdf>

Protocol de Joventut per a l'abordatge de la violència masclista Guia pràctica per a professionals de Joventut per orientar l'actuació en violència masclista amb persones joves:

http://jovecat.gencat.cat/web/.content/documents/arxiu/conviure/genero/recursos_per_a_professionals/protocol_joventut_abordatge_violencia_masclista_jovecat.pdf

Departament de Salut . Abordatge de la violència masclista:

http://salutweb.gencat.cat/ca/ambits_tematicos/linies_dactuacio/model_assistencial/ordenacio_atencio_sanitaria_cartera_serveis_abordatge_de_la_violencia_masclista/

Protocol per a l'abordatge de la violència masclista en l'àmbit de la salut a Catalunya Document marc:

http://www.violenciagenero.msssi.gob.es/profesionalesInvestigacion/protocolos_AmbitoAutonomico/sanitario/docs/Protocolo_Cataluna.pdf

Document operatiu de mutilació genital femenina:

http://salutweb.gencat.cat/web/.content/home/ambits_tematicos/linies_dactuacio/model_assistencial/ordenacio_cartera_i_serveis_sanitaris_abordatge_de_la_violencia_masclista/documentos/arxius/ab_muti.pdf

Document operatiu de violència sexual:

http://salutweb.gencat.cat/web/.content/home/ambits_tematicos/linies_dactuacio/model_assistencial/ordenacio_cartera_i_serveis_sanitaris_abordatge_de_la_violencia_masclista/documentos/arxius/operatiu_violencia_sexual.pdf

Document operatiu d'immigració:

http://www.spora.ws/wp-content/uploads/2016/05/2010.cat_DO-viole%CC%80ncia-masclista-i-dones-immigrades-Spora.pdf

Programa per a l'abordatge de la violència contra la parella a la xarxa d'atenció a les drogodependències (XAD):

Programa per a l'abordatge de la violència contra la parella a la XAD

http://drogues.gencat.cat/ca/professionals/tractament/col_lectius_amb_necessitats_especificues/drogues_i_violencia/

http://drogues.gencat.cat/web/.content/minisite/drogues/destacats/arxius/TRIP_TIC_VIOLENCIA.pdf

Protocol per a l'abordatge de la violència masclista en l'àmbit de la salut a Catalunya:

Document operatiu de drogodependències

http://salutweb.gencat.cat/web/.content/home/ambits_tematicos/linies_dactuacio/model_assistencial/ordenacio_cartera_i_serveis_sanitaris/abordatge_de_la_violencia_masclista/documentos/arxiu/ab_drogo.pdf

Guia de recomanacions per a la detecció de violència masclista en homes. Circuit Barcelona contra la violència vers les dones. Comissió de treball sobre homes que exerceixen violència masclista:

<file:///C:/Documents%20and%20Settings/Usuari/Mis%20documentos/Downloads/Guia%20Detecci%C3%B3%20Homes%20DEFINITIVA.pdf>

Capítol 8 sobre la protecció de dades personals en els circuits territorials. Protocol Marc per a una intervenció coordinada contra la violència masclista:

http://dones.gencat.cat/web/.content/03_ambits/docs/vm_protocol_proteccio_dades.pdf

Revisió de la Guia d'avaluació del testimoni en violència de gènere (GAT-VIG-R):

http://justicia.gencat.cat/web/.content/documentos/arxiu/guia_avaluacio_testimoni_violencia_genero.pdf

Recomanacions sobre el tractament de la violència masclista als mitjans de comunicació:

http://dones.gencat.cat/web/.content/03_ambits/docs/mco_recomanacions_tractament_violencia.pdf

DOCUMENTACIÓ:

Dret d'informació i consentiment de la dona

(Nom i cognoms),
amb DNI/NIE/passaport....., de conformitat amb la Llei
orgànica 15/1999, de 13 de desembre, de protecció de dades de caràcter personal,

MANIFESTO: (Marqueu el quadre que correspongui.)

- Que, prèviament a la recollida de les meves dades personals, he estat informada de l'existència del fitxer de Serveis Socials Bàsics de l'Ajuntament de Barberà del Vallès, i que la finalitat de la recollida de les dades és el treball en coordinat de l'equip de professionals que formen part de la xarxa local contra la violència masclista.
- També m'he assabentat de la possibilitat d'exercir els drets d'accés, rectificació, cancel·lació i oposició, sempre que m'adrecci per escrit a qualsevol de les Oficines d'Atenció Ciutadana de l'Ajuntament de Barberà del Vallès, indicant clarament "Exercici de dret LOPD".
- Que dono el meu consentiment a tractar les meves dades personals facilitades per tramitar la meva sol·licitud, en el marc de la gestió adequada dels serveis de la xarxa i conforme a les finalitats previstes en el fitxer.
- Que autoritzo el tractament de les dades personals de la meva filla/del meu fill menor de divuit anys perquè es tramiti la meva sol·licitud, en el marc de la gestió adequada dels serveis de la xarxa i conforme a les finalitats previstes en el fitxer.

Barberà del Vallès, _____

(Signatura)

FITXA DE RECOLLIDA DE DADES

SERVEI QUE OMPLE EL REGISTRE

DATA D'ATENCIÓ

DERIVADA DE

DERIVO A

DATA DE NAIXEMENT

BARRI DE RESIDENCIA

ESTAT CIVIL

CONVIU AMB

NOMBRE DE FILLS I FILLES

EDATS DE LES FILLES I FILLS

NIVELL D'ESTUDIS

PAIS D'ORIGEN

RELACIO AMB L'AGRESSOR

TIPUS DE MALTRACTAMENT

INICI DEL MALTRACTAMENT

**INSTITUT BARCELONÈS
CONTRA LA VIOLÈNCIA
VERS LES DONES**

RVD-BCN

Protocol de valoració del risc de violència de parella contra la dona

Núm. d'expedient / Núm. d'història:	Data de la valoració: / /
Nom i cognoms de la dona:	
DNI / NIE / Passaport:	Data de naixement: / /

Història de conducta violenta de la parella o exparella	SÍ	NO	ES DESCONEIX
1 Agressions o violència física (i/o sexual) en els últims 18 mesos cap a la dona o cap a parelles anteriors.	☐	☐	☐
2 Agressions o violència vers terceres persones siguin familiars (fills/filles o d'altres) o no.	☐	☐	☐
3 Agressions a la dona quan estava embarassada.	☐	☐	☐
4 Antecedents policials/judicials de violència vers la parella/exparella (parella actual o altres parelles en episodis anteriors).	☐	☐	☐
5 L'agressor ha trencat mesures judicials de protecció de la dona.	☐	☐	☐

Amenaces i/o abusos greus contra la dona	SÍ	NO	ES DESCONEIX
6 La dona ha rebut amenaces greus i creïbles, i/o amb ús d'armes respecte la seva integritat física.	☐	☐	☐
7 La dona ha patit un abús emocional i verbal greu en els últims 6 mesos.	☐	☐	☐

Circumstàncies agreujants	SÍ	NO	ES DESCONEIX
8 La dona comunica al presumpte agressor la voluntat de separar-se o fa menys de sis mesos que s'ha produït la separació.	☐	☐	☐
9 Increment en els últims sis mesos en la freqüència o gravetat dels episodis de violència.	☐	☐	☐
10 El presumpte agressor abusa de drogues i/o alcohol.	☐	☐	☐
11 Diagnòstic o història de trastorn mental sever del presumpte agressor.	☐	☐	☐
12 Tinença o fàcil accés a armes per part del presumpte agressor.	☐	☐	☐
13 Intents o idees de suïcidi per part del presumpte agressor.	☐	☐	☐
14 Control extrem dels actes de la dona per gelosia o similar.	☐	☐	☐

Factors de vulnerabilitat de la dona	SÍ	NO	ES DESCONEIX
15 Aïllament social i/o manca de recursos personals de la dona, i/o la dona justifica la violència exercida del presumpte agressor, i/o presència de fills/filles menors i/o dependents de la dona.	☐	☐	☐

Percepció de la situació de risc per part de la dona	SÍ	NO	ES DESCONEIX
16 La dona creu que el presumpte agressor és capaç de matar-la personalment o a través de terceres persones.	☐	☐	☐

SUMA DE RESPOTES AFIRMATIVES / VALORACIÓ DEL RISC			TOTAL ES DESCONEIX
RISC BAIX (d'1 a 7 respostes afirmatives)	☐	☐	☐
RISC MITJÀ (de 8 a 9 respostes afirmatives)	☐	☐	☐
RISC ALT (de 10 a 16 respostes afirmatives)	☐	☐	☐

El resultat del registre de risc es valorarà per la Policia en l'últim control d'urgència.

CS-133-0

El RVD-BCN és un instrument d'avaluació del risc de violència de parella contra la dona. El seu ús està restringit a l'Àmbit de la Parella i no pot ser utilitzat per a altres tipus de violència. Per a més informació, contacteu amb el Departament de Policia de l'Institut Barcelonès contra la Violència Vers les Dones.

Certificat / informe acreditatiu de la situació de violència de gènere (*)

Dades de l'organisme que emet l'informe:

En/Na _____ en qualitat de _____ de l'Organisme o entitat:

- Serveis Socials de ¹ _____
- Unitat d'Actuacions de Lluita contra la Violència Familiar i Masclista, de la Secretaria de Família del Departament de Benestar Social i Família.
- Serveis d'Intervenció Especialitzada (SIE) de _____
- Serveis d'Informació i Atenció a les Dones (SIAD) de _____
- Oficina d'Atenció a la Víctima del Delicte de _____
- Recurs públic d'acollida de _____
- Entitat subvencionada per una Administració Pública concreta per a l'atenció a dones víctimes de la violència de gènere:
 - Denominació: _____
 - Administració que subvenciona, butlletí o diari oficial i data de publicació: _____
 - Tipus de servei: _____

D'acord amb la lletra c) de l'apartat 2 de l'article 2 del Reial decret 1369/2006, de 24 de novembre, pel qual es regula el Programa de Renda Activa d'Inserció per a aturats amb especials necessitats econòmiques i dificultat per trobar ocupació.

FAIG CONSTAR:

Que Na _____, amb DNI/NIE _____ està sent atesa actualment², per aquest organisme / entitat com a víctima de violència de gènere conforme al que es disposa en la Llei Orgànica 1/2004 de 28 de desembre, de Mesures de Protecció Integral contra la Violència de Gènere.

I per deixar-ne constància en la seva presentació davant el Servicio Público de Empleo Estatal, per a la sol·licitud de la Renda Activa d'Inserció, s'expedeix la present en el lloc i data indicats.

A _____, a _____ de _____ de _____

Signatura i segell

(*) No confeccioneu si existeix resolució judicial acordant mesures cautelars penals, Ordre de protecció, resolució judicial concloent el procediment penal o sentència definitiva i ferma condemnant al agressor.

¹ Especifiqueu denominació de l'entitat local.

² No s'inclou entre aquesta assistència aquella que rebí la dona en procés de separació de la seva parella o cònjuge, o de dissolució matrimonial, per a cerca d'habitatge, treball, assistència legal....